

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านดอนวัว หมู่ 10 ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

บทคัดย่อ

นิพนธ์ หน้าจันทัก : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาหมู่บ้าน
คอนวัว ตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์รัชฎาพร วิสุทธากร

นายธนา พิพิธกุล

ได้ทำการประเมินกองทุนหมู่บ้านคอนวัวโดยใช้รูปแบบการประเมินชีพของสตัฟเฟิล
บีม (Stufflebeam 's CIPP Model) โดยทำการประเมินในด้านสถานะแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า
กระบวนการและทำการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น ผลการประเมินสถานะแวดล้อมพบว่า กอง
ทุนหมู่บ้านคอนวัวซึ่งจัดตั้งที่หมู่บ้านคอนวัวนี้ มีสภาพทางภูมิศาสตร์ดีคือมีลำตะคลองไหล
ผ่าน การคมนาคมสะดวกมีถนนเชื่อมต่อกับถนนมิตรภาพ มีบริษัทเอกชนในหมู่บ้าน 2 แห่ง
คือฟาร์มลาดบัวขาว 2 และโรงฟักไข่ลาดบัวขาว ทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่มีงานทำในหมู่บ้าน
ควบคู่กับการทำเกษตรคือ การทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ปรากฏว่ามีสมาชิกทั้งหมด 119 คน
โดยได้รับเงินจัดสรรเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2544 ซึ่งเป็นชุดแรกในอำเภอสีคิ้ว แสดงให้เห็น
ว่าหมู่บ้านคอนวัวนี้มีความพร้อมทั้งทางด้านคณะกรรมการ และสมาชิกและเมื่อพิจารณาจาก
คณะกรรมการจะเห็นว่าเคยดำรงตำแหน่งของกลุ่มผู้นำหมู่บ้าน โดยเมื่อดูจากอาชีพสมาชิกที่
ขอกู้ไปดำเนินโครงการจะเห็นว่ากู้เงินไปทำการเพาะปลูก 41 รายเป็นเงินทั้งสิ้น 728,900 บาท
เลี้ยงสัตว์ 7 ราย เป็นเงิน 120,000 บาท ประมง 2 ราย เป็นเงิน 25,700 บาท และกู้เพื่อไปลงทุน
ค้าขาย จำนวน 9 ราย เป็นเงิน 170,000 บาท ยอดเงินกู้รวมทั้งสิ้น 1,044,600 บาท ซึ่งแสดงให้เห็น
เห็นว่าเงิน 1,000,000 บาท ได้มีการหมุนเวียนแล้ว ดังนั้นกองทุนหมู่บ้านคอนวัวจะจึงมีแนว
โน้มที่ยั่งยืนอยู่ต่อไป และเมื่อพิจารณาการชำระหนี้พบว่ามีการ ใช้ชำระหนี้แล้ว 23 ราย สาเหตุ
หนึ่งก็มาจากการที่ทางชาวบ้านประกอบอาชีพ อย่างน้อยครัวเรือนละ 2 อาชีพ

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา... นาย พิพิธกุล

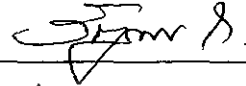
ลายมืออาจารย์ที่ปรึกษา... รัชฎาพร

ลายมืออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ รัชฎาพร วิสุทธาจร)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ชนิตา มณีรัตนรุ่งโรจน์)

(.....)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมิน โครงการ

(.....)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

25 ต.ค. 2545

กติกกรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงด้วยดี , ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างอึ้งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- อาจารย์ ดร.รัชฎาพร วิสุทธากร อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข , อาจารย์ชนิศา มณีรัตนรุ่งโรจน์ และอาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักงิจาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ
- คุณธนา พิพิษฐกุล พัฒนารูมชนอำเภอสีคิ้ว และเป็นอาจารย์นิเทศน์ตำบลลาดบัวขาว ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการในพื้นที่ และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้านที่ให้ข้อมูล , และอำนวยความสะดวก และขอขอบพระคุณพี่น้องในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ ทำนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

นิพนธ์ หน้าจันทิก

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ภูมิหลัง หลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	3
3. กรอบความคิดทางทฤษฎี.....	3
4. วิธีดำเนินการ จัดระบบ และวิเคราะห์ข้อมูล.....	7
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	10
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
1. นโยบายหลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	11
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง(2544).....	12
3. การติดตามสังเกตการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน(กทบ.1).....	13
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียน และประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน(กทบ.2).....	14
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านคอนวิว.....	16
6. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	24
9. เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	25
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	
1. รูปแบบการประเมิน และเครื่องมือ.....	21
2. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย.....	21
3. ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล	23
4. วิธีการเก็บข้อมูลและเครื่องมือ.....	30

สารบัญแนภาพ

แผนภาพที่

หน้า

1. แผนภูมิหน่วยระบบ A: หน่วยระบบการบริหารและแนะนำส่งเสริมผู้กู้..... 9
2. ภาพแสดงการจัดเวทีประชาคมจัดทำแผนแม่บท..... 64

สารบัญตาราง

ตารางที่

หน้า

1. ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลประเมินบริบท.....	23
2. ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลประเมินปัจจัยนำเข้า.....	25
3. ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลประเมินกระบวนการ.....	27
4. ตัวชี้วัดข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูลประเมินผลผลิต.....	30
5. แสดงช่วงอายุประชากรจำแนกตามกำลังแรงงาน.....	42
6. แสดงพื้นที่ทำการเกษตรที่ชาวบ้านถือครอง.....	43
7. แสดงจำนวนครูและวิชาเอก.....	44
8. แสดงความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนนักเรียนและจำนวนห้องเรียน และชั้นเรียน.....	44
9. แสดงรายได้ของสมาชิกก่อน – หลังกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน.....	52
10. รายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคอนวิว.....	55
11. เงินทุนสะสมประเภทอื่น ๆ.....	57
12. ยอดเงินที่ขอกู้และยอดเงินที่อนุมัติ.....	67
13. ทะเบียนผู้กู้.....	68
14. จำนวนผู้ชำระเงินกองทุนหมู่บ้าน.....	68
15. กองทุนสะสม.....	69
16. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์กับตัวชี้วัด.....	72

บทที่ 1 ภูมิหลัง

จากการริเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 1 ตั้งแต่พ.ศ.2504- 2509 เป็นต้นมาประเทศไทยก็มุ่งเน้นแนวคิดไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจเป็นส่วนใหญ่ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทั้ง 7 ฉบับโดยได้มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงแนวทางและนโยบายของทุก ๆ ฉบับเพื่อความเหมาะสมต่อสถานการณ์ และปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคแต่ละสมัย ถึงกระนั้นก็ยังทำให้เกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและการเงินในภูมิภาคเอเชียในปีพ.ศ. 2539 หลายประเทศในแถบเอเชียตะวันออก และตะวันออกเฉียงใต้ประสบปัญหาภาวะเศรษฐกิจถดถอย โดยเศรษฐกิจไทยได้รับแรงกดดันจากวิกฤตการณ์ครั้งนี้ด้วย ดังนั้นในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) มีการปรับแนวคิดการพัฒนาจากเดิมที่เน้นด้านเศรษฐกิจมาเป็นการพัฒนาโดยเน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเป็นการวางแผนจากเบื้องล่างสู่เบื้องบน เปิดโอกาสให้คนไทยทุกสาขาอาชีพและทุกภูมิภาคเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นและกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศตั้งแต่การเริ่มการจัดทำแผน และยังเน้นการพัฒนาให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ส่วนแนวทางในการพัฒนานั้นมีการพัฒนาศักยภาพของคนละสภาพแวดล้อมของสังคมให้เอื้อต่อการพัฒนาคน รวมทั้งมีการเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาของท้องถิ่นและชนบทเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึงและรวมถึงการพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคนและคุณภาพชีวิตของคน(ธนาคารแห่งประเทศไทย ; 2542)

ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติทุกฉบับที่ผ่านมาล้วนแต่ต้องการจะแก้ไข ปัญหาของประเทศทั้งสิ้น โดยปัญหาที่สำคัญประการหนึ่งก็คือ ปัญหาความยากจนของประชากรในประเทศทั้งในชนบทและชุมชนเมือง (ธนาคารแห่งประเทศไทย ; 2542) โดยรัฐบาลแต่ละสมัยก็พยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการและนโยบายต่าง ๆ จนมาถึงรัฐบาลซึ่งมี พันตำรวจโท ดร.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งถือเป็นนโยบายที่สำคัญยิ่ง ในการต่อสู้ปัญหาความยากจนของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ (ระเบียบ ;2544) จากปัญหาความยากจนของประชาชนในชนบท และชุมชนเมืองพบว่าสาเหตุหลักมาจากการที่ไม่มีการลงทุน และขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน ในการที่จะนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทา เหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน ของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งรัฐบาลได้กำหนดนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีหลักการสำคัญคือจัดสรรเงินทุนให้แก่หมู่บ้านหรือชุมชนเมืองแห่งละ 1,000,000 บาท

เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นให้แก่ประชาชนในชุมชน และวิสาหกิจขนาดเล็กในครัวเรือน โดยเงินที่จัดสรรลงไปในนี้เป็นลักษณะของเงินทุนหมุนเวียน กล่าวคือ เมื่อสมาชิกกู้เงินไปแล้วจะต้องคืนเงินที่กู้ไปให้แก่กองทุนภายในระยะเวลาที่ทางคณะกรรมการกองทุนกำหนด ซึ่งนโยบายนี้รัฐบาลเน้นให้ชาวบ้านคิดเอง ทำเอง โดยทางภาคราชการจะมีหน้าที่ เป็นผู้วางกรอบนโยบาย หลักเกณฑ์สำคัญรวมทั้งให้คำปรึกษาและคำแนะนำทางวิชาการเท่านั้น (สำนักงาน;2544) ซึ่งนโยบายนี้นอกจากจะเน้นในเรื่องการเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านแล้ว ยังส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง และเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้าน และชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมืองอีกด้วย ทั้งนี้ยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ และเป็นการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต และยังเป็น การเสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคมของประชาชนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองเองด้วย (ระเบียบ ; 2544)

จากนโยบายดังกล่าวข้างต้น ทางสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ จึงเห็นสมควรให้มีการสนับสนุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง ซึ่งถือเป็นขั้นตอนในการดำเนินการตามนโยบายอีกขั้น โดยให้ทุนการศึกษาแก่บัณฑิต เพื่อการศึกษาหลักสูตรการจัดการและประเมิน โครงการซึ่งเป็นหลักสูตรที่เกี่ยวกับการปฏิบัติจริง ในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านเป็นกิจกรรมหลักของการ ศึกษาจะช่วยในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยจะก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ แก่บัณฑิตที่ว่างงาน ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับฐานรากอีกทางหนึ่ง ทั้งยังส่งเสริมให้บัณฑิตมีการยกระดับการศึกษาควบคู่กับการปฏิบัติงานในพื้นที่ ทำให้บัณฑิตมีโอกาสดี พัฒนาบ้านเกิดของตัวเองด้วย โดยผู้วิจัยได้มีโอกาสนักศึกษาเข้าเป็นนักศึกษาในโครงการนี้โดยได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดให้เป็นบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านคอนวู ด้าบลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา และได้รับการสอนเสริมที่มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีสุรนารี ซึ่งจากหลักสูตรดังกล่าวได้มีการกำหนดให้ศึกษาในชุดวิชาสารนิพนธ์ ซึ่งมีการ กำหนดให้ทำการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และเรียบเรียงรายงานในรูปแบบของ “ สารนิพนธ์ (Substantive Report) นอกจากวัตถุประสงค์ในด้านการศึกษาแล้วยังจัดทำเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา กองทุนหมู่บ้านคอนวู เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายที่ตั้งไว้ของรัฐบาล

2.วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ (กองทุนหมู่บ้านคอนวัว)

1.เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพ ของชาวบ้านคอนวัว ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน (มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ , เกิดกระบวนการพึ่งพาตนเองโดย การเรียนรู้และมีความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาตัวเอง รวมทั้งมีการสร้างเศรษฐกิจพอเพียง , เศรษฐกิจ ของบ้านคอนวัวได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน , ประชาชนในหมู่บ้านคอนวัวมีศักยภาพและ ความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม)

2.เพื่อให้ทราบว่ามี่ปัจจัยที่เป็นด้านบวกและปัจจัยที่เป็นด้านลบที่สนับสนุนและขัดขวาง การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

3.เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และเกิดการเชื่อมโยงระหว่าง กันทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล

4.เพื่อศึกษาถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนจากทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านคอนวัว รวมทั้งระดับความเข้มแข็งของชุมชนจากตัวชี้วัด ซึ่งถูกกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ

3.กรอบความคิดทฤษฎี

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านนี้กรอบแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

3.1) แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's evaluation ideologies and model) ซึ่งได้มีการจำแนกการประเมินออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1)การประเมินที่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก โดยได้แบ่งการประเมินออกเป็น 2 ระยะ คือ

1.1)การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ (Formative Evaluation) โดยมีเป้าหมาย เพื่อหาข้อดี ข้อบกพร่องที่เกิดจากการดำเนินโครงการเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาในการดำเนินการต่อไป

1.2)และการประเมินผลรวม (Summative Evaluation) เป้าหมายคือการพิจารณาผลผลิตที่เกิดขึ้นเมื่อดำเนินโครงการสิ้นสุดแล้ว เพื่อที่จะได้นำไปปรับปรุงพัฒนาโครงการที่มีลักษณะ คล้ายคลึงกัน

2) การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ไม่ได้มุ่งเน้นผลผลิตที่เกิดขึ้น เท่านั้นแต่ได้นำผลกระทบอื่นๆ มาพิจารณาด้วยโดยอาศัยคุณธรรมจริยธรรมในการตัดสินใจ

นอกจากนี้แล้วสคริฟเวนยังได้มีการจำแนกการประเมินออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1)การประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินสิ่งที่เกี่ยวข้อง กับโครงการ อาทิเช่น วัตถุประสงค์ โครงการ เนื้อหา เป็นต้น

2)การประเมินความคุ้มค่า (Payoff Evaluation) เป็นการประเมินในส่วนของผลการดำเนินงานโครงการต่อผู้รับบริการ โครงการ

3.2) แนวคิดการประเมินของอัลคิน (Alkin's Concept of Evaluation) โดยการประเมินความแนวคิดของอัลคินนี้ มีการจำแนกการประเมินตามจุดประสงค์ของการใช้ผลการประเมิน 5 ส่วน ได้แก่

1) การประเมินระบบ เพื่อกำหนดจุดประสงค์ของโครงการ เป็นการดำเนินการก่อนเริ่มดำเนินการ โครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย

2) การประเมินวางแผนโครงการ เป็นการประเมิน เพื่อหาแนวทางหรือวิธีการที่จะส่งเสริมให้การดำเนินการ โครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์

3)การประเมินระหว่างการดำเนินการ เป็นการประเมินเพื่อพิจารณา การดำเนินการโครงการเป็นไปตามแผนที่กำหนดให้หรือไม่ หรือดำเนินการอยู่ในขั้นตอนที่ควรจะเป็นมาหรือน้อย เพียงใด

4)การประเมินเพื่อพัฒนางาน เป็นการประเมินเพื่อแสวงหารูปแบบ แนวทางหรือข้อเสนอแนะ ในการที่จะส่งเสริมให้โครงการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อรับรองงาน ยุบ ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ เป็นการประเมินหลังจากสิ้นสุดโครงการ เพื่อตรวจสอบผลผลิตกับจุดประสงค์ของโครงการ และประมวลผลข้อเสนอแนะเพื่อรับรอง ปรับเปลี่ยน ยุบ หรือขยายโครงการต่อไป

3.3)แนวคิดและรูปแบบการประเมินจิตของสตัฟเฟิลบีม (Stuffle's CIPP Model)ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1)การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation ; C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินการ โครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินการประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2)การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation ; I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของความพอเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินการโครงการ

3)การประเมินโครงการ (Process Evaluation ; P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐานทุกขั้นตอน

4)การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์โครงการ (Product Evaluation ; P) รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงการ (อุดมและคณะ ; 2545)

3.4) การประชุม

การทำเวทีประชุมหรือการจัดทำประชุม คือ การใช้พื้นที่สาธารณะ หรือ สถานที่ที่ทุกคนสามารถมาพบปะรวมตัวกัน เพื่อพูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น คุณค่า อุดมการณ์ ประสพการณ์ ปัญหา วางแผนการทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์สาธารณะหรือของชุมชนเอง ในการทำประชุมน่าจะเป็นเวทีการประชุมที่มีรูปแบบเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ได้ โดยการพูดคุยในเวทีประชุม จะเป็นบรรยากาศของความร่วมมือ มิตรภาพและความสัมพันธ์ที่เท่าเทียม เกิดความกลมกลืน สัมผัสสามัคคี

บทบาทผู้เข้าร่วมเวทีประชุม

- 1) ช่วยกันค้นหาข้อมูลและให้ข้อมูล ประสพการณ์ ความคิดเห็น
- 2) ร่วมกันวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลแล้วทำการประมวลความคิดรวบยอด สรุป
- 3) ร่วมรับผิดชอบการจัดการแลกเปลี่ยนในเวทีประชุมให้เป็นไปตามกำหนด
- 4) ค้นหาความคิดเห็นร่วมกันของกลุ่ม
- 5) กำหนดกิจกรรมที่เป็นความคิดร่วมและมอบหมายภารกิจนำไปสู่การปฏิบัติ

ผู้เข้าร่วมประชุมหมู่บ้าน

กรรมการหมู่บ้าน สมาชิก ผู้นำที่ปรึกษา หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องเช่น เกษตร, อบต. สาธารณสุขฯลฯ ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง เสริมความรู้เพื่อการพัฒนาโดยทีม วิทยากร

ขั้นตอนการเปิดเวทีประชุม

เตรียมสถานที่ให้พร้อมและพอเพียงกับจำนวนผู้เข้าร่วมประชุม เตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม เช่น โต๊ะ , เก้าอี้ , เครื่องกระจายเสียง เตรียมคนที่ประกอบด้วย (ทีมดำเนินการ ผู้เข้าร่วมเวที ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรง วิทยากร) นอกจากนี้ก็ยังมีกรเตรียมเตรียมเครื่องมือ,สื่อ (บัตรคำ, กระดาษชาร์จ , บอร์ด) รวมทั้งเตรียมประเด็นที่จะมาทำการและเปลี่ยน

ในการจัดทำประชุม จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมียุทธศาสตร์ หรือแบบแผนการประชุม ที่นิยมใช้ยู่มีดังต่อไปนี้

1) เทคนิคการสร้างอนาคตร่วมกัน (Future search conference)

เป็นกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการของผู้แทนกลุ่ม หลากหลายประเภท หลายระดับ ที่ส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อทำความเข้าใจร่วมกันในเหตุการณ์ อดีต-ปัจจุบันและเชื่อมโยงถึงอนาคต เพื่อเสนอภาพรวมของสถานการณ์ปัจจุบัน
- 2) เพื่อร่วมกันลงมติและสร้างพันธกรณี มีวิสัยทัศน์กำหนดอนาคต
- 3) เพื่อรวบรวมความคิด ความเข้าใจและสร้างแผนปฏิบัติในอนาคต

2) แผนที่ความคิด (Mind Mapping)

เป็นเครื่องมือสำคัญในการประชุมระดมสมองอย่างสร้างสรรค์ และในการดำเนินการประชุมให้อยู่ในประเด็นที่ต้องการ และเปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

ประโยชน์ของแผนที่ความคิดในการประชุมอย่างสร้างสรรค์

1) ช่วยเก็บความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุมได้อย่างชัดเจน ครบถ้วน
2) ช่วยให้ผู้เข้าร่วมประชุม เห็นการบันทึกข้อมูลที่คนนำเสนอต่อที่ประชุมบนเอกสารอย่างชัดเจน

3) ช่วยให้ผู้เข้าร่วมประชุมจดจำเรื่องราวต่างๆ ได้ง่ายและนานขึ้น

4) ช่วยให้ผู้ฟังการนำเสนอมองเห็นภาพรวม และรายละเอียดต่างๆ ได้ง่ายขึ้น

3) กระบวนการ A-I-C (Appreciation- Influence- Control)

A-I-C เป็นเทคนิคการประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ เป็นการระดมสมองที่ทำให้เกิดความเข้าใจในสภาพปัญหา ความต้องการและศักยภาพของผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ ความหมายของ A-I-C

A-Appreciation หมายถึง การยอมรับ ชื่นชมความคิดเห็น ความรู้สึกของเพื่อนสมาชิก ด้วยความเข้าใจในประสบการณ์สภาพและความรู้สึกของสมาชิกและความรู้สึกของสมาชิก ไม่ต่อต้านหรือวิจารณ์เชิงลบ ในความคิดเห็นของผู้อื่น ทุกคนมีอิสระในการให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความรู้สึก การแสดงออกตามความเป็นจริง

I-Influence คือ การใช้ประสบการณ์และ/หรือ ความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่มาช่วยกันกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อให้บรรลุซึ่งอุดมการณ์ร่วมกันของสมาชิก มีการตกลงปัญหาด้วยเหตุผลจนได้ข้อสรุปร่วมกัน

C-Control คือ การนำยุทธศาสตร์ที่สำคัญมากำหนดแผนปฏิบัติการโดยละเอียด สมาชิกจะเลือกว่าตนเองสามารถรับผิดชอบในเรื่องใดด้วยความสมัครใจ จนทำให้เกิดพันธสัญญาแก่ตนเอง เพื่อควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามบรรลุเป้าหมายของกลุ่ม

กระบวนการA-I-C เป็นเทคนิคการวาดภาพเพื่อสะท้อนประสบการณ์ในอดีต/สภาพปัจจุบัน รวมถึงจินตนาการถึงอนาคตของเพื่อนสมาชิกโดยให้แต่ละคนวาดภาพของคนก่อน แล้วจึงต่อเติมรวมภาพของแต่ละคนให้กลมกลืนเป็นภาพใหญ่ของกลุ่มเพียงภาพเดียว

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้ได้อิงทฤษฎีเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพี โมเดล” (CIPP MODEL) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ถูกกำหนดไว้ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการ และประเมินโครงการ และเป็นทฤษฎีที่เหมาะสมกับการประเมินโครงการในรูปแบบนี้เนื่องจากมีทั้ง การประเมินสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า การประเมินโครงการ ผลผลิตที่เกิดขึ้นว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการตามนโยบายของรัฐบาลที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยได้ใช้เป็นกรอบในการระบุตัวบ่งชี้และตัวแปร สำหรับทำการเก็บข้อมูล (เจเลียว บุรีภักดี และคณะ ; 2545) ซึ่งกรอบความคิดที่ไม่เพียงแต่ประเมินถึงการบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้นยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการอีกด้วยทั้งนี้เพราะนักประเมินจะได้รับทราบข้อดีข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี ซึ่งนับได้ว่าเป็นการรับข่าวสารแบบสะสม (จำเนียร สุขหลาย และคณะ ; 2544)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์จากแผนภาพพบว่า มีความสัมพันธ์กันดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A เป็นหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำ ส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบ AA ซึ่งมีการสะสมทุนเป็นหน่วยระบบฟ่วง ในหน่วยระบบ A นั้น มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ I ตามรายการในตาราง และ P เป็นกระบวนการทำงาน นอกจากนี้ก็ยังมี O คือ ผลผลิตซึ่งมีรายการปรากฏอยู่ในตารางเช่นเดียวกัน

ส่วนที่ 2 ได้แก่ หน่วยระบบ B ซึ่งเป็นการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย และก็มีหน่วยระบบ BB เป็นหน่วยระบบที่มีการสะสมทุนเป็นหน่วยระบบฟ่วง ในส่วนของหน่วย B นั้น ก็มีลักษณะคล้ายกับหน่วย A กล่าวคือ เป็นระบบของผู้กู้แต่ละคน ซึ่งก็มี I เป็นปัจจัยนำเข้าที่จะนำมาประกอบอาชีพแต่ละราย มี P คือกระบวนการทำอาชีพ และ O เป็นผลผลิต ซึ่งได้แสดงไว้ตามรายการ

โดยทั้งหน่วย A และ B มีความเชื่อมโยงกันที่สำคัญ คือ หน่วยระบบ A เป็นหน่วยระบบกองทุนที่เป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B ซึ่งอาจทำการส่งเสริมหน่วยระบบ B ในด้านการตลาด การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต เป็นต้น โดยที่ระบบ B เมื่อดำเนินโครงการจนได้ผลผลิตก็จะนำเงินไปชำระคืนทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยแก่ หน่วยระบบ A

นอกจากนี้ก็มีในส่วนของสภาวะแวดล้อม (C) รวมสภาวะแวดล้อมทั้ง หน่วย A หน่วย B ตัวอย่างเช่น สภาพภูมิศาสตร์ ประชากร รวมไปถึงสภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4.วิธีการดำเนินการ

โดยมีขั้นตอนการดำเนินการประเมินดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ลงไปที่หมู่บ้านคอนวัวเพื่อศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน พร้อมทั้งสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านและบริบทอื่น ๆ ของหมู่บ้านคอนวัว เพิ่มเติม โดยการเขียนสาร

นิพนธ์ครั้งนี้ผู้เขียนได้มีโอกาสศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของหมู่บ้านพร้อมกับการปฏิบัติงานในหมู่บ้านคอนวู้ซึ่งผู้เขียนก็มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านนี้ด้วยดังนั้นในการประเมินโครงการนี้จึงเสมือนเป็นการประเมินโครงการแบบภายในซึ่งรูปแบบการประเมินจะได้กล่าวในตอนต่อไป

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในหมู่บ้านคอนวู้ ในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการบริหารการจัดการ ,การสร้างงานสร้างรายได้แก่ชาวบ้าน เป็นต้น

ขั้นที่ 3 ทำการประเมินผลโดยใช้ชีพชีพโมเดลซึ่งเป็นรูปแบบที่เหมาะสมในการประเมินโครงการครั้งนี้เนื่องจากการประเมินทั้ง 4 ประเภท ได้แก่ การประเมินสถานะแวดล้อม การประเมินปัจจัยเบื้องต้น การประเมินโครงการ และการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น โดยในการวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านคอนวู้ ผู้เขียนได้กำหนดตัวบ่งชี้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูลด้วย

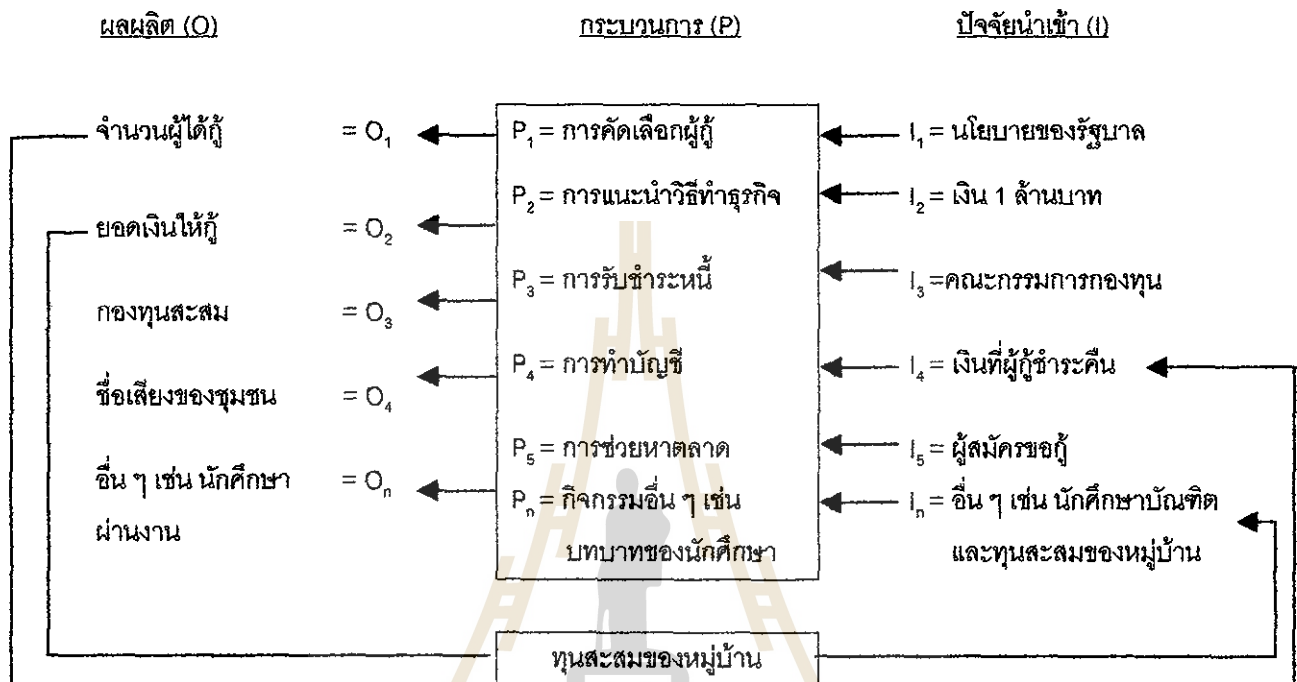
ขั้นที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้ใช้ บรรดาต่าง ๆ เป็นเครื่องมือช่วยในการเก็บข้อมูล บางส่วนเก็บข้อมูลเพิ่มเติม และยังใช้เครื่องมืออื่น ๆ ช่วยในการเก็บข้อมูลอีก เช่น กล้องถ่ายรูป เป็นต้น ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน

ขั้นที่ 5 ทำการประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นต่าง ๆ ที่ได้กำหนดตัวชี้วัดและตัวแปร รวมทั้งให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในนโยบายของรัฐบาล

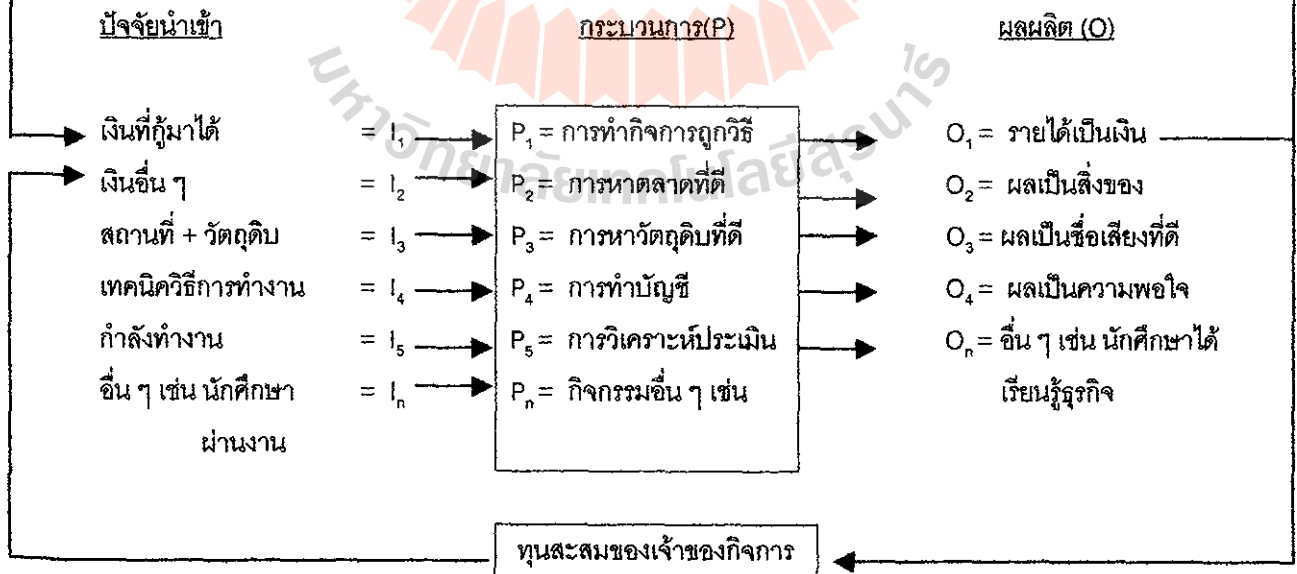
ขั้นที่ 6 จัดทำรายงานออกมาในรูปแบบของสารนิพนธ์

แผนภาพที่ 1 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้แต่ละกลุ่ม ($B_1 \dots B_n$)

บริษัท C

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษาครั้งนี้จะได้ประโยชน์ดังนี้

- 1) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน การบริหารตลอดจนกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านคอนวู ว่าก่อให้เกิดการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ รวมทั้งเกิดการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านคอนวู และเงิน 1 ล้านบาทยังหมุนเวียนและเพิ่มขึ้นในหมู่บ้าน ทั้งประชาชนในหมู่บ้านมีความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
- 2) ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยที่เป็นด้านบวกที่สนับสนุน และปัจจัยด้านลบที่ขัดขวางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านคอนวู
- 3) ได้ทราบถึงองค์กรเครือข่าย กระบวนการสร้างเครือข่ายทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล
- 4) ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านคอนวู ซึ่งมาจากทัศนนะของประชาชนในหมู่บ้านคอนวู

บทที่ 2

ปรีทัศน์วรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

เมื่อได้ทราบถึงความสำคัญหลักการและเหตุผลของการประเมินโครงการ วัตถุประสงค์ของโครงการ รวมทั้งผลที่คาดว่าจะได้รับของโครงการ ตลอดจนวิธีดำเนินการ และกรอบแนวคิด ต่าง ๆ ในบทที่แล้วเป็นอย่างดีแล้วนั้น มาถึงบทนี้ผู้เขียนก็ได้รวบรวม ประมวลสรุปเนื้อหาในส่วนที่เป็นนโยบายของรัฐบาล ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน รวมทั้งแบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นอกจากนี้ยังได้นำเสนอหลักการประเมินแบบชีพม์โมเดลมาบรรจุไว้ด้วย ทั้งยังได้ทำการวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองไว้ ณ ที่นี้ด้วย โดยผู้เขียนได้จำแนกเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1.นโยบายหลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1) นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม โดยรัฐจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้าน และชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบบริหาร จัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองตนเอง

1.2) หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.2.1) เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น

1.2.2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและ

ภูมิปัญญาของตนเอง

1.2.3) เกื้อกูลประ โยชน์ต่อผู้ด้วยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน

1.2.4) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน

และประชาสังคม

1.2.5) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

1.3) วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีดังนี้

1.3.1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่ายการบรรเทาเหตุฉุกเฉินและ

จำเป็นเร่งด่วนสำหรับนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

1.3.2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารจัดการการเงินกองทุนของตนเอง

1.3.3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.3.4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

1.3.5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจสังคม ของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองประเทศแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

ประกอบด้วยหมวดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

หมวดที่ 1 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยมีรวมถึงอำนาจหน้าที่ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย และวางแผนตลอดจนออกระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หมวดที่ 2 เป็นส่วนของสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หน้าที่รับผิดชอบส่วนใหญ่ทางด้านธุรการและประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการประสานงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

2.2) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ประกอบด้วยหมวดต่าง ๆ 9 หมวดดังต่อไปนี้

หมวด 1 ว่าด้วยการระบุนความหมาย ของคำที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพื่อสะดวกในการจัดทำร่างระเบียบ

หมวด 2 เป็นเรื่องของปรัชญากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กล่าวคือ เพื่อเสริมสร้างความเป็นชุมชนท้องถิ่น ให้ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านด้วยภูมิปัญญาตัวเอง และเกื้อกูลต่อผู้ด้อยโอกาสในชุมชน รวมทั้งเชื่อมโยงการเรียนรู้ระหว่างชุมชน

ราชการ เอกชน และประชาสังคมนอกจากนี้เป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นด้วย ในหมวดนี้ยังมี การระบุดำเนินการส่งเสริมการดำเนินการด้วย

หมวด 3 ว่าด้วยเรื่อง ของคณะกรรมการสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีหน้าที่สนับสนุนคณะกรรมการระดับจังหวัด

หมวด 4 ว่าด้วย คณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัด โดยมีหน้าที่รับผิดชอบกองทุนหมู่บ้านภายในจังหวัด เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียน ติดตามตรวจสอบกองทุนหมู่บ้านต่าง ๆ ในจังหวัด

หมวด 5 เป็นหมวดคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการระบุถึง หน้าที่ความรับผิดชอบ และแนวทางในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนไว้ในบทนี้ รวมทั้งระบุจำนวนคณะกรรมการว่าอยู่ระหว่าง 9-15 คน ชายหญิงสัดส่วนเท่ากัน

หมวด 6 กองทุนและสมาชิกกองทุน ซึ่งมีการระบุถึงเงินที่ได้รับจัดสรรและคุณสมบัติของสมาชิกตลอดจนหน้าที่ของสมาชิก

หมวด 7 หมวดนี้ว่าด้วยการกู้ยืมเงินหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยมีกำหนดเงินกู้ ธรรมดาไม่เกิน 20,000 บาทและพิเศษสูงสุดไม่เกิน 50,000 บาท รวมทั้งขั้นตอนในการขอกู้ การอนุมัติเงินกู้ และการโอนเงินให้ผู้กู้

หมวด 8 เป็นหมวดที่ระบุถึงการจัดทำบัญชีและรายงานของกองทุน ทั้งประจำ เดือนและประจำปี

หมวด 9 บทเฉพาะกาลว่าด้วยการเรียกประชุมเริ่มแรกให้มีหัวหน้าครัวเรือนหรือ ตัวแทนมาประชุมไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมด

3 การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองมีส่วน สำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการ คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตาม ข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการกองทุนว่า ด้วยการจัดตั้ง และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

3.1) จะต้องมีการครัวเรือน 3 ใน 4 ของครัวเรือน ทั้งหมดเข้าร่วมประชุม

3.2) การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 17 ของระเบียบคณะกรรมการ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้

1) เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อย

กว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน

- 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
- 3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักพุทธศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่คิดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียหายทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 5) ไม่เคยรับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาให้จำคุกเว้นแต่เป็น โทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 6) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุด ว่ามีความผิดรอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สินและความผิดฐานบุกรุก
- 7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
- 8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- 9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนตามข้อ 20 (3) และ (4)

4.แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ความพร้อมตามองค์ประกอบตัวชี้วัดการประเมินความพร้อม

ประเด็นการประเมิน

1.1) กระบวนการคัดเลือกกรรมการเป็นไปตามระเบียบกองทุนฯ และวิธีการที่หมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดไว้

1.2) คุณสมบัติกรรมการตามระเบียบกองทุนฯ

1.3) ความรู้ / ประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารกองทุนคณะกรรมการกองทุนฯ

- 1.4) มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุนฯ
- 1.5) การมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุนฯ
- 1.6) สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบครบถ้วน
- 1.7) มีการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุนแล้ว

2) การเตรียมความพร้อมตามองค์ประกอบอื่น ๆ เช่น แนวคิดที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองกับการพัฒนาสินค้าและตลาดทั้งที่เป็นสินค้าประเภทผลิตผลและผลิตภัณฑ์ของหมู่บ้านชุมชน การสร้างงาน สร้างรายได้ และ สวัสดิการสังคมของหมู่บ้านและชุมชนรวมทั้งการขยายความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายของการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

5.ระเบียบกองทุนหมู่บ้านคอนวัว

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคอนวัวมีดังต่อไปนี้

ที่ตั้งกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้านคอนวัว

ที่ทำการกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้านคอนวัว บ้านเลขที่ 31/2 หมู่ที่ 10 ตำบล ลาดบัวขาว อำเภอ สีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา 30340

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้านคอนวัว

- 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
- 2) เพื่อส่งเสริมการทำไร่ ทำนา เลี้ยงสัตว์
- 3) เพื่อเป็นการลดหนี้ในระบบ
- 4) เพื่อการศึกษาของบุตรหลานในหมู่บ้านคอนวัว
- 5) เพื่อส่งเสริมการออม
- 6) เพื่อเป็นสวัสดิการแก่ผู้ด้อยโอกาส เช่น พิจารช่วยเหลือตัวเองไม่ได้
- 7) เพื่อส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม

แหล่งที่มาของกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้านคอนวัว

- 1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
- 2) เงินบริจาคจากองค์กรหรือนุคคลต่างๆ ที่ไม่มีภาระผูกพันใดๆ
- 3) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 4) เงินกู้ยืม
- 5) เงินฝากสัจจะ
- 6) เงินค่าหุ้น

คุณสมบัติของสมาชิก

- 1) เป็นผู้ที่ชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลา ไม่น้อยกว่า 2 ปี ก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุน
- 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์
- 3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนามีความรับผิดชอบ เสียสละมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งเสพติด และไม่มีประวัติเสียทางการเงิน ตลอดจนยึดมั่นในการปกครอง
- 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดว่าให้จำคุก เว้นแต่ลงโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษ หรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน และความผิดฐานบุกรุก
- 7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
- 8) ไม่เป็นผู้ที่ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2430

- 9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน

การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

ในการรับสมัครสมาชิกนั้นจะรับสมัครช่วงปลายปี เมื่อมีการปันผลแล้วเพราะจะทำให้สะดวกและเกิดความยุติธรรมในการปันผลคืนให้แก่สมาชิก โดยในการสมัครต้องเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้า 20 บาทเพื่อนำไปจ่ายเป็นค่าจัดทำเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับสมาชิกรายนั้นๆ ตลอดจนใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอื่น ๆ มีขั้นตอนการรับสมัครคือ เสนอชื่อให้คณะกรรมการพิจารณาคุณสมบัติของสมาชิกตามข้อ 6 ในระเบียบซึ่งเมื่อพิจารณาเห็นสมควรก็ให้รับก็แจ้งบุคคลนั้น ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้นและเงินฝากตั้งจะภายใน 3 วัน

การพ้นสภาพการเป็นสมาชิก

- 1) ตาย
 - 2) ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- บ้าน

- 3) บ้า สติฟั่นเพี้ยน หรือถูกสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- 4) ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามเมื่อมีความผิด
- 5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบหรือต่อต้าน ไม่ให้ความช่วยเหลือ ไม่ว่าด้วยประการใดๆ
- 6) จงใจปิดบังความจริงในใบสมัครสมาชิกไม่ว่ากรณีใดๆ
- 7) นำเงินที่กู้ยืม ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์
- 8) มีลักษณะและหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 6

6. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนบ้านเกิดของตัวเอง โดยใช้การวิจัยการศึกษาเป็นเครื่องมือ ผู้จบหลักสูตรการศึกษาก็จะได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต ซึ่งเป็นการประเมินบัณฑิตทางหนึ่ง นอกจากนี้ก็ยังมีประเมินจากจำนวนบัณฑิตที่จบการศึกษาด้วย

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษานักศึกษา เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลวิจัยนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้านชนบท
- 3) เพื่อเพิ่มศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง
- 4) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย

- 1) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ให้บัณฑิตได้ยกระดับฐานะการศึกษา และมีศักยภาพด้านการบริหารโครงการ
- 3) มีรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่องและรายงานผลการศึกษากองทุน

แผนการดำเนินงาน

- 1) ประชาสัมพันธ์โครงการและเปิดรับสมัครนักศึกษา เพื่อเข้าฝึกอบรมและปฏิบัติงาน เป็นระยะเวลา 10 เดือน (ธันวาคม 2544 – กันยายน 2545)
- 2) จัดทำหลักสูตร “ การศึกษาระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและประเมินโครงการ “ โดยสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ร่วมกับบุคลากรจากกระทรวงศึกษาธิการ
- 3) จัดตั้งคณะกรรมการอำนวยการในส่วนกลางและคณะกรรมการระดับจังหวัด เพื่อทำหน้าที่ประสานและดำเนินงานและดำเนินงานให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- 4) นักศึกษาที่รับทุนต้องรายงานผลการดำเนินงานทุกราย 15 วัน รายเดือน และรายไตรมาส แก่อาจารย์นิเทศก์ เพื่อนำปัญหามาปรับปรุงแก้ไข และรวบรวมรายงานเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

การบริหารจัดการและติดตามและการประเมินผล

- 1) จำนวนเงินกองทุน 1 ล้านบาทยังคงอยู่
- 2) จำนวนบัณฑิตว่างงาน มีรายได้
- 3) จำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร
- 4) จำนวนรายงานความก้าวหน้า นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง

กลไกการติดตามและประเมินผล

- 1) มีคณาจารย์ติดตามและประเมินผลส่งเสริมโครงการเป็นระยะๆ ทุกๆ 15 วัน และ 1 เดือน เพื่อรายงานความก้าวหน้า ผลลัพธ์ ปัญหาและอุปสรรคของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 2) มีการประชุมสัมมนา 3 เดือน ของคณะกรรมการส่วนกลางและส่วนจังหวัดเพื่อนำปัญหาต่างๆ มาปรับปรุงแก้ไขและเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ผลประโยชน์ของโครงการ

- 1) บัณฑิตที่ว่างงานจะได้รับเงินถึงร้อยละ 93.8 (4,762,431,600 บาท) จากงบ

ประมาณทั้งหมดของโครงการ (5,077,119,790 บาท) เนื่องจากลักษณะของโครงการเป็นการให้ทุนฝึกอบรมโดยจ่ายเป็นเงินสดในอัตราเดือนละ 6,360 บาท

2) ผู้ที่สำเร็จการฝึกอบรม จะได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิตโดยมีชุมชนเป็นห้องเรียน มีการเรียนรู้และปฏิบัติงานในพื้นที่จริง นอกจากนี้ยังสามารถนำประสบการณ์ไปใช้ในการทำงานต่อไป

3) กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ที่นักศึกษาเข้าไปปฏิบัติงานมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การบริหารกองทุนด้านบาทให้มีประสิทธิภาพนั้น “นอกจากจะมีการผสมผสานทางแนวคิดทางทฤษฎีแล้วยังมีการนำเอาแนวคิดประชาสังคม (Civil Society) ในลักษณะ 4 ประสาน ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชน/NGOs นักวิชาการ และผู้นำชุมชน เข้ามาร่วมสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุนฯ ภายใต้ชื่อ “ประชารัฐ” อันหมายถึง ความร่วมมือระหว่างประชาชนกับข้าราชการในการฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน” (มดิชน,2545)

“กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง” “...ในแง่การเมืองความหมายก็คือนโยบายที่เกิดผลอย่างรวดเร็วทั่วถึงและบูรณาการ โดยไม่จำกัดพื้นที่และไม่แบ่งพรรคแบ่งพวกหวังผลระยะยาว...” มีนโยบายที่ออกมาพร้อมกันของรัฐบาลในช่วงนี้คือ 30 บาท รักษาทุกโรค, ธนาคารประชาชน, หนังสือตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์, อินเทอร์เน็ตตำบล “...มีสิ่งดี ๆ เกิดขึ้นมากมายในกลยุทธ์ กองทุนหมู่บ้าน ตามนโยบายรัฐบาลดังกล่าว คือเกิดเวทีค้นหาและเฟ้นหาคนดี คนที่น่าเชื่อถือ เกิดการรวมตัวกันเพื่อประชุมร่วมกันอย่างน้อย 3 ใน 4 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในชุมชนเพราะชุมชนไม่เคยมีคนมาประชุมมากขนาดนี้เนื่องจากไม่เคยร่วมมือกันได้ ภาพของคนในชุมชนประชุมร่วมกัน โดยไม่แบ่งชนชั้น อาชีพ ทั้งข้าราชการประชาชน ผู้ประกอบการร่วมประชุมปรึกษาหารือกัน เสนอข้อคิดที่ตนเองเห็นว่าควรเป็นกรรมการบริหารกองทุน...” (นงลักษณ์,2544)

“...ข้อวิพากษ์ต่อการกำหนดนโยบายกองทุนหมู่บ้าน มีดังนี้คือการทำให้ภาคประชาชนพึ่งพารัฐ โดยรัฐบาลทำหน้าที่อุปถัมภ์ประชาชนการทำงานภายใต้ระบบระเบียบและกลไกของราชการที่ยึดกุม “หน่วยเหนือ” มากกว่าปัญหาความเดือดร้อนและแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมกรณีหญิงชายในสัดส่วนกรรมการที่ใกล้เคียงเป็นบทพิสูจน์ในสังคมไทยว่าผู้หญิงจะขึ้นเคียงบ่าเคียงไหล่ในการบริหารจัดการกองทุนฯ ให้โปร่งใสได้อย่างไรความเชื่อมโยงนโยบายรัฐบาลอื่น ๆ กับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน...” (มดิชน,2545)

“...โครงการบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับเสียงวิพากษ์วิจารณ์มาตลอด เพราะเป็นการทำหลักสูตรระบบเร่งรีบ คู่มือชุดวิชาต่าง ๆ ก็คิดค้นแบบลูกตะหูก บางแห่งไม่สามารถเสร็จทันตามกำหนด เครื่องไม้เครื่องมืออาคารสถานที่เรียนก็ไม่มีความพร้อม สถาบันแต่ละแห่งต้องแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเอาเอง...” “...เป็นหลักสูตรแรกที่คุณเรียนจะได้คลุกคลีรับรู้ปัญหาของชุมชนอย่างลึกซึ้ง เพราะหลังจากเรียนภาคทฤษฎีแล้ว จะไปศึกษาต่อภาคปฏิบัติในหมู่บ้านตามหลักสูตรเป็นเวลา 10 เดือน...” (มติชน,2545)

จากบทความข้างต้น จะเห็นได้ว่าเมื่อมีกองทุนหมู่บ้านเกิดขึ้นถึงแม้จะมองว่าเป็นกลยุทธ์ทางการเมือง แต่ทว่าในความเป็นจริงกลับก่อให้เกิดผลดีตามมามากมาย อาทิเช่น การจัดเวทีการจัดประชุมในแต่ละหมู่บ้านเพื่อจะเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การประชุมสมาชิกเพื่อชี้แจงระเบียบ (อ่างใน นงลักษณ์ , 2544) เป็นต้น ซึ่งในการจัดเวทีนี้ทำให้คนในหมู่บ้านได้มีโอกาสพบปะพูดคุย และแลกเปลี่ยนทัศนะและประสบการณ์กันบ่อยขึ้น แม้จะมีข้อวิพากษ์อยู่หลายข้อในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน โดยหนึ่งในนั้นคือทำให้ประชาชนต้องพึ่งภาครัฐ แต่ในความเป็นจริงก็ไม่เสมอไป เพราะในวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวบ้านส่วนใหญ่อาศัยภูมิปัญญาที่เกิดจากในแต่ละท้องถิ่นเพื่อแก้ปัญหาของตัวเอง โดยปัจจุบันก็จะเห็นได้จากการที่มีโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นกรรวบรวมทั้งภูมิปัญญาชาวบ้านและค้นหาแหล่งทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ โดยการถ่ายทอดผ่านผลิตภัณฑ์นั้น ๆ แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านไม่จำเป็นต้องพึ่งภาครัฐในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะในด้านการผลิต ถึงกระนั้นก็มีในด้านที่ต้องพึ่งพาภาครัฐอยู่ไม่น้อยคือด้าน การตลาดเพราะชาวบ้านไม่เชี่ยวชาญในด้านนี้เท่ากับภาครัฐ ที่มีการคิดต่อกันดี ทั้งในระดับประเทศจนถึงระดับต่างประเทศ ฉะนั้นเมื่อพิจารณาจุดประสงค์ของนโยบายของรัฐบาลในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านนี้พบว่า เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนเพื่อที่จะสามารถนำไปประกอบอาชีพ ถวายจาย และสร้างรายได้ขึ้น ถ้าหากรัฐบาลขาดการช่วยเหลือชาวบ้านในด้านการตลาดและการจัดจำหน่ายแล้ว ผลผลิตที่เกิดจากการลงทุนก็จะขายไม่ได้ ซึ่งก็นำไปสู่การเป็นหนี้เพิ่มขึ้น

ส่วนในเรื่องของ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ถึงแม้ว่าจะมีการจัดทำหลักสูตรแบบเร่งรีบแต่ก็ก่อให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจได้ในระดับหนึ่งเพราะมีการใช้จ่ายในกลุ่มของบัณฑิตที่เข้าร่วม โครงการนี้ด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาในด้านการจัดการพบว่าเป็นการดีที่บัณฑิตซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ในระดับหนึ่ง ได้ช่วยเหลือและแนะนำการแก้ปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากส่วนใหญ่ผู้ที่ได้รับคัดเลือกเป็นผู้ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านนั้น ๆ ฉะนั้นจึงทราบปัญหาอย่างลึกซึ้งดี เมื่อพิจารณาในด้านสังคมก็จะเห็นได้ว่าเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชาวบ้านกับบัณฑิตเพิ่มมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

จากการที่ได้ทราบถึงนโยบายหลักการ และระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งเอกสารที่เกี่ยวข้องมาแล้วจากบทที่ 2 ในบทนี้ก็จะเป็นการนำเสนอรูปแบบการประเมิน กลุ่มเป้าหมาย ตัวแปรและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวิธีการเก็บข้อมูลและเครื่องมือและในตอนท้ายก็ได้นำเสนอวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.รูปแบบในการประเมินและเครื่องมือ

1.1) รูปแบบของการประเมิน

ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านคอนวู้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการประเมินของสตัฟเฟิลบีม ในการประเมินเนื่องจากถูกกำหนดให้ใช้ในชุดวิชาสารนิพนธ์ตั้งแต่เริ่มโครงการแล้ว ซึ่งรูปแบบดังกล่าวเรียกว่า ชิพพ์โมเดล (CIPP MODEL) จากกรอบความคิดทฤษฎีที่เสนอไปแล้วในบทที่ 1 จะประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ โดยได้รวมทั้งระดับหมู่บ้านและระดับบุคคล ได้แก่

1.2) หน่วยในการวิเคราะห์ / ขอบเขตของการประเมิน

ขอบเขตของการประเมินนี้ผู้วิจัยจะประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน กรณีศึกษาหมู่บ้านคอนวู้ หมู่ 10 ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.นครราชสีมา

1.3) การเลือกพื้นที่

หมู่บ้านที่ผู้วิจัยได้เลือกศึกษา ก็มาจากการที่ได้รับคัดเลือกจากคณะกรรมการระดับจังหวัดให้ลงที่หมู่บ้านนี้เนื่องจากเป็นภูมิลำเนาของผู้วิจัยเอง

2.ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากร ในการทำการประเมินโครงการครั้งนี้ได้แก่ ชาวบ้านคอนวู้ หมู่ 10 ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 95 ครัวเรือน ซึ่งมีประชากรทั้งหมด 469 คน เป็นชาย 233 คน และ หญิง 236 คน รวมทั้งพระภิกษุวัดคอนวู้ 6รูป นอกจากนี้ยังได้รวบรวมข้อมูลจากพัฒนาการอำเภอสีคิ้ว ครู อาจารย์โรงเรียนบ้านใหม่ลำโรง และเจ้าหน้าที่ประจำสถานีอนามัยบ้านใหม่ลำโรง 4 คน ตลอดจนเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวขาว ด้วย

กลุ่มเป้าหมายสุ่มมาโดยการใช้ตารางสุ่มของ Morgan & Krejcie ควบคุมที่ที่กำหนดไว้ในคู่มือให้นักศึกษา

การเลือกผู้ให้ข้อมูลแบ่งเป็นแหล่งข้อมูล 2 แหล่งคือ

1)ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้วิจัยสามารถเก็บรวบรวม ข้อมูลได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมายด้วยตนเอง ซึ่ง ได้แก่

1.1)ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านคอนวัว หมู่ 10 ต.ลาดบัวขาว อ.สีคิ้ว จ.
นครราชสีมา

1.1.1) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	15	คน
1.1.2) สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	82	คน
1.1.2.1) สมาชิกที่ได้รับอนุมัติให้กู้	จำนวน	42	คน
1.1.2.2) สมาชิกทั่วไป	จำนวน	40	คน
1.1.3) ชาวบ้านที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	จำนวน	30	คน
1.2) นักพัฒนาการอำเภอสีคิ้ว	จำนวน	2	คน
1.3) เจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยพืชไร่	จำนวน	2	คน
1.4) เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวขาว	จำนวน	2	คน
1.5) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขสถานีนอนามัยบ้านใหม่สำโรง	จำนวน	2	คน
1.6) ครู อาจารย์ โรงเรียนบ้านใหม่สำโรง	จำนวน	1	คน
1.7) พระภิกษุ	จำนวน	3	รูป

2)ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่สามารถเขียนได้เลือกใช้ข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีผู้เก็บรวบรวมและสรุปไว้แล้ว กล่าวคือ

- 2.1)จากเอกสารของหมู่บ้าน ได้แก่ จปฐ., กชช.2ค
- 2.2)บันทึกการประชุมของหมู่บ้าน
- 2.3)เอกสารจากองค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวขาว

ในการเก็บข้อมูลก็จะแบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ประเภทคือ

1)ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมเป็นตัวเลขอย่างชัดเจนซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ เช่น จำนวนสมาชิกในครอบครัวเรือน, รายได้ของชาวบ้าน ฯลฯ

2)ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมในรูปแบบการบรรยายความเกี่ยวกับความคิดเห็น ทศนคติ ในการวิเคราะห์ทัศนคติ และในการวิเคราะห์จะวิเคราะห์คุณลักษณะเนื้อหา เช่น ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน บริบทของหมู่บ้าน การจัดเวทีประชาคม เป็นต้น

3.ตัวแปรและตัวชี้วัด

(รายละเอียดอยู่ใน ตารางที่1-4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินบริบท ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการ และการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น)

ตารางที่ 1 คิวชีวดัข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลประเมินบริบท

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C1-ประวัติความเป็นมาหมู่บ้าน		
1 ที่มาของชื่อหมู่บ้าน/ชุมชน	1 ผู้นำชุมชน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1
2 คนกลุ่มแรกที่เข้ามาตั้งหมู่บ้าน	2 ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน	2 ศึกษาจากเอกสาร
อพยพมาจากที่ไหน เหตุใดจึงอพยพมา	3 ผู้นำกลุ่มอาชีพ	
3 สภาพเดิมทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีสภาพอย่างไร	4 ข้อมูลที่มีการบันทึกไว้แล้ว	
4 อาชีพเดิม (อาชีพหลัก/รอง) คืออะไร		
5 อาชีพเดิมที่เลิกทำแล้วคือ อะไรเพราะอะไรจึงเลิกทำ		
6 อาชีพใหม่ที่เพิ่มขึ้น		
7 การเปลี่ยนแปลงด้าน สาธารณูปโภคมีประมาณ พ.ศ.ใด (ถนน, ไฟฟ้า, ประปา)		
C2-สภาพภูมิศาสตร์		
1 ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้าน	1 ข้อมูลจากเอกสาร	1 ศึกษาจากเอกสาร
2 อาณาเขตติดต่อกับหมู่บ้านอื่น	2 หมู่บ้าน	2 สังเกต
3 แผนที่หมู่บ้าน	3 ผู้นำชุมชน	3 สัมภาษณ์
C3-สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน		
1 อาชีพหลักและอาชีพรองของชาวบ้าน	1 ผู้นำชุมชน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1
2 จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร	2 สถานีอนามัยตำบล	2 สังเกต
3 จำนวนที่ดินทำกินโดยเฉลี่ย	3 โรงเรียน	
4 จำนวนและประเภทการค้าในหมู่บ้าน	4 เกษตรตำบล	
5 จำนวนโรงสีในหมู่บ้าน	5 หมู่บ้าน	
6 รายได้ของชาวบ้าน		
7 โรงเรียนในหมู่บ้าน (จำนวนครู/นักเรียน)		
8 โรคที่เจ็บป่วย		
9 สถานที่รักษาเมื่อเจ็บป่วย		
C4-วัฒนธรรมประเพณี		
1 จำนวนวัด/โบสถ์/มัสยิด	1 ผู้นำชุมชน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1
2 จำนวนพระ/เณร/บาทหลวง	2 ผู้อาวุโส	2 ศึกษาจากเอกสาร
3 ภาษาพื้นบ้าน	3 ชาวบ้าน	3 สังเกต
4 ประเพณีที่สำคัญ		
5 ความเชื่อค่านิยมต่าง ๆ (ศาลปู่ตาฯ)		
C5-โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร		
1 จำนวนและสภาพโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน, ประปา, โทรศัพท์, หอกระจายข่าว, ศาลาประชาคม, ไฟฟ้า, ไปรษณีย์ ฯลฯ	1 ผู้นำชุมชน 2 ผู้อาวุโส 3 ชาวบ้าน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1 2 ศึกษาจากเอกสาร 3 สังเกต

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
2 จำนวนสภาพและทรัพยากร เช่น ป่าไม้,แหล่งน้ำ, แร่ ฯลฯ ที่เป็นสาธารณประโยชน์		
C6-ผู้นำชุมชนการรวมกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น		
1 ประเภทผู้นำที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ	1 ผู้นำชุมชน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1
2 กลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหมู่บ้าน(จำนวนสมาชิก, ทุนของกลุ่มกิจกรรมกลุ่ม,ปีก่อตั้ง)		2 ศึกษาจากเอกสาร 3 สังเกต
3 ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านต่างๆ(ชื่อ,อายุ,ความเชี่ยวชาญ)		
C7-โครงการพัฒนาที่ผ่านมา		
1 โครงการของภาครัฐ	1 ผู้นำชุมชน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.1
2 โครงการของภาคเอกชน	2 ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	2 ศึกษาจากเอกสาร
3 โครงการที่ชาวบ้านทำขึ้นเอง (ชื่อโครงการ/กิจกรรมของโครงการ) (ย้อนหลัง 5 ปี)	3 ข้อมูลที่บันทึกไว้	3 สังเกต
C8-ความเข้มแข็งของชุมชน		
1 ความสามัคคี	1 ชาวบ้าน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.2
2 ความซื่อสัตย์		ครั้งที่ 1 (มาจากข้อมูลสืบ
3 การช่วยเหลือกัน		สัมภาษณ์ 48 ครัวเรือน)
4 การยกย่องคนทำความดี		
5 โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม		
6 อาชีพที่เลี้ยงครอบครัวได้		
7 ครอบครัวอบอุ่น รักใคร่ ประองคอง		
8 การรวมกลุ่ม		
9 การประชุม/เสวนาสม่ำเสมอ		
10 การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส		
11 มีผู้นำที่มีคุณธรรมยุติธรรม		
12 การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน		
C9-อาชีพเดิม		
1 อาชีพหลัก/รอง	1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1
2 ผลการประกอบอาชีพเดิม (เพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัวหรือไม่)	ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	2 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
3 ปัญหาอุปสรรคในการประกอบอาชีพ		
C10- สมาชิกในครอบครัว		
1 สมาชิกในครอบครัวและรายละเอียด เช่น จำนวน,อายุ,สถานภาพสมรส,ระดับ,การศึกษา, ความสัมพันธ์กับหัวหน้าครอบครัว,การมีงานทำ	1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 2 สัมภาษณ์เพิ่มเติม

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
C11-สภาพการอยู่อาศัย		
1 มีบ้านเป็นของตนเองหรือไม่ ถ้าไม่มี พักอาศัยอย่างไร	1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 2 สังเกต
C12-รายได้ของครอบครัว		
1 รายได้ของครอบครัวต่อเดือนความพอเพียงของ รายได้คือรายจ่าย	1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1 2 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
C13-หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน		
1 จำนวนหนี้สินที่มีอยู่ก่อนกู้เงินกองทุน	1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร. 1
2 สาเหตุของการมรหนี้สิน		2 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
3 แหล่งเงินกู้		

3.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า

ตารางที่ 2 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินปัจจัย

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I1-นโยบาย ระเบียบแนวทางปฏิบัติ		
1 รายละเอียดของระเบียบสำนักนายกฯ	1 ระเบียบสำนักนายกฯ	1 ศึกษาจากเอกสาร
2 รายละเอียดของระเบียบกองทุนฯ	2 ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกอง ทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ	
I2-การประชาสัมพันธ์(เอาหมู่บ้านเป็นที่ตั้งว่า ข่าวสารตามแบบไทย โดยใช้สื่อแบบใด)		
1 ช่วงเวลาที่มีการประชาสัมพันธ์	1 ผู้นำชุมชน	1 สัมภาษณ์
2 ประเภทสื่อในการประชาสัมพันธ์	2 ชาวบ้าน	2 สังเกต
3 ความทั่วถึงในการประชาสัมพันธ์	3 ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	3 ศึกษาจากเอกสาร
4 เนื้อหาในการประชาสัมพันธ์	4 ที่ทำการกองทุนหมู่บ้าน เอกสารประชาสัมพันธ์	
	5 พัฒนาหมู่บ้านคณะ กรรมการกองทุนหมู่บ้าน	
I3-คณะกรรมการระดับอำเภอที่เกี่ยวข้อง		
1 จำนวนคณะอนุกรรมการ	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์
2 องค์ประกอบคณะอนุกรรมการ	2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	2 ศึกษาจากเอกสาร
3 สัดส่วนกรรมการภาคประชาชน		
4 การปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่ เกี่ยวข้อง		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
I4-คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน		
1 จำนวน	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
2 คุณสมบัติ	2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	2 ศึกษาจากเอกสาร
3 วิธีการได้มา		
4 การพ้นจากตำแหน่งระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง		
I5-การเตรียมความพร้อม การสร้างความเข้าใจ		
แต่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน		
1 วิธีการในการเตรียมความพร้อม	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์ชาวบ้านตาม
2 เนื้อหาในการเตรียมความพร้อม	2 ส่วนราชการ	บร.3 บร.9
3 จำนวนครั้งในการเตรียมความพร้อม	3 ชาวบ้าน	
4 หน่วยงาน/องค์กร ที่ทำหน้าที่ในการเตรียมความพร้อม	4 ผู้นำชุมชน	
I6-เงินกองทุน 1 ล้านบาท		
1 วันที่ได้รับอนุมัติ	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์
2 การเก็บรักษาเงิน		
I7-เงินทุนสะสมอื่นๆ		
1 ประเภท/จำนวน/ที่มาและการเก็บรักษาเงินทุนและสะสมอื่น ๆ	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์ 2 ศึกษาจากเอกสาร
I8-บัญชีต่องทุน		
1 ประวัติส่วนตัวชื่อ,วุฒิการศึกษา,อายุ,เพศ,ภูมิลำเนา สถานภาพสมรส,ความสามารถพิเศษ(ถ้ามี)	1 บัญชีต่องทุนหมู่บ้าน 2 คู่มือนักศึกษา	1 ศึกษาตนเอง 2 ศึกษาจากเอกสาร
2 บทบาทหน้าที่		
I9-จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ		
1 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ	1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
I10-จำนวนเงินนอกเหนือจากเงินกู้		
1 จำนวนเงินลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้	1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
2 ที่มาของเงินทุน		2 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I11 - วัตถุประสงค์ในการกู้เงินตามโครงการ		
1 วัตถุประสงค์ในการเงินตาม โครงการ	1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11
I12 - สถานที่วัตถุประสงค์และวัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพ		
1 สถานที่ในการประกอบอาชีพ	1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้	1 สัมภาษณ์
2 วัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพ		

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
3 วัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพ		
I13-ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ		
1 ความรู้และทักษะที่มีอยู่	1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
I14-จำนวนแรงงาน		
1 จำนวนแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ	1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2 สัมภาษณ์เพิ่มเติม

3.3 การประเมินกระบวนการ

ตารางที่ 3 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินกระบวนการ

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC1- การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน		
1 กระบวนการในการจัดระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
2 ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ	2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	2 สัมภาษณ์เพิ่มเติมจาก
3 ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ	3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชาวบ้าน
PC2-การจัดทำเอกสารขอขึ้นทะเบียน		
1 กระบวนการในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์
2 ผู้มีส่วนร่วมในการจัดทำ		
3 ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ		
PC3-ระบบบัญชีกองทุน		
1 จำนวนบัญชีที่จัดทำ(จำนวนเล่ม)	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์
2 ชื่อบัญชี เช่น บัญชีลูกหนี้ บัญชีดุลเงินสัจจะ	2 บัญชีกองทุน	2 ศึกษาเอกสาร
3 ความปัจจุบัน		
4 ผู้จัดทำ		
5 ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ		
PC4-กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน		
PC4.1 - การรับสมัคร		
1 ช่วงเวลาในการรับสมัครและเหตุผล	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
2 ค่าธรรมเนียมการสมัครและเหตุผล	2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	2 สัมภาษณ์จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3 ขั้นตอนการรับสมัครและเหตุผล		
4 คุณสมบัติผู้สมัครและเหตุผล		
5 ปัญหาอุปสรรคในการจัดทำ		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PC4.2-การหมดสมาชิกภาพ		
1 การหมดสมาชิกภาพและเหตุผล	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4 2 สัมภาษณ์เพิ่มเติมจาก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
PC4.3-ประเภทสมาชิก		
1 การกำหนดประเภทสมาชิกและเหตุผล	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์
2 ความเป็นปัจจุบันในการจัดทำ	2 เอกสารด้านทะเบียน	2 ศึกษาเอกสาร
3 ปัญหาและอุปสรรค		
PC5- กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินของหมู่บ้าน		
PC5.1-ขั้นตอนในการขอกู้		
1 ขั้นตอนในการขอกู้	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์
2 เอกสารประกอบการขอกู้	2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	2 ศึกษาเอกสาร
3 ปัญหาอุปสรรค	3 ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน 4 เอกสาร โครงการการขอกู้	
PC5.2-การคัดเลือกผู้กู้		
1 หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกและเหตุผล	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
2 วิธีการคัดเลือกและเหตุผล		2 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
3 ปัญหาอุปสรรค		
PC5.3-การโอนเงินให้ผู้กู้		
1 ขั้นตอนในการ โอนเงิน	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์
2 ปัญหาอุปสรรค	2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่รับเงิน 3 หลักฐานการ โอนเงิน	2 ศึกษาเอกสาร
PC5.4-การรับชำระหนี้		
1 ขั้นตอนในการรับชำระหนี้	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์
2 ปัญหาอุปสรรค	2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ส่งเงิน คืน 3 เอกสาร ในการส่งเงินคืน	
PC6-การส่งเสริมการใช้เงินกู้		
PC6.1-การแนะนำวิธีทำธุรกิจ		
1 ผู้แนะนำ	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์
2 ประเด็นในการแนะนำ	2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับ เงินกู้	
3 วิธีการแนะนำ		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
4 จำนวนครั้งในการแนะนำ		
PC6.2-การช่วยเหลือตลาด		
1 ผู้ที่ช่วยเหลือตลาด	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์
2 วิธีการในส่งเสริมการตลาด	2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับ	
3 ปัญหาและอุปสรรค	เงินกู้	
PC7-การตรวจสอบการจ้างเงินกู้		
1 ผู้ที่ทำการตรวจสอบ	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์
2 วิธีการตรวจสอบ	2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับ	
3 จำนวนครั้งในการตรวจสอบ	เงินกู้	
4 ปัญหาและอุปสรรค		
PC8-การจัดทำรายงานและเผยแพร่การดำเนินงาน		
1 ประเภทรายงานที่จัดทำ	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์
2 ประเภทผลงานที่มีการเผยแพร่	2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับ	
3 วิธีการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน	เงินกู้	
4 ปัญหาและอุปสรรค	3 เอกสารการจัดทำรายงาน	
PC9-การจัดสรรประโยชน์		
1 สัดส่วนในการจัดสรรและเหตุผล	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์
	2 ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน	2 ศึกษาเอกสาร
PC10-การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของบัณฑิตกองทุน		
1 ประเภทเครือข่าย	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์
2 กลุ่มคนที่เข้าร่วมเครือข่าย	2 บัณฑิตกองทุน	2 สังเกตแบบมีส่วนร่วม
3 วิธีการสร้างเครือข่าย	3 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	
4 ความพึงพอใจของผู้ที่เข้าร่วมเครือข่าย		
5 ประโยชน์ที่ได้จากการสร้างเครือข่าย		
6 ปัญหาและอุปสรรค		
PC11-การใช้จ่ายเงินกู้		
1 รายละเอียดของการจ่ายเงินกู้	1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.11 2 ศึกษาเอกสาร
	2 บัญชีการใช้จ่ายเงิน	3 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PC12-การหาความรู้เพิ่มเติม		
1 วิธีการหาความรู้เพิ่มเติม	1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติ	1 สังเกตจากการเสวนาตามแบบ บร.6
PC13-การหาตลาด		
1 วิธีการหาตลาด	1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับ	1 สัมภาษณ์

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
2 ผู้ที่ช่วยเหลือแนะนำในการหาตลาด	อนุมัติ	
PC14-การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน		
1 การจัดทำบัญชี (มี/ไม่มี)	1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับ	1 สัมภาษณ์
2 ผู้ที่ช่วยแนะนำการจัดทำบัญชี	อนุมัติ	2 ศึกษาเอกสาร
	2 บัญชีการใช้จ่ายเงิน	
PC15- การจัดเวทีประชาคม		
1 วิธีการจัด	1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับ	1 จัดเวที
2 ปัญหาอุปสรรค	อนุมัติ	2 สัมภาษณ์
		3 สังเกต
4.4 การประเมินผลผลิต		
ตารางที่ 4 ตัวชี้วัด ข้อมูลที่ต้องการ แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลการประเมินผลผลิต		
PD1-จำนวนสมาชิกกองทุน		
1 จำนวนสมาชิกเดิม (ณ วันเริ่มตั้งกองทุน)	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
2 จำนวนสมาชิกที่มีการเพิ่มขึ้นและลดลง (31ก.ค.45)	2 ทะเบียนสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	2 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
3 เหตุที่สมาชิกเพิ่มขึ้น/ลดลง	บ้าน	3 ศึกษาเอกสาร
PD2-จำนวนผู้ได้เงินกู้		
1 จำนวนครั้งที่มีการอนุมัติให้กู้	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
2 จำนวนผู้ยื่นกู้และผู้ได้รับอนุมัติให้กู้แต่ละครั้ง	2 บัญชีคุมลูกหนี้	2 ศึกษาเอกสาร
3 จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้คือสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน (31 ก.ค.45)		
4 จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ จำแนกตามแบบ บร.4 ข้อ5		
PD 3-ยอดเงินที่ให้กู้		
1 ยอดเงินที่มีมาขอกู้และยอดเงินที่ได้รับอนุมัติแต่ละครั้ง	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
2 ยอดเงินที่ได้อนุมัติให้กู้ทั้งหมด (31 ก.ค. 45)	2 บัญชีคุมลูกหนี้	2 ศึกษาเอกสาร
3 จำนวนผู้ได้รับอนุมัติให้กู้ จำแนกตามแบบ บร.4 ข้อ5 นับถึง 31 ก.ค. 45		
PD4-จำนวนผู้ชำระคืนตามกำหนด		
1 จำนวนผู้กู้ที่ชำระคืนตามกำหนด (31 ก.ค. 45)	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
2 จำนวนผู้กู้ที่ไม่ชำระคืนตามกำหนด (31 ก.ค. 45) และเหตุผล	2 บัญชีคุมลูกหนี้	2 ศึกษาเอกสาร
		3 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
3 การแก้ไขปัญหาเมื่อผู้กู้ไม่ชำระคืนตามกำหนด		
PD5-ยอดเงินที่มีการชำระคืน		
1 ยอดเงินกู้ที่มาชำระคืน 31 ก.ค. 45	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
จำนวนเป็นเงินต้นดอกเบี้ย ค่าปรับ	2 บัญชีคุมลูกหนี้	2 ศึกษาเอกสาร
PD6- กองทุนสะสม		
1 ยอดเงินกองทุนสะสมแยกประเภทตาม 17	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.4
2 การใช้ประโยชน์จากกองทุนสะสม	2 บัญชีเงินฝากกองทุนสะสม	2 ศึกษาเอกสาร
PD7-การใช้เงินตามวัตถุประสงค์		
1 จำนวนผู้ที่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ	1 ผู้ตรวจสอบ PC7	1 สัมภาษณ์ผู้ตรวจสอบ
2 จำนวนผู้ที่ใช้เงิน ไม่เป็นตามวัตถุประสงค์โครงการ		
3 เหตุที่ไม่ใช้เงินตามวัตถุประสงค์โครงการ		
PD8-ทัศนคติของชุมชนต่อกองทุน		
1 ทัศนคติต่อกรรมการกองทุนหมู่บ้านในเชิงบวก/ลบ	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.9
2 ทัศนคติต่อกองทุน 1 ด้านบาทในเชิงบวก/ลบ	2 สมาชิกและชาวบ้าน	2 สัมภาษณ์เพิ่มเติม
PD9-การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้(หลังจากทำPC10)		
1 ประเภทเครือข่ายที่เกิดขึ้น	1 บัณฑิตกองทุน	1 รายงานการปฏิบัติงาน ของบัณฑิตกองทุน(ตัวเอง)
2 กิจกรรมของเครือข่ายที่เกิดขึ้น		
3 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดองค์กรเครือข่าย		
PD10-การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง		
1 ประสบการณ์การเรียนรู้จากการดำเนินงาน กองทุนหมู่บ้าน	1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน 2 สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.10
2 ประสบการณ์การเรียนรู้จากการเป็นสมาชิก กองทุนหมู่บ้าน		
PD11- ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน		
1 ความสามัคคี	1 สมาชิกชาวบ้าน	1 สัมภาษณ์ตามแบบ บร.2 และบร.7 (จากข้อมูลดิบ 48 ครีวเรือน)
2 ความซื่อสัตย์		
3 การช่วยเหลือกัน		
4 การยกย่องคนทำความดี		
5 โอกาสในการหาความรู้เพิ่มเติม		
6 จำนวนครอบครัวที่มีอาชีพเลี้ยงตัวได้		
7 ครอบครัวอบอุ่นรักใคร่ปรองดอง		
8 การรวมกลุ่ม		
9 การประชุม/เสวนาสมาสมาเสมอ		
10 การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส		
11 มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม		
12 การจัดทำแผนงานแก้ปัญหาชุมชน		

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการเก็บข้อมูล
PD12-ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการผู้		
PD12.1-ผลโดยตรง		
1 ผลการใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ	1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติ	1 สัมภาษณ์ 2 สังเกต
PD12.2- ผลโดยอ้อม		
1 ประสิทธิภาพ	1 สมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับ อนุมัติ	1 สัมภาษณ์ 2 สังเกตแบบ บร.10
2 การยอมรับจากชุมชน		

4. วิธีการเก็บข้อมูลและเครื่องมือ

1) การสังเกต เป็นการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตด้วยตัวผู้วิจัยเองถึงพฤติกรรมของชาวบ้าน ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความสามัคคี การแสดงความคิดเห็นของชาวบ้าน รวมถึงสถานที่ตั้งหมู่บ้าน เป็นต้น

2) การสัมภาษณ์ ผู้เขียนได้มีโอกาสเข้าไปสัมภาษณ์ชาวบ้านด้วยตนเอง โดยมีทั้งการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และไม่มีโครงสร้าง (unstructured Interview) กล่าวคือ ในการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างนี้ผู้เขียนใช้ทั้งคำถามแบบปลายปิด (Close-End) ดังปรากฏใน บร . 2 (ภาคผนวก) เป็นต้น

นอกจากนี้ยังใช้คำถามปลายเปิด (Opened -end) โดยตัวอย่างคำถามดังแสดงไว้ใน บร.3 , บร.10 (ภาคผนวก) เป็นต้น

3) การใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บข้อมูล โดยใช้วิธีนี้ผู้เขียนได้ทำการแจกแบบสอบถามในเรื่องของตัวชี้วัดของชุมชนแก่ชาวบ้านเนื่องจากต้องการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อหาวิธีที่ดีที่จะใช้กับการเก็บข้อมูลในครั้งที่ 2 ในภาคการศึกษาที่ 2 ในเรื่องของตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

4) การอภิปรายกลุ่ม (Focus Group Discussion) จากหลักสูตรของโครงการทำให้ผู้เขียนได้โอกาสจัดกลุ่มอภิปราย ทั้งในกลุ่มระดับหมู่บ้านและระดับตำบล รวมไปถึงเสนอแนะปัญหาพร้อมกับแนวทางการแก้ไขปัญหา ทั้งในเรื่องกองทุนหมู่บ้านและการประกอบอาชีพดังจะเห็นได้จาก บร 5 , บร 6

5) กล้องถ่ายรูป (Camera) ในการจัดเวทีประชาคมกลุ่มผู้เขียนได้บันทึกภาพในการจัดเวทีไว้ด้วย โดยนำมาเสนอไว้ในสารนิพนธ์เล่มนี้ด้วยดังจะปรากฏตอนต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการประเมินผลโครงการครั้งนี้ได้นำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์โดยใช้วิธีวิเคราะห์ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ การคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยนอกจากนี้ยังวิเคราะห์ข้อมูลออกมาในรูปของตารางด้วย

1.2 การวิเคราะห์โดยไม่ใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์การใช้แบบสอบถามออกมาเป็นข้อความ รวมทั้งการศึกษาจากเอกสารและข้อมูลที่มีการบันทึกไว้

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

หลังจากที่ทราบวิธีการดำเนินการประเมินโครงการมาจากบทที่แล้ว ในบทนี้ผู้เขียนจะได้นำเสนอผลการติดตาม การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านคอนวู้ให้ทราบ โดยจะแบ่งการนำเสนอออกเป็น 3 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน แยกเป็นระดับประเทศและระดับหมู่บ้าน

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการประเมิน โดยภาพรวม

ตอนที่ 3 สรุปผลการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

ตอนที่ 1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ปัจจุบันประเทศไทยพัฒนาประเทศเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่แต่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ โดยในช่วงที่กำลังพัฒนาเกิดปัญหาเศรษฐกิจฟองสบู่แตกทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของไทยหลายด้านดังนี้ คือ

1) ด้านเศรษฐกิจ

การเกิดภาวะฟองสบู่แตก ทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยถดถอยอย่างมาก สถาบันการเงินล้มละลาย ธนาคารและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์หลายแห่งต้องล้มลง ธุรกิจ SMEs ต้องสูญหาย เนื่องจากต้องกู้เงินจากสถาบันที่ล้ม เกิดการว่างงานมาก รายได้ของรัฐบาล เช่น ภาษีอากรลดลง การส่งออกถดถอยทำให้เกิดปัญหาการขาดดุลการค้าที่เพิ่มมากขึ้น

2) ด้านสังคม

เกิดปัญหาในระบบสังคมมากมาย เช่น ปัญหายาเสพติดที่กำลังระบาดหนักถึงขั้นวิกฤต การละทิ้งภูมิลำเนาเพื่อทำงานในภาคอุตสาหกรรม มารวมตัวกันในเมืองใหญ่ เกิดสลัม ปัญหาอาชญากรรมที่เพิ่มมากขึ้น จากภาวะการไม่มีรายได้ที่เพียงพอ ภาวะตกงานเกิดความเครียด ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาด้านสังคมที่รัฐบาลต้องเร่งหาวิธีแก้ไข

3) ด้านการเมือง

มีผลทำให้เกิดความไม่มีเสถียรภาพของรัฐบาล ประชาชนเรียกร้องรัฐบาลให้แก้ปัญหาด่าง ๆ ที่มีผลกระทบโดยตรง หรือทางอ้อมต่อประชาชน ทำให้มีรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ปี 2540 เป็นครั้งแรก ในประวัติศาสตร์ของประเทศไทย ที่มีรัฐธรรมนูญที่ร่างโดย

ประชาชน เกิดปรากฏการณ์ใหม่ให้แก่ประเทศไทย ซึ่งมีทั้งการปฏิรูปการเมือง ปฏิรูประบบราชการ ปฏิรูปแบบการศึกษาใหม่

จากรายงานของธนาคารโลก ปี 1999 / 2000 พบว่าได้มีการพูดถึงการพัฒนาแบบยั่งยืน เนื่องจากในช่วงทศวรรษ(1972-1992) ที่ผ่านมามีปัญหาเกิดขึ้น จากการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจสังคมของประเทศ เช่น ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมของชุมชน ปรากฏการณ์อื่นๆที่เห็นได้ชัด คือ การเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล โรคมะเร็ง มะเร็ง หอบหืด ทางเดินหายใจ การใช้สารเคมี ในกระบวนการผลิตสินค้าเกษตร (<http://www.bot.or.th>)

1.1.3 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ปัจจุบันกระแสโลกเป็นกระแสโลกาภิวัตน์ (Globalization) ระบบการค้าเป็นการค้าแบบเสรีค้าขายได้ทุกหนทุกแห่ง ด้วยเทคโนโลยี อินเทอร์เน็ต คืออีคอมเมิร์ซ (e-commerce) ไม่จำเป็นต้องเดินทางไปซื้อของที่ร้านจำหน่ายสามารถซื้อได้ตลอดเวลา ตลอด 24 ชั่วโมง จากกระแสโลกาภิวัตน์นี้ทำให้ประเทศที่มีวัฒนธรรมที่เข้มแข็งกว่า ที่คิดว่าตัวเองเจริญกว่า ก็ได้โอกาสหลังไหลไปสู่ประเทศที่มีวัฒนธรรมที่อ่อนแอ ยิ่งคนในชาติไทยมีค่านิยมในวัฒนธรรมของประเทศอื่นอย่างไม่มีสติหรือหลงภาพ คิดว่าดีกว่าทันสมัยกว่าของตนเอง ล้วนเป็นจุดอ่อนที่ทำให้ประเทศตัวเองตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศอื่น โดยไม่รู้ตัว ในด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรม สังคมประเทศไทยคนรุ่นใหม่มีค่านิยมในการใช้ชีวิตที่สะดวกสบายในการดำเนินชีวิต เช่น การใช้โทรศัพท์มือถือถือเป็นค่านิยมที่คิดว่ามีแล้วจะดูดีดูเท่ นิยมใช้รถที่นำเข้าจากต่างประเทศที่คิดว่ามีคุณภาพดีดูมีรสนิยมที่ดี การใช้กระเป๋า เสื้อผ้า รองเท้า ยี่ห้อดัง ๆ ราคาแพง จากตะวันตก ซึ่งส่วนใหญ่แล้วไม่ว่าจะเป็นอะไรที่นำมาจากต่างประเทศแล้วเป็นค่านิยมที่คิดว่าต้องดีกว่าสินค้าในประเทศ การรับประทานอาหารก็เปลี่ยนไปนิยมไปรับประทานอาหารตามร้านอาหารจากต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นอาหารฟาสฟู๊ดที่มีมาจากต่างประเทศ ซึ่งค่านิยมเหล่านี้เป็นค่านิยมที่ค่อนข้างจะเห็นได้ชัดเจนการจะปรับปรุงให้มีการนิยมสินค้าที่ผลิตในประเทศก่อนอื่นต้องปลูกฝังค่านิยมให้เด็กไทยได้รู้ได้เข้าใจสามารถเปรียบเทียบได้ว่าสินค้าไทยบางอย่างก็มีคุณภาพไม่ต่างจากสินค้าจากต่างประเทศ ส่วนด้านสินค้าในประเทศนั้นก็ควรพยายามพัฒนาคุณภาพของสินค้าในส่วนที่ยังไม่สามารถทัดเทียมกับต่างประเทศให้มีคุณภาพมากขึ้นเพื่อที่จะสามารถแข่งขันกับสินค้าจากประเทศอื่น ๆ ได้ (<http://www.dailynews.co.th>)

1.1.4 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

สาเหตุของการขาดดุลการค้า

- 1) สินค้าวัตถุดิบที่มักจะนำเข้ามาผลิตเพื่อการส่งออกมีอัตราลดลง
- 2) การนำเข้าสูงขึ้น

แนวทางการแก้ไขการขาดดุลการค้า

- 1) การไปให้บทบาททางภาคเอกชนแทน พร้อม ๆ กับการแก้ไขการขาดดุลการค้า โดยควบคุมการใช้จ่ายและหารายได้เพิ่ม
- 2) รัฐบาลเองก็มีแนวคิดที่จะสร้างความร่วมมือเอเชีย หรือ Asia Cooperation Dialogue (เอซีดี) เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการค้า และการลงทุนในระยะยาว

ผลงานของรัฐบาล พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ซึ่งสามารถใช้เวลา 14 - 15 เดือน ที่ผ่านมา หลังจากรัฐบาลชุดนี้เข้าทำงาน โดยสามารถนำความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจให้กลับคืนมา จนไตรมาสแรกปีนี้มีผลผลิตมวลรวมในประเทศ (จีดีพี) ไตรมาสแรกขยายตัว 3.9% สูงกว่าไตรมาสเดียวกันในปีที่ผ่านมาที่ขยายตัว 2.1%

สาเหตุการที่ทำให้ผลผลิตมวลรวมเพิ่มขึ้น

- 1) การลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากต่ำลง ทำให้แรงจูงใจในการออมน้อยลง
- 2) การปล่อยสินเชื่อบ้างในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ทำให้อุตสาหกรรมต่อเนื่องฟื้นตัว เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์
- 3) ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ยกเลิกเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำของผู้ที่จะทำบัตรเครดิตที่เคยกำหนดไว้ 15,000 บาทต่อเดือน โดยไตรมาสแรกมียอดใช้จ่ายผ่านบัตร 60,000 ล้านบาทเศษ มาตรการกระตุ้นการใช้จ่ายระดับรากหญ้า อย่างกองทุนหมู่บ้านละล้าน (<http://www.bot.or.th>)

1.1.5 ความเคลื่อนไหวและการเป็นหนี้สินของประชาชน

การสถาปนาระบบโครงสร้างความสัมพันธ์ที่วางพื้นฐาน อยู่บนความสัมพันธ์แบบเมืองแม่และเมืองบริวาร ทำให้ประเทศไทยต้องพึ่งพาประเทศที่เป็นเมืองแม่ หรือศูนย์กลางของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมโลกมากขึ้น ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นตลาดนำเข้า สินค้าอุตสาหกรรมหนัก (เทคโนโลยี) ที่มีราคาสูง และทำหน้าที่ผลิตสินค้าเกษตรและอุตสาหกรรม การประกอบชิ้นส่วนที่ใช้แรงงานเป็นหลัก มีมูลค่าเพิ่มไม่สูงมากนัก ก่อให้เกิดการขาดดุลการค้า การขาดเงินออมภายในประเทศ การเป็นหนี้สินต่างประเทศ การพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศมากขึ้น การขาดดุลการค้าของประเทศไทยนำไปสู่ปัญหาเงินทุนระหว่างประเทศหรือเงินรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศ ซึ่งเป็นหลักค้ำประกันเงินบาทยังขาดดุลมากก็หมายความว่า เงินตราต่างประเทศยิ่งร่อยหรอ ปี 2538 - 2539 ที่เงินตราสำรองยังสูงอยู่ระดับ 35,000 - 39,000 ล้านดอลลาร์นั้น ปัจจัยค้ำจุนวงเงินสำรองที่สำคัญคือ เงินกู้ยืมจากต่างประเทศทั้งการกู้ยืมภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งปรากฏว่าเมื่อสิ้นปี 2539 วงเงินกู้ยืมสูงถึงประมาณ 90,000 ล้านดอลลาร์ ของเอกชน 72,000 ล้านดอลลาร์ ของรัฐ 18,000 ล้านดอลลาร์ เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้โดยเฉพาะหนี้ระยะสั้นที่ต้องชำระในปี 2540 - 2541 มีอยู่ถึงประมาณ 48,000 ล้านดอลลาร์(ทั้งหมดเป็นหนี้ของเอกชน) มีผลทำให้ค่า

เงินบาทต่ำลง จึงนำไปสู่ภาวะวิกฤติทางการเงิน จึงทำให้ประชาชนในประเทศเกิดความเดือดร้อน และการเป็นหนี้สิน โดยเฉพาะชาวชนบทตลอดจนปัญหาอื่น ๆ ที่ตามมา ภาคการเกษตรจึงมีปัญหา เกษตรกรมีหนี้สินมาก มีการลงทุนน้อยฐานการออมไม่มี

คนจนอยู่ในชนบทมีมากโดยมีเส้นความยากจนของชนบทอยู่ที่ 10.751 บาท / ปี และรายได้จากภาคการผลิตของคนชนบทและในเมือง (<http://www.bot.or.th>)

1.1.4 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

SMEs ย่อมาจากภาษาอังกฤษ Small and Medium Enterprises หรือแปลเป็นภาษาไทยว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้แก่

- 1) กิจการการผลิต (Production Sector) ครอบคลุมการผลิตในภาคเกษตรกรรม (Agricultural Processing) ภาคอุตสาหกรรม (Manufacturing) และเหมืองแร่ (Mining)
- 2) กิจการการค้า (Trading Sector) ครอบคลุมการค้าส่ง (Wholesale) และการค้าปลีก (Retail)
- 3) กิจการบริการ (Service Sector)

ความสำคัญของ SMEs ต่อระบบเศรษฐกิจ

SMEs คือ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่มีความเหมาะสม คล่องตัวในการปรับสภาพให้เข้ากับสถานการณ์ทั่วไป อีกทั้งยังเป็นวิสาหกิจที่ใช้เงินทุนต่ำกว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่ และรองรับแรงงานจากภาคเกษตรเมื่อหมดฤดูการผลิตแล้ว รวมถึงแรงงานใหม่ การป้องกันการอพยพของแรงงานเข้ากรุงเทพฯ ก่อให้เกิดการพัฒนาทั้งในส่วนภูมิภาคและของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

ปัญหาและข้อจำกัดของ SMEs ในภาพรวม

- 1) ปัญหาด้านการตลาด SMEs ส่วนใหญ่ตอบสนองตลาดในท้องถิ่น หรือตลาดภายในประเทศ ยังขาดความรู้ในด้านการตลาดต่างประเทศ
- 2) ขาดแคลนเงิน เนื่องจากไม่มีการทำบัญชีอย่างเป็นระบบ และขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้
- 3) ด้านแรงงาน มีปัญหาการเข้าออกสูง กล่าวคือ เมื่อมีฝีมือมีความชำนาญ ก็จะย้ายไปทำงานในโรงงานขนาดใหญ่
- 4) ด้านเทคโนโลยีการผลิต ซึ่งมักใช้เทคนิคการผลิตไม่ซับซ้อน เนื่องจากการลงทุนต่ำ ผู้ประกอบการ / พนักงานขาดความรู้พื้นฐานที่รองรับเทคนิควิชาที่ทันสมัย จึงทำให้ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน

5) ข้อจำกัดด้านการจัดการ มักใช้ประสบการณ์จากการเรียนรู้ โดยเรียนดูเรียนผิดเป็นหลัก อาศัยบุคคลในครอบครัว หรือญาติพี่น้องมาช่วยงาน

6) ปัญหาการเข้าถึงบริการการส่งเสริมของรัฐ SMEs จำนวนมากไม่มีการจดทะเบียนโรงงาน ทะเบียนพาณิชย์ หรือทะเบียนการค้า ดังนั้นจึงไม่ค่อย เข้ามาใช้บริการของรัฐ

7) ด้านบริการส่งเสริมพัฒนาขององค์การภาครัฐและเอกชน ที่ผ่านมามีหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องมาส่งเสริม เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ เป็นต้น

8) ปัญหาข้อจำกัดในการรับรู้ข่าวสารข้อมูล เนื่องจากปัญหาและข้อจำกัดต่าง ๆ ข้างต้น จึงมีจุดอ่อนในการรับรู้ข่าวสารด้านต่าง ๆ

ผลกระทบต่อ SMEs

จากวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจกลางปี 2540 ธุรกิจเกือบทุกสาขา ทั้งกิจการขนาดใหญ่และขนาดเล็ก ล้วนแต่ได้รับผลกระทบทั้งสิ้น วิกฤติขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรม ก็ได้รับผลกระทบ ทำให้อำนาจซื้อการบริโภคของประชาชนลดน้อยลง เป็นผลให้กิจการ SMEs ต้องชะลอหรือลดการผลิต หรือถึงขั้นปิดกิจการไปในที่สุด โดยกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดก็คือ กลุ่ม SMEs ที่เป็นการรับช่วงการผลิตจากกลุ่มอุตสาหกรรมสนับสนุน เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ เป็นต้น ส่วนกลุ่ม SMEs ที่พึ่งพาตนเองได้ อาศัยการใช้ภูมิปัญญาไทยเป็นพื้นฐาน เนื่องจากมีความคล่องตัวในเรื่องการจัดการ เทคนิคการผลิต การจำหน่าย

ส่งเสริม SMEs ภาครัฐ

โดยแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนา SMEs อย่างชัดเจนในภาพรวม ดังนี้

1) เพื่อบรรเทาปัญหาของ SMEs ที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน และช่วยพยุงกลุ่ม SMEs ให้ดำรงอยู่รอดพ้นจากวิกฤติเศรษฐกิจมีแนวทางดำเนินการ คือ ปรับปรุงเพิ่มเติมเสริมแต่งในจุดที่ SMEs มีปัญหา ได้แก่การปรับปรุงในด้าน เทคโนโลยีการผลิตและการบริการ การตลาด การเข้าถึงแหล่งเงินทุน การพัฒนาบุคลากร การเข้าถึงแหล่งข้อมูล การสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของหน่วยงานปฏิบัติการรวมทั้งการสร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สนับสนุนซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังมีในด้านของ องค์การภาครัฐทั้งส่วนกลางและภูมิภาค สถาบันอิสระเฉพาะทาง สถาบันการศึกษา

2) พัฒนา SMEs ที่ดำเนินการอยู่แล้วให้ขยายตัวเจริญเติบโต และสามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับประเทศและระดับ

3) สร้าง SMEs ที่มีอนาคต มีนวัตกรรม เน้นในเรื่องข้อมูลข่าวสารการลงทุนสาขา ที่มีศักยภาพ เน้นกลไกการส่งเสริมอย่างใกล้ชิด (<http://www.SME.or.th>)

1.1.6 ความยากจนของประเทศ

จากการพิจารณาในเรื่องภาวะความยากจนของประเทศไทยโดยอาศัยเกณฑ์จากเส้นความยากจน พบว่า ความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2531 สัดส่วนคนจนอยู่ในระดับร้อยละ 32.6 ลดลงเหลือร้อยละ 23.2 ในปี 2535 แต่เมื่อเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 ได้ส่งผลกระทบต่อทำให้สัดส่วนคนจนกลับเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 ปี 2541 ร้อยละ 15.9 ในปี 2542 เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนความยากจนของประเทศไทยกับต่างประเทศ ปรากฏว่า อยู่ในระดับต่ำเมื่อเทียบกับประเทศอื่นในภูมิภาค เช่น ประเทศอินโดนีเซีย เวียดนาม ฟิลิปปินส์ เป็นต้น ซึ่งเศรษฐกิจไทยเริ่มฟื้นตัว โดยรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณจำนวนมากสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก ภาคเอกชนยังมีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่ร่วมกันช่วยเหลือคนจน

การวิเคราะห์สาเหตุของความยากจน

คนยากจนส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบท ร้อยละ 82.1 ถึงสองในสามอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการประเมินปัญหาความยากจนแบบมีส่วนร่วม พบว่า สาเหตุความยากจนเกี่ยวข้องกับปัจจัยหลัก 3 ปัจจัย ได้แก่

- 1) ปัจจัยภายใน ตัวบุคคลสมาชิกในครอบครัว อาชีพที่ไม่มั่นคงมีรายได้น้อย ขาดความรู้ ในการผลิตการลงทุน โดยเฉพาะเรื่องการออมทรัพย์ มีการระดมยืมยืมสูง มีลูกมากหรือสมาชิกในครอบครัวพิการหรือเจ็บป่วย รวมทั้งมีการะค้ำหนี้สินที่ตกทอดลงมาจากตั้งแต่รุ่นพ่อแม่
- 2) ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมภายในชุมชนไม่น่าอยู่ และไม่ถูกสุขลักษณะประสบกับปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดทำ ชุมชนขาดการเรียนรู้การบริหารจัดการองค์กรภายในชุมชน
- 3) ผลกระทบจากภายนอก ได้แก่ ความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศภัยธรรมชาติ วิกฤติเศรษฐกิจ ความแปรปรวนของราคาผลผลิตในตลาดโลก ความร่อยหรอของทรัพยากร

การดำเนินงานแก้ไขปัญหาคความยากจน

- 1) ใช้งบประมาณแผ่นดิน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โครงการเพื่อบรรเทาปัญหาความยากจน เป็นต้น
- 2) ใช้งบประมาณจากเงินกู้ต่างประเทศ ได้แก่ โครงการช่วยลดผลกระทบทางสังคม โครงการเงินกู้ของธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย และ โครงการกองทุนเพื่อสังคม
- 3) ดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนโครงการพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท หลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า จัดตั้งธนาคารประชาชน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นต้น

4) บทบาทภาคเอกชน / ชุมชน ในการแก้ไขปัญหาความยาก โครงการจัดสวัสดิการชุมชนเร่งด่วนเพื่อผู้ยากลำบาก โครงการสวัสดิการอายุ การพัฒนานักส่งเสริมธุรกิจชุมชน

การดำเนินงานแก้ไขปัญหาคความยากจนที่ผ่านมามีประสบปัญหาที่สำคัญ คือ นโยบายยังขาดเอกภาพเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายคนจนอย่างมีประสิทธิภาพมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาลเฉพาะหน้ามากกว่าแก้ไขปัญหายั่งยืน โครงสร้าง โดยเฉพาะปัญหาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและผลประโยชน์ยังไม่กระจายสู่คนจน กฎหมายปรับเปลี่ยนไม่ระบบราชการยังไม่เอื้อต่อการแก้ไขจน ขาดระบบการติดตามประเมินผล

ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาคความยากจน

ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

- 1) การส่งเสริมนโยบายเศรษฐกิจมหภาคให้เอื้อต่อการแก้ไขปัญหาคความยากจน
- 2) การเพิ่มศักยภาพและโอกาสของคนจน โดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ การพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง การปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างเหมาะสม
- 4) การพัฒนาระบบคุ้มครองทางสังคมและผู้ด้อยโอกาส การจัดสวัสดิการสังคมให้มีความสอดคล้องกับปัญหาของกลุ่มเป้าหมายยากจน
- 5) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยการส่งเสริมให้ชุมชนมีบทบาทในการบริหารจัดการทรัพยากรในท้องถิ่นด้วยตนเอง การปรับปรุงและเร่งรัดกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 6) การปรับปรุงระบบบริหารภาครัฐเพื่อแก้ไขปัญหาคความยากจน (<http://www.nesdb.go.th/national%20agenda/poverty-income.htm>).

1.1.7 บรรยากาสของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล้มสลายของท้องถิ่นชนบท

ในส่วนของชนบทไทยซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศนั้น ความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาตามแนวคิดของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี ได้สร้างวิกฤตให้แก่หมู่บ้านในชนบทและประเทศในลักษณะของการล้มสลายทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ ทำให้สถาบันครอบครัวล้มสลายทำให้ครอบครัวแตกแยกกันไป เช่น ไปรับจ้างเป็นกรรมกร เป็นคนใช้ ไปทำงานที่ต่างประเทศไปเป็นโสเภณี มีการขายลูกเป็นโสเภณี เป็นกรรมกรเด็ก ความล้มสลายทางเศรษฐกิจของชุมชนชนบทและความล้มสลายของสถาบันครอบครัวย่อมทำลายชีวิตของชุมชนเอง เพราะผู้คนเคลื่อนย้ายตะเกียดตะกายเอาตัวรอด ชีวิตในเมืองเป็นชีวิตที่ปราศจากชีวิตแบบชุมชน เป็นชีวิตเดิยวขายของแต่ละครอบครัว เป็นชีวิตที่ทอดทิ้งคนแก่ เด็ก คนป่วย เป็นสาเหตุให้มีการทำลายสิ่งแวดล้อมหรือหรือระบบนิเวศน์ชาวบ้านที่ยากจน เป็นหนี้สินข่มคอกอยู่ในสภาพหน้ามืดและทำได้ทุกอย่าง แม้แต่จะเผาป่า บุกรบิกเข้าไปปลูกมันสำปะหลัง ปลูกอ้อย ทำทุกอย่างเท่าที่จะทำได้

ความล้มเหลวของการพัฒนาได้สร้างความทุกข์ยากให้แก่ชาวชนบท พร้อมกับได้จุดประกายให้ชาวบ้านหลายแห่งที่เคยวิ่งตามทิศทางการเศรษฐกิจแบบผลิตเพื่อขาย ให้หันมามองสภาพความเป็นจริง รู้จักประมาณตัวเอง และหวนนึกถึงสภาพความเป็นอยู่ของคนรุ่นพ่อ แล้วเริ่มกันสร้างฐานการผลิตของตัวเองภายในหมู่บ้านรวมถึงการรวมตัวเพื่อดำเนินกิจกรรมสาธารณะในรูปแบบของประชาคม จากสภาพของปัญหาของการพัฒนาประเทศดังกล่าว จำเป็นต้องมีการรวมพลัง สร้างสรรค์สังคมใหม่ด้วยความสมัครสมาน โดยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการออกแบบพัฒนาอย่างกว้างขวาง

1.2 บริบทระดับหมู่บ้าน

1.2.1 ประวัติความเป็นมา (C1)

ประวัติศาสตร์

นับแต่เดิมชื่อบ้านแก่งคุดเรียกชื่อตามลักษณะของน้ำที่ไหลในแก่ง (ถ้าตะคลองในปัจจุบัน) ที่ไหลมากระทบหินแล้วเกิดเสียงดังคุดคุด และในวัน 8 ค่ำ , 15 ค่ำ ทั้งข้างขึ้นและข้างแรม จะมีเสียงร้องเสียงกลองดังมาจากแก่งดังกล่าว รวมทั้งมีกลิ่นธูปลอยตามลมมายังในหมู่บ้านด้วย เริ่มก่อตั้งประมาณปี พ.ศ. 2446 หรือประมาณ 99 ปีมาแล้ว ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นบ้านคอนวัว มีที่มาจากในสมัยนั้นมีการด่อนวัวมาจากทางภาคอีสานลงไปขายที่กรุงเทพฯ โดยเมื่อมาถึงบริเวณหมู่บ้านแห่งนี้ในเวลาพลบค่ำจะมีเสือหรือบางทีก็เป็นพวกโจร มาลักปล้นวัว โดยจะทำให้วัวตกใจ ส่วนเสือก็จะคำรามให้วัวได้ยิน แล้วฝูงวัวที่ด่อนมาก็จะวิ่งหนีเตลิดไปในคอนแห่งนี้ซึ่งรกมาก เจ้าของวัวก็ไม่สามารถติดตามวัวคืนได้ คั้งนั้นจึงเรียกว่าหมู่บ้านคอนวัวหาย ต่อมาเรียกให้สั้นลงเหลือบ้านคอนวัว

การตั้งถิ่นฐาน

คนกลุ่มแรกที่มาตั้งหมู่บ้านคอนวัวนี้อพยพมาจากหมู่บ้านทับม้า ตำบลสีคิ้วอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา โดยคนกลุ่มแรกที่อพยพมาก็เพื่อจับจองที่ดินเพื่อใช้เป็นที่ทำกินเนื่องจากมีแหล่งน้ำตามธรรมชาติ คือ ถ้าตะคลอง ไหลผ่านช่วงท้ายหมู่บ้าน ซึ่งชาวบ้านอพยพมาตามทางเกวียนผ่านหมู่บ้านโนนนา แต่ก็ไม่ได้ตั้งถิ่นฐาน เนื่องจากพื้นที่นั้นมีคนจับจองอยู่แล้วและบ้างก็อพยพต่อไปยังอำเภอปากช่อง มีเพียง 5 ครัวเรือนที่สร้างบ้านอยู่บริเวณหมู่บ้านแห่งนี้

การขยายตัวของประชากร

ประชากรของหมู่บ้านส่วนใหญ่มีกเป็นญาติ ๆ กัน ช่วง 50 ปีที่แล้ว เริ่มมีคนจากหมู่บ้านอื่นเข้ามาแต่งงานกับคนในหมู่บ้านนี้ ทำให้เกิดการขยายตัวของประชากรในหมู่บ้านมากขึ้น คือ จากเดิมมีประมาณ 40 – 50 คน เพิ่มขึ้น 100 – 200 คน ปัจจุบันประชากรในหมู่บ้าน 469

คน ชาย 233 หญิง 236 ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสำรวจและจำแนกตามช่วงอายุและกำลังแรงงานต่าง ๆ ดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงช่วงอายุประชากรจำแนกตามกำลังแรงงาน

ช่วงอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
0 – 18 ปีเต็ม	153	33.26
18 – 50 ปีเต็ม	237	50.53
50 ปีเต็ม – 60 ปีเต็ม	23	4.90
60 ปีเต็มขึ้นไป	53	11.30

การขยายตัวของชุมชน

เริ่มตั้งหมู่บ้านก็มีบ้านอยู่ 5 หลังซึ่งอยู่ในบริเวณใกล้กับลำตะคลองเพื่อความสะดวกในการนำน้ำมาใช้ ต่อมาก็ขยายเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยทั้ง 5 หลังตั้งอยู่ทางด้านทิศใต้ของทางรถไฟต่อมาภายหลังก็ขยายไปสู่ด้านทิศเหนือของทางรถไฟ

1.2.2 สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน (C2)

ทำเลที่ตั้ง

หมู่บ้านคอนวัว หมู่ที่ 10 ตั้งอยู่ในตำบลลาดบัวขาว อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอนและพื้นที่นา โดยในส่วนของดอนเป็นพื้นที่ใช้ปลูกบ้าน และปลูกพืชไร่ มัน ส้มปะหลัง, ข้าวโพด และทำสวนผลไม้ ส่วนพื้นที่นา ทำการเพาะปลูกข้าว และพืชหลังทำนา เช่น ถั่วเขียว, ข้าวโพด โดยด้านทิศใต้หมู่บ้านมีลำตะคลองไหลผ่านทำให้เป็นประโยชน์ในการทำการเกษตรทั้งการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ ถัดไปเป็นถนนมิตรภาพเป็นช่วงถนน 4 เลน ซึ่งภายในหมู่บ้านมีถนนลาดยางสาย สีคิ้ว – คอนวัว ไปเชื่อมออกสู่ถนนมิตรภาพได้ และยังมีทางรถไฟผ่านตรงกลางหมู่บ้านพอดีทำให้มีการคมนาคมค่อนข้างสะดวก โดยสภาพหมู่บ้านเป็นที่ราบถูกขนาบด้วยแนวภูเขา คือ ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้มีภูเขาน้ำเมา ทิศตะวันตกเฉียงเหนือมีภูเขาพริกทอดยาวไปจรดทิศเหนือ ด้านทิศใต้มีเขาบายเที่ยง ซึ่งแนวภูเขาทั้ง 3 มีผลต่อการกระจายตัวของฝน กล่าวคือ หากฝนมากับภูเขาด้านใดด้านหนึ่งก็จะทำให้สภาพของหมู่บ้านกลายเป็นเขตเงาฝน คือ ฝนจะตกเล็กน้อยหรือไม่ตกเลย แต่ถ้ามีเมฆฝนมาจากทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือจึงจะได้รับน้ำฝนอย่างเต็มที่

สภาพปัจจุบัน

1.2.3 สภาพเศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้าน (C3)

หมู่บ้านคอนวัวจัดว่าเป็นหมู่บ้านที่มีขนาดเล็ก มีเพียง 95 ครัวเรือน โดยชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพหลักคือการทำนา รองลงมาทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และรับจ้างทั่วไป พื้นที่ของหมู่บ้านมีประมาณ 400 กว่าไร่ เป็นที่อยู่อาศัยประมาณ 80 ไร่ ที่

เหลือเป็นพื้นที่ทำการเกษตร 337 ไร่ โดยแบ่งเป็นที่นา 139 ไร่ ที่สวน 77 ไร่ และที่ไร่ 121 ไร่ ซึ่งครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองมีดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงพื้นที่ทำการเกษตรที่ชาวบ้านถือครอง

จำนวนพื้นที่ทำการเกษตร	จำนวนชาวบ้าน	หมายเหตุ
1-5 ไร่	23	
6-10 ไร่	17	
11-21 ไร่	7	
21-50 ไร่	3	
51 ไร่ขึ้นไป	ไม่มี	

นอกจากทำการเกษตรแล้วชาวบ้านก็ยังประกอบอาชีพทำงานบริษัทเอกชนด้วย ซึ่งภายในหมู่บ้านก็มีบริษัทเอกชน 2 แห่ง คือ โรงฟัดไข่ลาดบัวขาว และฟาร์มลาดบัวขาว 2 โดยชาวบ้านที่ทำงานบริษัทเอกชนหลายรายก็ทำการเกษตรควบคู่ไปด้วยเพราะเป็นอาชีพดั้งเดิม และภายในหมู่บ้านคอนวัวมีร้านค้าจำนวน 6 ร้านซึ่งเป็นร้านขายของชำภายในหมู่บ้าน โดยหมู่บ้านคอนวัวนี้มี โรงสีอยู่ 2 แห่ง เป็นโรงสีขนาดเล็ก ได้รับข้าวเปลือกจากหมู่บ้านใกล้เคียง ภายในตำบลลาดบัวขาวมาแปรรูปเป็นข้าวสาร

ในด้านของโรคที่เจ็บป่วยของชาวบ้านนั้นที่พบก็ได้แก่ ไข้หวัด ภูมิแพ้อากาศ ไข้ไทฟัส ต่างๆ โดยสถานที่ที่ไปรักษาคือสถานีนอนามัยบ้านใหม่สำโรง โรงพยาบาลสีคิ้ว คลินิกต่างๆ ในอำเภอสีคิ้ว และโรงพยาบาลเอกชนในตัวอำเภอเมือง รวมทั้งโรงพยาบาลมหาราช โรงพยาบาลประจำจังหวัดชัย สถานีนอนามัยบ้านใหม่สำโรง ซึ่งเป็นสถานพยาบาลที่อยู่ใกล้ที่สุดนั้น มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบคือ

- 1) นายภานุวัชร วัชรกิติการ
- 2) นางกนกกาญจน์ วงษ์นันทกร

ปัจจุบัน โรงเรียนที่ประชากรในหมู่บ้านไปศึกษาก็ได้แก่

โรงเรียนบ้านใหม่สำโรง เป็นโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีครู 17 คน

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนครูและวิชาเอก

วิชาเอก	จำนวนครู (คน)
เกษตร	1
ประถมศึกษา	3
สังคมศึกษา	3
วิทยาศาสตร์	1
คหกรรม	1
ภาษาไทย	2
คณิตศาสตร์	1
พลศึกษา	1
สหกรณ์	1
เทคโนโลยี	1
ภาษาอังกฤษ	1
พิเศษมัธยม (พม.)	1
รวม	17

ตารางที่ 8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง จำนวนนักเรียนและจำนวนห้องเรียน และชั้นเรียน

ชั้น	จำนวนห้อง	จำนวนนักเรียน (คน)
อนุบาล 1	1	41
อนุบาล 2	1	37
ป. 1	2	60
ป. 2	1	34
ป. 3	1	35
ป. 4	1	39
ป. 5	1	22
ป. 6	1	25
ม. 1	1	16
ม. 2	1	26
ม. 3	1	30
รวม	12	365

1.2.4 วัฒนธรรมประเพณี (C4)

หมู่บ้านคอนวัวมีวัดอยู่ 1 แห่ง คือวัดคอนวัวซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้าน ปัจจุบันมี พระจำพรรษา 6 รูป โดยชาวบ้านมีประเพณีที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา ดังต่อไปนี้

เดือน มกราคม	มีการทำบุญประเพณี	ส่งท้ายปีเก่าต้อนรับปีใหม่
เดือน กุมภาพันธ์	มีการทำบุญประเพณี	เทศน์มหาชาติ
เดือน เมษายน	มีการทำบุญประเพณี	สงกรานต์ , ทำบุญกลางหมู่บ้าน
เดือน สิงหาคม	มีการทำบุญประเพณี	ตักบาตรเช้าพรรษา
เดือน ตุลาคม	มีการทำบุญประเพณี	ลอยกระทง
เดือน พฤศจิกายน	มีการทำบุญประเพณี	ตักบาตรเทโวโรหณะ

เดือนมกราคม – มีการทำบุญตักบาตรที่วัดในตอนเช้าและเป็นโอกาสที่ครอบครัวจะได้พบหน้าลูกหลานที่ไปทำงานต่างจังหวัดหรือที่กรุงเทพฯ โดยจะมีการสังสรรค์กันระหว่างเพื่อนบ้านด้วยกัน

เดือนกุมภาพันธ์ – เริ่มตั้งแต่ก่อนวันเทศน์มหาชาติ 1 วัน ชาวบ้านก็จะร่วมกันไปจัดสถานที่ที่จัด โดยจะตกแต่งศาลาการเปรียญให้เปรียบเสมือนป่าเมื่อครั้งสมัยพุทธกาล มีการประดับต้นกล้วยต้นอ้อยไว้ที่เสาของศาลาการเปรียญ และจัดกรรมมาศ สำหรับพระเทศน์ 2 กรรมมาศ และจะตกแต่งกรรมมาศด้วยทางมะพร้าว ต้นอ้อย และนก , ปลา ที่สานจากใบตาล , รวมทั้งติดธงชาติธงธรรมจักรและสายรุ้งประดับบริเวณศาลาด้วย พอถึงวันเทศน์มหาชาติ ชาวบ้านจะนำอาหารคาว – หวานมาร่วมทำบุญที่วัด ซึ่งภาษาชาวบ้านเรียกว่าเป็นการนำ “ข้าวหม้อ แกงหม้อ” มาร่วมทำบุญ และมีการนำ “เครื่องกัณฑ์เทศน์” อันประกอบไปด้วยข้าวสาร อาหารแห้ง ของใช้จำเป็นสำหรับพระสงฆ์มาถวายพระด้วย และในการเทศน์มหาชาติจะแบ่งเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงเช้า เป็นการสวดพระคาถาพันโดยมีการทำน้มนต์ซึ่งจะใช้เทียนจากแต่ละครัวเรือนมาจะคในช่วงทำน้มนต์นี้ ช่วงบ่าย เป็นการเทศน์เล่าเรื่องมหาเวสสันดรชาดก ก็จะมีการแหล่งสลับกับการเทศน์เพื่อไม่ให้ชาวบ้านเบื่อหรือว่าง

เดือนเมษายน – ประเพณีนี้จะเริ่มจากวันจริงอีก 1 วัน ชาวบ้านทั้งผู้ใหญ่และเด็กช่วยกันขนทรายจากที่ต่าง ๆ ทั้งจากที่ดินของตนเอง จากทรายที่ซื้อมา จากลำตะคลอง มากองไว้ที่ไว้แล้วก็ประดับตกแต่งเป็นลวดลายต่าง ๆ ด้วยดอกไม้รูปเทียน ซึ่งจะเรียกว่าเป็นการ “ก่อพระทราย” เป็นความเชื่อของชาวบ้านที่ว่าเมื่อ ได้เข้ามาทำบุญที่วัดจากล้นเม็ดดินเม็ดทรายจะติดรองเท้าออกไปถ้าไม่นำมาคืนจะเป็นบาปจำเป็นต้องนำกลับมาก่อพระทราย “ก่อพระทราย” เมื่อมาถึงวันสงกรานต์ ก็

จะมีการทำบุญตักบาตรในตอนเช้าต่อด้วยการสงฆ์ น้ำพระ ซึ่งในช่วงที่เล่นสงกรานต์นี้ก็จะมีการทำบุญกลางหมู่บ้านด้วย กล่าวคือจะนิมนต์พระสงฆ์ไปฉันภัตตาหารเช้าในบริเวณที่จัดเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่หมู่บ้านในแต่ละปี นับได้ว่าเป็นประเพณีที่สำคัญของหมู่บ้านประเพณีหนึ่งที่จะขาดเสียไม่ได้

ภายในหมู่บ้านคอนวัวมีภาษาที่ใช้คือภาษาไทยโคราช ไทยฉวน และภาษากลาง ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ พูดภาษากลาง

1.2.5 โครงสร้างพื้นฐานและทรัพยากร (C5)

ปัจจุบันหมู่บ้านคอนวัวมีโครงสร้างพื้นฐานค่อนข้างดี ได้แก่ ถนนภายในหมู่บ้านเป็นถนนคอนกรีต และมีถนนสายคอนวัว – สีคิ้วผ่านกลางหมู่บ้าน ด้านทิศใต้ติดกับถนนมิตรภาพ รวมทั้งมีทางรถไฟผ่านกลางหมู่บ้าน และมีสถานีรถไฟอยู่หมู่บ้านใกล้ ๆ ทำให้มีความสะดวกในการคมนาคม ในส่วนของไฟฟ้านั้นได้เข้ามาในหมู่บ้านปี 2527 ปัจจุบันมีไฟฟ้าใช้ 94 คราวเรือนแล้ว ซึ่งอีก 1 คราวเรือนที่ยังไม่มีใช้เพราะย้ายไปอยู่ที่อื่น และพึงจะย้ายกลับมาภายในหมู่บ้าน มีระบบประปา น้ำสะอาด สร้างเมื่อ พ.ศ.2538 นอกจากจะใช้ภายในหมู่บ้านแล้วยังมีการต่อไปใช้ที่หมู่บ้านโนนนาคด้วย ส่วนเรื่องโทรศัพท์นั้น ภายในหมู่บ้านมีตู้โทรศัพท์สาธารณะ 1 แห่ง ซึ่งบางทีเหรียญก็เต็มบ้าง และเสียบ้าง ซึ่งชาวบ้านส่วนหนึ่งจะได้ไปซื้อโทรศัพท์แบบเคลื่อนที่มาใช้ หมู่บ้านคอนวัวมีหอกระจายข่าว 3 ที่ คือ ที่บ้านผู้ใหญ่บ้านคนเก่า ผู้ใหญ่บ้านคนใหม่ และที่วัด เมื่อจะทำการประชุมก็จะประกาศทั้ง 3 ที่โดยส่วนใหญ่จะประชุมที่วัด เนื่องจากยังไม่มีศาลาประชาคม

ในส่วนของทรัพยากรก็มีทั้งป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ รวมทั้งแหล่งน้ำดังต่อไปนี้

ป่าไม้และพื้นที่สาธารณะ

1) ที่ป่าช้า มีพื้นที่ 12 ไร่ เป็นพื้นที่สาธารณะที่ให้ชาวบ้านได้เช่าทำการเพาะปลูกพืชระยะสั้นเช่นข้าวโพด เลี้ยงสัตว์ หลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตเสร็จแล้วชาวบ้านที่เลี้ยงวัวก็สามารถนำวัวออกมากินหญ้าในแปลงข้าวโพดได้

2) ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร เป็นแหล่งข้อมูลด้านการทำการเกษตรของชาวบ้าน โดยเฉพาะข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีทั้งข้อมูลเกี่ยวกับโรค,แมลง ตลอดจนพันธุ์ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ใหม่ๆ

แหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชน

ในปัจจุบันมีแหล่งน้ำที่สำคัญของชุมชนอยู่ 4 แหล่ง คือ

1) สระหลวง เป็นสระขนาด 100x80x20เมตร ขุดเพื่อใช้กักเก็บน้ำไว้เพื่อเป็นแหล่งน้ำไว้ใช้ในการเกษตร ทั้งการเพาะปลูกและเลี้ยงสัตว์ รวมทั้งใช้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาด้วย

เป็นที่ไว้ แต่เนื่องจากเป็นบ่อน้ำขนาดเล็กตั้งนั้นในแต่ละปีจึงเก็บกักน้ำไว้ไม่พอเพียงต่อการทำการเกษตรจึงต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก

3) คลองขุดลอก เป็นแหล่งน้ำขนาด 20x200x10 เมตร เป็นแหล่งน้ำที่ขุดเป็นทางเดินของน้ำจากลำตะคองมาสู่พื้นที่ทำนา เนื่องจากในอดีตยังไม่มีเครื่องสูบน้ำจึงต้องขุดทางเดินของน้ำเข้าไปหาพื้นที่ทำนา และยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลาด้วย

4) ลำตะคอง มีความยาวช่วงที่ผ่านหมู่บ้านประมาณ 500 เมตร เป็นแหล่งน้ำตามธรรมชาติซึ่งปัจจุบันมีเขื่อนลำตะคองกั้นอยู่ ทำให้สามารถนำน้ำมาใช้ได้ตลอดปี โดยนำมาใช้ผลิตน้ำประปาหมู่บ้าน ใช้ในพื้นที่ทำการเกษตรของชาวบ้านเกือบทุกราย ทั้งพื้นที่ที่เป็นนา และเป็นสวนไม้ผล รวมทั้งใช้ในการทำความสะอาดโรงเรียนสุกร นอกจากนี้ยังนำไปใช้ที่โรงพักไล่ลาดบัวขาว และฟาร์มลาดบัวขาว 2 ด้วยคุณภาพน้ำก็พอใช้ได้ ทั้งยังเป็นแหล่งจับสัตว์น้ำของชาวบ้านด้วย

ปริมาณน้ำฝน

การกระจายตัวของฝน พบว่า ฝนเริ่มตกช่วง เดือนมีนาคม และสูงขึ้นในเดือน พฤษภาคม ฝนจะทิ้งช่วงในเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม และฝนจะตกชุกในเดือน กันยายน – ตุลาคม จากสถิติน้ำฝนย้อนหลังตั้งแต่ปี 2532 – 2541 พบว่าอำเภอสีคิ้วมีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,200 มม./ปี เมื่อพิจารณาเป็นรายปีพบว่า ปริมาณน้ำฝนมากที่สุดคือปี 2539 รองลงมาคือปี 2538 และปี 2532 ตามลำดับ ซึ่งอยู่เลขเกณฑ์เฉลี่ยในรอบ 10 ปี ส่วนที่มีปริมาณน้ำฝนน้อยที่สุดคือปี 2535 เฉลี่ย 730 มม.จะเห็นได้ว่า อำเภอสีคิ้วประสบกับปัญหาความแห้งแล้งมาตลอด (ที่มา ; ศูนย์วิจัยพืชไร่บ้านใหม่สำโรง)

1.2.6 ผู้นำชุมชนการรวมกลุ่มและภูมิปัญญาท้องถิ่น (C6)

หมู่บ้านคอนวัวมีคณะกรรมการหมู่บ้าน ดังมีรายนามดังต่อไปนี้

- ผู้นำและการเมืองการปกครอง

1) นายพยอม ปัดมั่ง	การศึกษาสูงสุด	ป.6	ผู้ใหญ่บ้าน
2) นายชัน ฉัตรพิมาย	การศึกษาสูงสุด	ป.4	ผช.ผู้ใหญ่บ้าน
3) นางพยอม อุ่นจันทิก	การศึกษาสูงสุด	ป.4	กรรมการหมู่บ้าน
4) นายกงเจริญ หันขุนทด	การศึกษาสูงสุด	ป.4	กรรมการหมู่บ้าน
5) นางประนม วิไลจำ	การศึกษาสูงสุด	ป.4	กรรมการหมู่บ้าน
6) นางสงบ หันขุนทด	การศึกษาสูงสุด	ป.4	กรรมการหมู่บ้าน
7) นางสาววย เพ็ไทย	การศึกษาสูงสุด	ป.6	กรรมการหมู่บ้าน
8) นางนิรัตน์ ถัดสันเทียะ	การศึกษาสูงสุด	ป.6	กรรมการหมู่บ้าน

9) นายสวิง คัมภีรานนท์	การศึกษาสูงสุด	ป.7	กรรมการหมู่บ้าน
10) นายชูชีพ คัมภีรานนท์	การศึกษาสูงสุด	ป.6	กรรมการหมู่บ้าน

โดยมีสมาชิก อบต. ในหมู่บ้านคือ

1) นายสนัด คีจันท์	การศึกษาสูงสุด	อาชีวะ
2) นายชม ปัดจันท์	การศึกษาสูงสุด	ป.4

ภายในหมู่บ้านมีการจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ 4 กลุ่ม ได้แก่

- 1) กลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้านมีสมาชิก 127 ทุกคน มีทุน 6,350 บาท ตั้งวันที่ 29 ส.ค. 2541
- 2) กลุ่มปลูกข้าวโพดฤดูแล้งหลังการทำนา มีสมาชิก 28 คน มีทุน 10,000 บาท ตั้งวันที่ 15 มี.ย. 2541
- 3) ศูนย์ส่งเสริมประจําหมู่บ้าน มีสมาชิก 467 คน มีทุน 13,935 บาท ตั้งวันที่ 2 ก.ค. 2539
- 4) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมีสมาชิก 129 คน มีทุนก่อตั้ง 155,477 บาท ตั้งวันที่ 9 พ.ค. 42
ชาวบ้านในหมู่บ้านคอนวัวได้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพดังต่อไปนี้

ด้านเกษตรกรรม

- 1) นายสวิง คัมภีรานนท์ อายุ 60 ปี เชี่ยวชาญด้านการเพาะปลูก
- 2) นายพิชิต พันชนะ อายุ 33 ปี เชี่ยวชาญทางการทำเกษตรผสมผสาน
- 3) นายเสนาะ ช่อมจันท์ อายุ 62 ปี เชี่ยวชาญด้านการทำระหัดวิดน้ำ
- 4) นายสวิช อุ่นจันท์ อายุ 51 ปี เชี่ยวชาญด้านการทำระหัดวิดน้ำ

ด้านอุตสาหกรรมและ

- 1) นางเตียง เชื้อจันท์ อายุ 76 ปี เชี่ยวชาญด้านการทอเสื่อ

ด้านการแพทย์แผนไทย

- 1) นายหอม ปราศสันเทียะอายุ 70 ปี เชี่ยวชาญด้านหมอสุนไพรร
- 2) นายเที่ยง แผลงจันท์ อายุ 72 ปี เชี่ยวชาญด้านหมอยาแผนโบราณ

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

- 1) นายพยอม ปัดมั่ง อายุ 50 ปี เชี่ยวชาญด้านประธานโครงการอนุรักษ์ลำตะคอง

ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

- 1) นายพยอม ปัดมั่ง อายุ 50 ปี เชี่ยวชาญด้านผู้นำในการจัดระบบสวัสดิการบริการชุมชน

- 2) นายสนัด คีจันท์กิก อายุ 62 ปี เชี่ยวชาญด้านผู้นำในการจัดตั้งระบบสวัสดิการชุมชน

ด้านศิลปกรรม

- 1) นางวัง กองสูงเนิน อายุ 72 ปี เชี่ยวชาญด้านการละเล่นพื้นบ้าน
 2) นางทองม้วน คล้อยจันท์กิก อายุ 73 ปี เชี่ยวชาญด้านการละเล่นพื้นบ้าน
 3) นางผลัด หน้าจันท์กิก อายุ 71 ปี เชี่ยวชาญด้านการละเล่นพื้นบ้าน

ด้านภาษาและวรรณกรรม

- 1) นางเกียรติ เพื่อนจันท์กิก อายุ 68 ปี เชี่ยวชาญด้านภาษาเขมร
 2) นางแก้ว เคือนจันท์กิก อายุ 66 ปี เชี่ยวชาญด้านภาษาญวน

ด้านปรัชญาศาสนาและประเพณี

- 1) นายหอม ปราศสันเทียะ อายุ 70 ปี เชี่ยวชาญด้านมัททายกวัดคอนวัว
 2) นายสมพงษ์ หน่วยจันท์กิก อายุ 62 ปี เชี่ยวชาญด้านมัททายกวัดคอนวัว

1.2.7 โครงการพัฒนาที่ผ่านมา (C7)

- 1) โครงการสร้างถนนคอนกรีตในหมู่บ้าน โดยหน่วยงานขององค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวขาว ในปีพ.ศ.2540 ผลการดำเนินการสามารถสร้างถนนคอนกรีตเสร็จ 400 เมตร
- 2) โครงการสร้างสะพานคอนกรีตข้ามลำตะคลอง โดยกรมโยธาธิการ ในปี พ.ศ. 2542 ปรากฏว่าสร้างสะพานคอนกรีตข้ามลำตะคลองเสร็จ
- 3) โครงการคิดไปให้แสงสว่างในหมู่บ้าน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวขาว ผลการดำเนินงานสามารถติดตั้งไฟ 30 หลอด
- 4) โครงการช่วยเหลือกลุ่มปลูกข้าว โปดฤดูแล้งหลังการทำนาโดยเกษตรกรอำเภอ พ.ศ.2541 ถึง 2545 ผลการดำเนินงานทำให้เกษตรกร สามารถซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว โปดเลี้ยงสัตว์ ครึ่งราคาของที่ตั้งไว้
- 5) โครงการจัดซื้ออุปกรณ์กีฬาให้กับหมู่บ้าน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวขาว ในปี พ.ศ.2542, 2543, 2544, 2545 ปรากฏมีอุปกรณ์กีฬาไว้ประจำหมู่บ้านเพื่อเด็กและเยาวชน
- 6) โครงการจัดแข่งขันกีฬาต้านยาเสพติด โดยองค์การบริหารส่วนตำบลลาดบัวขาวในปี พ.ศ.2543 2544 พบว่า ชุมชนเข้มแข็งเด็กและเยาวชนห่างไกลยาเสพติด ในปี พ.ศ.2545 หมู่บ้านคอนวัวจึงได้รับคัดเลือกเป็นหมู่บ้านสีขาวปลอดยาเสพติด

1.2.8 ความเข้มแข็งของชุมชน (C8)

จากการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนทั้ง 2 ครั้ง โดยใช้แบบเก็บข้อมูล บร 2 นี้ได้ทำการสัมภาษณ์ชาวบ้านในหมู่บ้านคอนวัวจำนวน 48 คน โดยผลการสัมภาษณ์ได้สรุป ในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

ความสามัคคีของชุมชน จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านพบว่าชาวบ้าน จำนวน 41คน คิดเป็น 85 % ของจำนวนที่สัมภาษณ์บอกว่ามีความสามัคคีกันมาก ซึ่งเพิ่มขึ้นจากการสัมภาษณ์ในครั้งแรก โดยจะเห็นได้จากการที่ชาวบ้านได้ช่วยเหลืองานกันทั้งในการประกอบอาชีพและในงานประเพณี ต่างๆ เช่น การทำบุญสงกรานต์ การทำบุญกลางบ้าน สาเหตุมาจากการที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ล้วน เป็นเครือญาติกัน ส่วนอีก 7 คน ที่บอกว่ามีความสามัคคีปานกลาง คิดเป็น 15 % นั้น เป็นชาวบ้านที่ เพิ่งย้ายเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านได้ไม่นานนัก

ความซื่อสัตย์ในชุมชน หลังจากที่ได้สัมภาษณ์ชาวบ้านแล้ว 95 % ของจำนวนชาวบ้านที่ สัมภาษณ์ คือ 46 คน คิดว่ามีความซื่อสัตย์มาก เมื่อเปรียบเทียบกับ การสัมภาษณ์ครั้งแรกพบว่าเท่า กัน โดยดูได้จากการที่ไม่มีเรื่องการลักขโมยในหมู่บ้านและชาวบ้านทั้งหมดเป็นผู้ที่นับถือศาสนา พุทธและปฏิบัติตามศีลธรรมเป็นอย่างดี ส่วนอีก 5 % ที่คิดว่ามีความซื่อสัตย์ปานกลางนั้นคิดว่าคง ไม่มีใครที่ไม่เคยโกหกเลย

การยกย่องคนทำความดี พบว่าเพิ่มขึ้นเป็น 100 % เป็นผลมาจากการที่ชาวบ้านให้ความสำคัญ ต่อในพระพุทธศาสนา

ในเรื่องของการหาความรู้เพิ่มเติม พบว่าเพิ่มขึ้นจาก 6 วัน / สัปดาห์ เป็น 7 วัน / สัปดาห์ โดยทุกบ้านจะมีโทรทัศน์ หรือ วิทยุ หรือทั้งสองอย่างไว้เป็นสื่อในการศึกษาหาความรู้ เพิ่มเติมนอกจากนี้ร้านค้าบางร้านก็มีการซื้อหนังสือพิมพ์มาอ่านด้วย และในส่วนของเด็ก ๆ ได้ ศึกษาภาคบังคับทุกคน

ในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันนั้น พบว่าชาวบ้านมีการช่วยเหลือกันมากนั้นก็เพราะ ส่วนใหญ่เป็นเครือญาติกัน

สมาชิกในชุมชนมีอาชีพที่สามารถเลี้ยงครอบครัว ได้มีจำนวนเท่าเดิมคือ 95ครัวเรือนเพราะ ไม่มีครอบครัวอื่นย้ายเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านเพิ่มขึ้นอีก ซึ่งอาชีพหลักของชาวบ้านชาวบ้าน ได้แก่ เกษตรกร ค้าขาย รับจ้างบริษัทเอกชนในหมู่บ้าน โดยในบางครอบครัวก็ประกอบอาชีพหลักทั้ง สองอย่างควบคู่กันไปเลย ทำให้ไม่ต้องเดินทางไปทำงานที่อื่น ส่งผลให้ครอบครัวมีความอบอุ่นอยู่ พร้อมหน้าพร้อมตาและมีความรักใคร่ปรองดองกันดี

กลุ่มองค์กรประชาชน ในหมู่บ้านคอนวัวแต่เดิมมี 3 องค์กร ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ในหมู่บ้าน ศูนย์สงเคราะห์ประจำหมู่บ้าน ต่อมาเมื่อช่วงปีที่แล้วมีการจัดตั้ง กองทุนหมู่บ้านเพิ่มอีกหนึ่งองค์กร ทำให้ปัจจุบันมี 4 องค์กร

การรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในชุมชน จากการสัมภาษณ์พบว่า ในหมู่บ้านคอนวัวจะมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในหมู่บ้านจัดอยู่ในเกณฑ์ที่มาก คือ 100 % จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านทั้ง 48 คน เนื่องจากในการประชุมในโอกาสต่าง ๆ ทางผู้นำชุมชนจะเปิดโอกาสให้ชาวบ้านได้แสดงความคิดเห็นอยู่เสมอพร้อมทั้งพิจารณาตามหลักเหตุผล แล้วก็ให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจลงมติในการหาข้อสรุปหรือแนวทางแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วย ซึ่งก็เป็นการแสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมและยุติธรรม ส่งผลถึงการแก้ปัญหาชุมชนที่สามารถสำเร็จลุกลงไปได้ด้วยดี เช่นปัญหาเรื่องยาเสพติด โดยปัจจุบันหมู่บ้านคอนวัวได้รับคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้านปลอดยาเสพติด นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้เยาวชนในหมู่บ้านเล่นกีฬา เช่น ฟุตบอล ตะกร้อ เพื่อให้ห่างไกลยาเสพติด

ปัจจุบันหมู่บ้านคอนวัวมีการช่วยเหลือคนชรา 3 คน ซึ่งเท่าเดิมกับปีที่แล้ว และในปีนี่ยังได้มีการจัดสรรดอกเบี้ยที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน ไปเป็นทุนการศึกษาให้แก่เด็กนักเรียนเป็นจำนวน 5 % ของดอกเบี้ยที่จะได้ โดยจะมีการจัดสรรเงินนี้พร้อมกับการปันผลปลายปีของกองทุน

1.2.9 อาชีพเดิม (C9)

ก่อนที่จะมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน พบว่าชาวบ้านคอนวัวมีการประกอบอาชีพหลักคือ เกษตรกรรม (ทำนา ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์) ค้าขาย รับราชการ และรับจ้าง ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพควบคู่กัน กล่าวคือนอกจากจะทำนาแล้วก็ยังรับจ้างบริษัทเอกชนที่ตั้งอยู่ใกล้หมู่บ้านคอนวัว และที่ตั้งอยู่ในเขตตำบลลาดบัวขาวด้วย โดยผลการประกอบอาชีพก็พบว่า รายได้ของประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านพอเพียงต่อการเลี้ยงครอบครัว แต่ก็ไม่พอเพียงต่อการประกอบอาชีพ เพราะว่าประสบปัญหาภัยแล้งบ้าง และขายสินค้าเกษตรได้ในราคาที่ต่ำ ทำให้ไม่พอเพียงต่อการชำระหนี้สินที่มีมาก่อนหน้านี้ หลังจากที่มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านแล้ว ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็กู้เงินไปเพื่อพัฒนาอาชีพเดิมที่เคยทำ มีบางรายที่กู้เงินมาลงทุนเป็นครั้งแรก

1.2.10 สมาชิกในครอบครัว (C10)

จากการสัมภาษณ์พบว่า กลุ่มผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านนั้น 99% มี สถานภาพสมรส แล้วอีก 1% ยังโสด และทั้ง 100% เป็นญาติกับหัวหน้าครอบครัวแต่ละครัวเรือน กล่าวคือ จะเป็นลูก ภรรยา หรือหัวหน้าครอบครัว เป็นผู้กู้เงินเอง วึ่งในการประกอบอาชีพก็จะประกอบอาชีพควบคู่กัน เช่น ทำนาควบคู่กับรับจ้างบริษัทเอกชน และหรือทำไร่ควบคู่กับเลี้ยงสัตว์

1.2.11. สภาพการอยู่อาศัย (C11)

สมาชิกผู้กู้ 86% มีบ้านอยู่อาศัยเป็นของตัวเอง 10% อาศัยอยู่กับพ่อแม่และอีก 4% พักอาศัยอยู่ในห้องเช่า โดยทั้งสมาชิกที่อยู่อาศัยกับพ่อแม่ และในห้องเช่านี้มีส่วนแต่เป็นกลุ่มปลูกพืชทั้งหมด ส่วนสมาชิกผู้กู้ในกลุ่มเลี้ยงสัตว์ ค้าขาย และประมง ทั้งหมดนี้มีบ้านอยู่อาศัยเป็นของตัวเอง

1.2.12 รายได้ของครอบครัว (C12)

จากการสัมภาษณ์ผู้กู้ที่กู้เงินกองทุนพบว่าในกลุ่มของการเพาะปลูกนั้นในรายที่มีการรับจ้างบริษัทเอกชนควบคู่ด้วยนั้น จะมีรายได้ที่แน่นอนส่วนผู้กู้ที่ไม่ได้รับจ้างเอกชนก็จะมีรายได้จากการขายผลผลิต ซึ่งก็เพียงพอต่อการเลี้ยงครอบครัว แต่ไม่เพียงพอในการประกอบอาชีพให้ดีขึ้น โดยในส่วนกลุ่มเลี้ยงสัตว์ ก็เช่นเดียวกันกล่าวคือ หากไม่ได้ประกอบอาชีพรับจ้างด้วย หรือคนในครอบครัวไม่ได้ประกอบอาชีพรับจ้างรายรายได้ที่ได้ก็ต้องนำมาจากการขายผลผลิตในแต่ละครั้ง แต่ละงวด ส่วนใหญ่ผู้กู้ในกลุ่มค้าขาย ก็มีการซื้อของแบบเงินเชื่อมาก ทำให้รายได้ไม่แน่นอนด้วย

ตารางที่ 9 แสดงรายได้ของสมาชิกก่อน - หลังกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน

ลำดับ	ชื่อ - สกุล		รายได้ก่อนกู้เงินกองทุน	รายได้หลังกู้เงิน	หมายเหตุ
			เฉลี่ย/เดือน(บาท)	เฉลี่ย/เดือน(บาท)	
1	นางกำไล	เชิดชู	5,000	5,000	ประสบปัญหาภัยแล้ง
2	นางจันทน์	ดีจันทิก	12,000	15,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายของ
3	นางฉวีวรรณ	ขุยจันทิก	10,000	12,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายถั่วเขียว
4	นายชนะ	ปักมั่ง	8,000	8,000	ยังไม่ได้ขายผลผลิต
5	นายด้วง	ราชจันทิก	10,000	11,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายผัก
6	นายถนอม	แมลงจันทิก	11,000	11,000	
7	นายนาวิน	ไว้สันเทียะ	8,000	8,000	
8	นางประยงค์	ทองสูงเนิน	10,000	13,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายสุกร
9	นางผ่องพิศ	ฟุ้งถือทรัพย์	4,000	4,000	
10	นางพยอม	จุ่นจันทิก	10,000	15,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายข้าวโพด
11	นางมยุรี	ท่อมสูงเนิน	8,600	8,600	
12	นางใย	ภักดี	10,000	10,000	ประสบปัญหาภัยแล้ง
13	น.ส.วิไลพร	แย้มสูงเนิน	5,000	5,000	
14	นายวิทยากร	ปิดจันทิก	6,000	8,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายข้าวโพด

ตารางที่ 9(ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	รายได้ก่อนกู้เงินกองทุน (เฉลี่ย/เดือน)	รายได้หลังกู้เงิน (เฉลี่ย/เดือน)	หมายเหตุ
15	นายศักดิ์ดา หันขุนทด	7,000	9,700	
16	นางสงัด เมื่อนจันทร์	4,000	4,000	ประสบปัญหาภัยแล้ง
17	นางสมนาม พลจันทร์	10,000	12,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายสุกร
18	นายสมศักดิ์ ปิดจันทร์	6,600	8,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายข้าวโพด
19	น.ส.สันหัด กระเช้าเพชร	10,000	11,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายของชำ
20	นายสาย เกียงเลน	12,000	12,000	ยังไม่ได้ขายผลผลิต
21	นายสีจันทร์ เขิดชู	8,000	10,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายผัก
22	นางลำรวย โอิทอง	9,000	9,000	ประสบปัญหาภัยแล้ง
23	นายเสริมสุข ปราชันเทียบะ	5,000	6,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายข้าวโพด
24	นางอำนาจ น้อยจันทร์	4,000	4,000	ยังไม่ได้ขายผลผลิต
25	นางอำไพ หน้าจันทร์	14,000	16,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายสุกร
26	นางอุไรวรรณ เมื่อนจันทร์	5,000	5,000	ประสบปัญหาภัยแล้ง
27	นายฉจ๋อน พลจันทร์	9,000	9,000	ยังไม่ได้ขายผลผลิต
28	นายมณูญ โชติจันทร์	5,000	5,000	ยังไม่ได้ขายผลผลิต
29	นายพยอม ปักมั่ง	30,000	35,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายข้าวโพด
30	น.ส.วันเพ็ญ หันขุนทด	5,000	5,000	ยังไม่ได้ขายผลผลิต
31	นายศักดิ์ดา วิไลขำ	10,000	11,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายของชำ
32	นายสันติ ปิดจันทร์	15,000	15,000	ยังไม่ได้ขายผลผลิต
33	นางลำเรียง บดวิชัย	15,000	16,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายของชำ
34	นายสุชี เตือนจันทร์	10,000	12,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายผัก
35	นางสุนันท์ จันทร์จันทร์	5,000	5,000	
36	นางสุทิน นามจันทร์	6,000	9,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายข้าวโพด
37	นายสุวิตร สุดจันทร์	8,000	9,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายสุกร
38	นายชัยยะ ดีจันทร์	10,000	13,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายลำไย
39	นางพะเยาว์ บัวพรม	7,000	9,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายข้าวโพด
40	นายวิบูลย์ รุดจันทร์	11,000	11,000	ยังไม่ได้ขายผลผลิต
41	นางสมจิตรา หน่วยจันทร์	10,000	10,000	ยังไม่ได้ขายผลผลิต
42	นางลำรวย เพ็ไทย	8,000	9,000	มีรายได้เพิ่มจากการขายของชำ

ตารางที่ 9(ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	รายได้ก่อนกู้เงินกองทุน (เฉลี่ย/เดือน)	รายได้หลังกู้เงิน (เฉลี่ย/เดือน)	หมายเหตุ
				และชายก๊วยเดียว
43	นายเกรียงศักดิ์ หันขุนทด	4,500	4,500	ยังไม่ได้ขายผลผลิต
44	นางประเสริฐ โลหะเวช	5,000	8,000	ยังไม่ได้ขายผลผลิต
45	นางสวาท เจริญสูงเนิน	13,000	13,000	ยังไม่ได้ขายผลผลิต
46	นายพิชิต พันชนะ	6,000	6,000	ยังไม่ได้ขายผลผลิต
47	นางไปย หันขุนทด	5,000	5,000	ยังไม่ได้ขายผลผลิต
48	นางประนอม ฉัตรพิมาย	4,000	4,000	ยังไม่ได้ขายผลผลิต
49	นายสาม กอคานกลาง	9,000	9,000	ยังไม่ได้ขายผลผลิต
50	นางสัจฉิ์ แผลงจันทิก	5,000	5,000	ยังไม่ได้ขายผลผลิต
51	นายสมาน ไชสูงเนิน	6,000	6,000	ยังไม่ได้ขายผลผลิต
52	นายเสนาะ ย่อมจันทิก	5,000	5,000	ยังไม่ได้ขายผลผลิต

1.2.13 หนี้สินของครอบครัวก่อนกู้เงินกองทุน (C13)

จากการสัมภาษณ์พบว่า สมาชิกที่กู้เงินนั้นมีหนี้สินอยู่ก่อนแล้ว โดยส่วนใหญ่เป็นหนี้ ธ.ก.ส. ซึ่งเหตุผลที่เป็นหนี้เนื่องจากกู้เงินมาลงทุนแล้วขาดทุนไม่มีเงินไปชำระหนี้ โดยมีสาเหตุมาจากการประสบปัญหาภัยแล้ง ทำให้ผู้กู้ที่กู้มาทำไร่ ไม่ได้ผลผลิตรวมทั้งราคาผลผลิตไม่ว่าจะเป็นข้าวโพด หรือมันสำปะหลัง ตกต่ำ อันเนื่องมาจากมีผลผลิตออกมาในช่วงเวลาเดียวกัน ทำให้พ่อค้าคนกลางสามารถกดราคาได้ โดยก่อนที่จะมีการจัดตั้งกองทุนนี้สมาชิกเหล่านี้ก็ได้ไปขอกู้เงินจาก ธ.ก.ส. หรือนายทุนนอกระบบมาชำระหนี้เดิมแล้วใช้จ่ายบ้าง

ตอนที่ 2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

2.ผลการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมมีดังนี้

2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าระบบ A พบว่า

2.1.1 นโยบาย ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติ (11)

ในส่วนของนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านพบว่า สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มชาวบ้านที่มีความ

เข้าใจในระดับที่มาก และเข้าใจในระดับปานกลาง โดยในกลุ่มที่มีความเข้าใจในระดับที่มาก เข้าใจว่ารัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วนให้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน เพื่อให้เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน เพื่อที่ชาวบ้านจะได้มีแหล่งเงินทุนเพื่อจะไปประกอบอาชีพพัฒนาอาชีพ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่าย และให้ชาวบ้านเป็นคนบริหารจัดการกองทุนกันเอง ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจของหมู่บ้านดีขึ้น ทำให้หมู่บ้านเกิดการพัฒนาตามมา และในกลุ่มที่มีความเข้าใจในระดับปานกลางนั้น กองทุนหมู่บ้านนี้เป็นแหล่งเงินกู้แหล่งใหม่ที่สามรถกู้เงิน ไปประกอบอาชีพ สร้างรายได้เพิ่มขึ้นเพื่อนำไปใช้หนี้เท่านั้น

ในเรื่องระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของประเทศชาตินั้นว่าด้วยเรื่อง ของผู้มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในระดับต่าง ๆ รวมทั้งมีการระบุถึงอำนาจหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งทางสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีได้มีการออกระเบียบเพิ่มเติม เมื่อแก้ไขฉบับแรกถึง 3 ฉบับแล้วรวมปัจจุบันมีระเบียบทั้งหมด 4 ฉบับ (รายละเอียดแนบท้ายภาคผนวก)

2.1.2 การประชาสัมพันธ์ (12)

ในการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเรื่องกองทุนหมู่บ้านนี้ เริ่มจากการที่ผู้ใหญ่บ้านไปประชุมที่อำเภอแล้วทางอำเภอให้มาประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านฟังโดยผู้ใหญ่บ้านมีการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวหมู่บ้าน ซึ่งตั้งอยู่ ณ ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน รวมทั้งแนะนำให้มีการบอกต่อ ๆ กันไปยังชาวบ้านที่ไม่รู้ด้วยซึ่งสาเหตุ มาจากทำงานช่วงนั้นพอดี นอกจากการประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวแล้วยังมีการประชุมชาวบ้านและชี้แจงให้ชาวบ้านรับทราบเกี่ยวกับนโยบายดังกล่าวด้วย

2.1.4 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน (13)

มีจำนวน 15 คน เป็นชาย 9 คน หญิง 6 คน รายนามดังต่อไปนี้

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	ประสบการณ์และความสามารถพิเศษ
1. นายพยอม บัณมัง	ประธาน	ประธานกลุ่มออมทรัพย์
2. นายมนูญ โชติจันทิก	รองประธานคนที่ 1	ที่ปรึกษาหมู่บ้าน
3. นายวิชัย อุ่นจันทิก	เลขานุการ	ผู้ดูแลการเงินกลุ่มข้าวโพด
4. นายบุญธรรม เพ็ไทย	รองประธานคนที่ 2	ผู้บริหารเงินกลุ่มปลูกข้าวโพด
5. นางประนม วิไลจำ	เหรัญญิก	ผู้อนุมัติเงินกู้กลุ่มออมทรัพย์
6. นางประนอม ฉัตรพิมาย	ผู้ช่วยเลขานุการ	สมาชิกออมทรัพย์
7. นางวันณา เจริชชู	ผู้ช่วยเหรัญญิก	ประธาน อสม.

8. นางสาวท	เจิงสูงเนิน	ผู้ช่วยเลขานุการ	สมาชิกออมทรัพย์
9. นางสาวเรียง	บควิชัย	ฝ่ายสินเชื่อ	สมาชิกออมทรัพย์
10. นายขอบ	คงพลปาน	ฝ่ายสินเชื่อ	ฝ่ายการเงินประจำหมู่บ้าน
11. นายสาม	กอด่านกลาง	ฝ่ายสินเชื่อ	สมาชิกออมทรัพย์
12. นายวาริ	หันขุนทด	ตรวจสอบ	สมาชิกออมทรัพย์
13. นายอำนาจ	ศักดิ์สูงเนิน	ตรวจสอบ	สมาชิกออมทรัพย์
14. นางสุนันท์	จันจันทีก	ปฏิคม	สมาชิกออมทรัพย์
15. นายชูชีพ	คัมภีรานนท์	ปฏิคม	สมาชิกออมทรัพย์

คุณสมบัติของคณะกรรมการ(ดังมีรายละเอียดใน บทที่ 2 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคอนวัว)

วิธีการได้มาของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านคอนวัว คือ ผู้ใหญ่บ้านเลือกประชุมสมาชิกหมู่บ้านครัวเรือนละ 1 คน โดยให้หัวหน้าครัวเรือนเข้าประชุมทุกครัวเรือน ครอบครัวดิที่หัวหน้าครัวเรือนติดธุระไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ให้ส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และหัวหน้าครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุม ต้องมีจำนวน 3 ใน 4 ของครัวเรือนทั้งหมด หลังจากนั้นจัดเวทีชาวบ้านเพื่อเลือกสรรคณะกรรมการกองทุนจำนวนไม่น้อยกว่า 9 คน แต่ไม่เกิน 15 คน ประกอบด้วยกรรมการทั้งชายและหญิงเท่าเทียมกัน โดยให้ชาวบ้านเสนอชื่อผู้ที่มีความเหมาะสม ที่จะเป็นกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้านทีละคน แล้วให้สมาชิกยกมือรับรอง 2 คน หลังจากนั้นให้สมาชิกหมู่บ้านยกมือสนับสนุน ผู้ที่ถูกเสนอชื่อเป็นคณะกรรมการที่ต้องการ โดยหมู่บ้านคอนวัว มีคณะกรรมการทั้งหมด 15 คน คณะกรรมการ ประกอบด้วย ประธานกรรมการกองทุน รองประธานกรรมการกองทุน เลขานุการ เภรัณูญิก ผู้ตรวจสอบภายใน และประชาสัมพันธ์

การพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการกองทุน มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อครบกำหนดระยะเวลา 1 ปี นับแต่วันที่คณะกรรมการกองทุนเข้ารับตำแหน่งให้กรรมการกองทุนหมู่บ้านจับฉลากออกจำนวนกึ่งหนึ่งของคณะกรรมการกองทุนกำหนด ในกรณีที่กรรมการกองทุนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ คณะกรรมการกองทุนประกอบด้วยกรรมการกองทุนทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ และคณะกรรมการกองทุนจะจัดใหม่ ให้มีการคัดเลือกบุคคลให้ดำรงตำแหน่งแทนกรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ในระยะเวลา 30 วัน กรรมการกองทุนซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับคัดเลือกอีกได้แต่ดำรงตำแหน่งเกิน 2 วาระติดต่อกันมิได้

2.1.5 การเตรียมความพร้อม การสร้างความเข้าใจแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชาวบ้าน (I4)

หลังจากที่ดำเนินการคัดเลือกกรรมการกองทุนเสร็จแล้ว คณะกรรมการร่วมกันจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ หลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการบริหารกองทุนโดยทำการศึกษาจากระเบียบของหมู่บ้านใกล้เคียง คือ หมู่ 2 บ้านลาดบัวขาว เพื่อจัดเป็นแนวทางในการจัดทำระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งขอคำแนะนำจากพัฒนาการประจำอำเภอสีคิ้ว ค้ำยเมื่อระเบียบผ่านการประเมินแล้วก็ทำการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนบ้านคอนวัว ทำการรับสมัครสมาชิก ต่อจากนั้นก็ขอรับการจัดสรรเงินจากรัฐบาล โดยขอรับแบบ กทบ.2 จากคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอและขอขึ้นทะเบียนหลังจากนั้นก็ยื่นคำขอขึ้นทะเบียน กับธนาคารออมสินพร้อมกับระเบียบข้อบังคับเมื่อขึ้นทะเบียนต่อธนาคารแล้ว คณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับอำเภอทำการตรวจสอบ กองทุนหมู่บ้านคอนวัวอีกครั้ง แล้วรายงานคณะอนุกรรมการสนับสนุนระดับจังหวัด

2.1.6 เงินกองทุน 1 ล้านบาท (I5)

กองทุนหมู่บ้านคอนวัวได้รับการอนุมัติเงินเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2544 โดยทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้เปิดบัญชีกับทางธนาคาร ในชื่อบัญชีกองทุนหมุนเวียนบ้านคอนวัว หมู่ 10

2.1.7 เงินทุนสะสมอื่น ๆ (I6)

นอกจากเงินกองทุน 1 ล้านบาทแล้วบ้านคอนวัวยังมีเงินทุนสะสมที่เปิดบัญชีไว้กับธนาคารออมสินประเภทอื่น ๆ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 11 เงินทุนสะสมประเภทอื่น ๆ

ลำดับที่	ประเภทกองทุน	จำนวนสมาชิก(คน)	วันที่จัดตั้ง	เงินทุนสะสม(บาท)
1.	เงินฝากสัจจะ	119	6 มิ.ย. 44	42,430.62
2.	เงินค่าสมัครธรรมนิยม	119	15 ก.ค. 44	2,380
3.	เงินค่าหุ้น	119	15 ก.ค. 44	3,570

2.1.8 บัณฑิตกองทุน (I7)

กองทุนหมู่บ้านคอนวัวมีบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านคือ นายนิพล หน้าจันทักจบการศึกษาปริญญาตรีวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการผลิตพืช จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ปัจจุบันกำลังศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ ที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อายุ 24 ปี โดยภูมิลำเนาอยู่ที่บ้านเลขที่ 5 หมู่ 10 บ้านคอนวัว ต.ลาดบัวขาว อ.

สีคิว จ.นครราชสีมา 30340 โดยได้รับคัดเลือกให้มีหน้าที่ศึกษากองทุนหมู่บ้านคอนวัว และทำการศึกษาพร้อมกับการปฏิบัติงานจริงในหมู่บ้านคอนวัวด้วย

2.1.9 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับอนุมัติ (I8)

ในการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ยืม คณะกรรมการทำการพิจารณาอนุมัติตารางดังต่อไปนี้ ตารางที่ 12 ยอดเงินที่ขอกู้และยอดเงินที่อนุมัติ

วัน เดือน ปี	หมู่บ้าน / ชุมชน	ยอดเงินที่ได้รับอนุมัติให้กู้	
		จำนวน	อนุมัติ
10 กันยายน 2544	สมาชิกขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 26 ราย	409,600 บาท	409,600 บาท
2 ตุลาคม 2544	สมาชิกผู้ขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 11 ราย	215,000 บาท	215,000 บาท
1 พฤศจิกายน 2544	สมาชิกผู้ขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 5 ราย	100,000 บาท	100,000 บาท
20 ธันวาคม 2544	สมาชิกผู้ขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 3 ราย	60,000 บาท	60,000 บาท
กุมภาพันธ์ 2545	สมาชิกผู้ขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 4 ราย	70,000 บาท	70,000 บาท
พฤษภาคม 2545	สมาชิกผู้ขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 2 ราย	30,000 บาท	30,000 บาท
5 กรกฎาคม 2545	สมาชิกผู้ขอกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 8 ราย	160,000 บาท	160,000 บาท

2.1.10 จำนวนลงทุนนอกเหนือจากเงินกู้ (I9)

จากการสัมภาษณ์พบว่าสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ส่วนใหญ่ นำเงินไปลงทุนในการต่อยอดโครงการเดิม กล่าวคือ ในกลุ่มปลูกพืชก็นำไปเป็นค่าพันธุ์ ค่าปุ๋ย ที่จะทำในฤดูกาลต่อไป รวมทั้งใช้เป็นค่าเก็บเกี่ยวในฤดูกาลนี้ด้วย ส่วนกลุ่มเลี้ยงสัตว์ก็มีการนำเงินกู้อาหารซ่อมแซมโรงเรือน และซื้ออาหาร และยารักษาโรค ในด้านของกลุ่มค้าขายก็นำไปเป็นทุนสำรอง ในการขายระบบเงินเชื่อ และในกลุ่มของประมง ก็เป็นการซื้อพันธุ์ปลาเพิ่ม ส่วนหนึ่งก็ซื้ออาหาร ดังนั้นเงินลงทุนที่นอกเหนือจากการกู้ จึงมาจากส่วนของผู้กู้ที่มีอยู่ก่อนแล้ว

2.1.11 วัตถุประสงค์ในการกู้เงินตามโครงการ (I10)

ในส่วนของวัตถุประสงค์ของการกู้เงินตามโครงการสามารถจำแนกออกเป็นแต่ละกลุ่มได้ 4 กลุ่มดังนี้

- 1) กลุ่มปลูกพืช ผู้กู้เงินกลุ่มนี้ได้กู้เงินมาเป็นค่าใช้จ่าย เพื่อพัฒนาอาชีพ กล่าวคือ นำมา

ซื้อพันธุ์พืช โดยผู้กู้ที่ทำไร่ก็ซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าวโพค ค้อพันธุ์มันสำปะหลังรวมทั้งจ่ายค่าไถ ค่าแรงงานในการปลูก และค่าน้ำ

2) กลุ่มเลี้ยงสัตว์ ผู้กู้เงินกลุ่มนี้กู้เงินมาซื้อพันธุ์สัตว์ เช่น วัว สุกร ไก่ รวมทั้งใช้เป็นค่ายารักษาโรค ค่าซ่อมแซมโรงเรือนและค่าน้ำอาหาร

3) กลุ่มประมง ผู้กู้เงินกลุ่มนี้ กู้เงินมาซื้อพันธุ์ปลา และค่าน้ำอาหาร

4) กลุ่มค้าขาย ในกลุ่มนี้นำเงินมาเป็นทุนสำรองจ่ายซื้อของมาขายแบบเงินเชื่อให้ชาวบ้านก่อน

2.1.10 สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และวัตถุดิบในการประกอบอาชีพ (I11)

ในการกู้เงินมาจากการสัมภาษณ์พบว่าสถานที่ใช้ในการประกอบอาชีพ ก็อยู่ภายในหมู่บ้านและหรือภายในเขตอำเภอสิคี๊วโดยวัสดุอุปกรณ์ตลอดจนวัตถุดิบในการประกอบ กล่าวคือ

1) กลุ่มปลูกพืช ส่วนใหญ่ก็จะมีที่ดินเป็นของตนเอง มีบางส่วนที่เช่าเพื่อนบ้านบ้าง โดยมีการจัดซื้อจัดหาวัสดุอุปกรณ์ตัวอย่าง เช่นรถไถภายในหมู่บ้าน ส่วนด้านวัตถุดิบได้แก่พันธุ์พืช น้ย สารเคมีฆ่าแมลงก็ไปซื้อที่ตลาดสิคี๊ว

2) กลุ่มเลี้ยงสัตว์ก็จะมีการสร้างโรงเรือน คอก ไร่ที่บ้านของผู้กู้เองอยู่แล้ว โดยมีการจัดซื้ออุปกรณ์ซ่อมแซมเพิ่มเติมในด้านของพันธุ์สัตว์ก็จัดหาภายในหมู่บ้านก่อน ถ้าไม่มีก็ไปหาซื้อที่หมู่บ้านใกล้เคียง ส่วนในเรื่องของอาหารที่เลี้ยงก็ไปซื้อที่ตลาดสิคี๊ว

3) กลุ่มประมงมีการขุดบ่อไว้ก่อนที่จะมีการตั้งกองทุนอยู่แล้วและมีพื้นที่เป็นของตัวเอง โดยได้มีการจัดซื้อพันธุ์ปลาจากประมงจังหวัด ส่วนอาหารที่เลี้ยงไปซื้อจากตลาดสิคี๊ว

4) กลุ่มค้าขาย ในกลุ่มนี้เดิมมีร้านค้าของตัวเองอยู่แล้วมีการจัดซื้อของชำจากตลาดสิคี๊ว เหมือนกับกลุ่มอื่นๆ มาขาย

2.1.11 ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ (I12)

จากการสัมภาษณ์สมาชิกผู้กู้แต่ละรายพบว่าทั้งหมดมีความรู้และความสามารถตลอดจนทักษะ ในการประกอบอาชีพอยู่แล้ว เนื่องจากสืบทอดประสบการณ์จากรุ่นก่อน ๆ โดยขาดแต่เพียงการจัดการด้านการตลาดที่ดี

2.1.12 จำนวนแรงงาน (I13)

ในด้านแรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพนี้มีจำนวนลดลง กว่าเดิม เพราะมีการใช้เครื่องจักรกลการเกษตรแทนแรงงานได้ กล่าวคือในกลุ่มปลูกพืชได้ใช้รถแทรกเตอร์ไถปรับดิน แทนการใช้รถไถนาเดินตามหลายราย รวมทั้งมีการใช้รถแทรกเตอร์ในการหยอดข้าวโพคแทนการ

ใช้แรงงานคนหยอด ส่วนในกลุ่มของ กลุ่มเลี้ยงสัตว์นั้นพบว่าใช้แรงงานในครอบครัว เช่นเดียวกับกลุ่มประมงและกลุ่มค้าขาย

2.2 ผลการประเมินกระบวนการ

2.2.1 การจัดระเบียบกองทุนหมู่บ้าน (PC1)

หลังจากมีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านแล้วทางคณะกรรมการได้ร่วมกันร่างระเบียบกองทุนหมู่บ้านขึ้น โดยได้ทำการศึกษาจากคู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองและได้ไปทำการศึกษาระเบียบของหมู่บ้านใกล้เคียงคือหมู่บ้านลาดบัวขาว เพื่อนำมาปรับปรุงใช้ตลอดจนได้ไปขอคำปรึกษาและคำแนะนำจากพัฒนากรประจำอำเภอด้วย ซึ่งในการจัดทำระเบียบนี้พบว่ามีปัญหาด้านความไม่เข้าใจในเรื่องของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติอย่างชัดเจน ทั้งนี้ในการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านทางคณะกรรมการก็ได้ให้คำปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิของหมู่บ้านได้ร่วมกันพิจารณาระเบียบนี้ด้วย

2.2.2 การจัดทำเอกสารขึ้นทะเบียน (PC2)

ในการขอขึ้นทะเบียนนี้ทางคณะกรรมการกองทุนได้ไปขอแบบ กทบ.2 จากทางอำเภอแล้วทำกรยื่นแบบคำร้องขอขึ้นทะเบียนกับธนาคารออมสินสาขาสี่คิ้ว พร้อมกับเปิดบัญชีกับธนาคาร ซึ่งในการขอขึ้นทะเบียนนี้ก็ไม่พบปัญหาอุปสรรคอย่างไร

2.2.3 ระบบบัญชีกองทุน (PC3)

ในการจัดทำบัญชีกองทุนนั้นการจัดทำบัญชีจำนวน 4 เล่ม ทะเบียนคุมรายละเอียดจำนวน 4 เล่ม และรายงานอีก 4 เล่ม ได้แก่

- 1) สมุดบัญชีรายรับกองทุน 1 ล้านบาท
- 2) สมุดบัญชีรายรับกองทุนเงินออม
- 3) สมุดบัญชีรายจ่ายกองทุน 1 ล้านบาท
- 4) สมุดบัญชีรายจ่ายเงินออม
- 5) ทะเบียนคุมค่าของกู้
- 6) ทะเบียนคุมหลักฐานนี้รายตัว
- 7) ทะเบียนคุมเงินฝากสัจจะ / เงินรับฝาก / เงินค่าหุ้นรายตัว
- 8) ทะเบียนคุมทรัพย์สิน
- 9) รายงานรายได้ค่าใช้จ่ายประจำเดือนและปี กองทุน 1 ล้านบาท
- 10) รายงานรายได้ค่าใช้จ่ายประจำเดือนและปี กองทุนเงินออม

11) รายงานงบดุล ประจำเดือนและปีกองทุน 1 ล้านบาท

12) รายงานงบดุล ประจำเดือนและปีกองทุน เงินออม

ปัจจุบันมีเพียงกรรมการไม่กี่คนจัดทำบัญชีกองทุนได้แก่ เสรัญญิกสินเชื้อ ปฏิคม เนื่องจากเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำบัญชีและประกอบอาชีพค้าขาย ซึ่งในการทำบัญชีนี้ก็พบว่าในช่วงแรกยังสรุปไม่ได้ว่าทางราชการจะให้ทำแบบใดต่อมาก็มีการอบรมแก่คณะกรรมการในเรื่องของการทำบัญชี แต่ก็นับได้ว่าเป็นความซับซ้อนพอสมควรสำหรับกรรมการที่ไม่ได้เรียนบัญชีมาโดยตรง

2.2.4 กิจกรรมเกี่ยวกับสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน (PC4)

2.2.4.1 การรับสมัคร (PC 4.1)

ในการรับสมัครสมาชิกนั้นจะรับสมัครช่วงปลายปี เมื่อมีการปันผลแล้ว เพราะจะทำให้ง่ายและเกิดความยุติธรรมในการปันผลคืนให้แก่สมาชิก โดยในการสมัครต้องเสียค่าธรรมเนียมแรกเข้า 20 บาทเพื่อนำไปจ่ายเป็นค่าจัดทำเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับสมาชิกรายนั้น ๆ ตลอดจนใช้เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอื่น ๆ มีขั้นตอนการรับสมัครคือ เสนอชื่อให้คณะกรรมการพิจารณาคุณสมบัติของสมาชิกตามข้อ 6 ในระเบียบซึ่งเมื่อพิจารณาเห็นสมควรก็ให้รับก็แจ้งบุคคลนั้น ชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้นและเงินฝากตั้งจะภายใน 3 วัน โดยผู้สมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ต้องมีคุณสมบัติดังนี้

2.2.4.2 การหมดสมาชิกภาพ (PC4.2)

- 1) ตาย
- 2) ลาออกและได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 3) บ้า สติพินเฟือน หรือถูกสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
- 4) ที่ประชุมใหญ่สมาชิกมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามเมื่อมีความผิด
- 5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบหรือต่อต้าน ไม่ให้ความช่วยเหลือ ไม่ว่าด้วยประการใด ๆ

6) จงใจบิดบังความจริงในใบสมัครสมาชิก ไม่ว่าจะกรณีใดๆ

7) นำเงินที่กู้ยืมไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

8) มีลักษณะและหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับข้อ 6

2.2.4.3 ประเภทสมาชิก (PC4.3)

กองทุนหมู่บ้านคอนวู้ได้กำหนดประเภทเป็น 2 กลุ่ม คือ ประเภทกลุ่ม

มี 3 กลุ่มได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต กลุ่มปลูกข้าวโพดฤดูแล้งหลังทำนาและกลุ่มฌาปนกิจหมู่บ้าน อีกประเภทได้แก่ประเภทรายบุคคล

2.2.5 กิจกรรมเกี่ยวกับการกู้เงินของหมู่บ้าน (PC5)

2.2.5.1 ขั้นตอนในการขอกู้ (PC5.1)

หลังจากการสมัครสมาชิกกองทุนหมู่บ้านแล้วสมาชิกคนใดมีความประสงค์จะ ขอกู้เงินจากเงินกองทุน ให้จัดทำการขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยยื่นคำขอกู้แก่คณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาเงินกู้ตามระเบียบและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาอนุมัติแล้ว ให้บันทึกความเป็นระบบการขอกู้ยืม และทำสำเนาเอกสารแบบคำขอกู้และรายละเอียดในการอนุมัติ แจงให้ผู้ขอกู้และธนาคารทราบ ต่อจากนั้นตัวแทนคณะกรรมการอย่างน้อย 2 คน ก็ทำสัญญาขอกู้ยืมเงินตามผู้ขอกู้ที่ได้รับ อนุมัติเงินกู้ เมื่อได้รับการอนุมัติเงินกู้แล้วผู้กู้ต้องไปเปิดบัญชีที่ธนาคารออมสินสาขาสี่คิ้ว และแจ้งให้คณะกรรมการกองทุนทราบเพื่อโอนเงินต่อไปให้แก่ผู้กู้

2.2.5.2 การคัดเลือกผู้กู้ (PC5.2)

กองทุนหมู่บ้านควรมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกผู้กู้ คือ การพิจารณาตัวโครงการที่ยื่นขอกู้ว่าส่งเสริมให้เกิดรายได้ ที่คุ้มค่าต่อการลงทุนหรือไม่ โดยสมาชิกได้นำไปดำเนินการประกอบกิจกรรมดังต่อไปนี้เช่น การพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน ลดรายจ่ายเพื่อพัฒนาอาชีพบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งในการคัดเลือกผู้กู้จะต้องมีสมาชิกอย่างน้อย 2 คนค้ำประกัน หรือใช้หลักทรัพย์ที่มีค่ามากกว่าเงินที่กู้

2.2.5.3 การโอนเงินให้ผู้กู้ (PC5.3)

การดำเนินการขอกู้จนได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการแล้วธนาคารออมสินจะ เป็นผู้ทำหน้าที่โอนเงินเข้าบัญชีผู้กู้ที่ผ่านการพิจารณาการอนุมัติจากคณะกรรมการกองทุนตามคำสั่งและเงื่อนไขของคณะกรรมการกองทุน

2.2.5.4 การรับชำระหนี้ (PC5.4)

ในการชำระหนี้เงินกู้ที่สมาชิกที่ขอกู้จะชำระที่ตัวแทนคณะกรรมการกองทุนคือ เภรัญญิก และประธานกองทุน แล้วกรรมการผู้ได้ออกใบเสร็จรับเงิน ให้แก่สมาชิกนั้นด้วยหลังจากการชำระหนี้ เงินกู้ทั้งต้นและดอกเบี้ยครบถ้วนถูกต้องตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาขอกู้ยืมเงิน ต่อจากนั้นทางคณะกรรมการก็นำเอกสารด้านชำระหนี้ไปยื่นให้แก่ทางอำเภอ 1 ชุดและธนาคารออมสินอีก 1 ชุด โดยมีข้อแม้ว่าทางคณะกรรมการจะถือเงินไว้กับตนเองเกิน 2 วันทำการทางราชการไม่ได้

2.2.6 การส่งเสริมการใช้เงินกู้ (PC6)

2.2.6.1 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ (PC6.1)

เมื่อสมาชิกได้รับเงินกู้เพื่อดำเนินการพัฒนาอาชีพแล้ว ได้มีพัฒนาการมาส่งเสริมและแนะนำวิธีการทำธุรกิจ ตลอดจนการแนะนำการใช้เงินอย่างถูกต้อง ตรงตามวัตถุประสงค์ ของโครงการ รวมทั้งแนะนำถึงวิธีการจัดทำบัญชีให้แก่ทางสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนด้วย

2.2.6.2 การช่วยเหลือตลาด (PC6.2)

ในการส่งเสริมการใช้เงินกู้นี้นอกจากจะส่งเสริมด้านการผลิตแล้ว ทางพัฒนากรยังช่วยกาตลาดแก่ผู้กู้ด้วย โดยทำการสอบถามชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้านในอำเภอสีคิ้ว ว่ามีความต้องการผลผลิตอะไรกันบ้าง ซึ่งปัญหาที่พบก็ได้แก่ หมู่บ้านในอำเภอส่วนใหญ่สามารถผลิตผลผลิตได้คล้าย ๆ กัน มีน้อยรายที่ผลผลิตสินค้าได้แตกต่าง กว่าหมู่บ้านอื่น ๆ ในอำเภอสีคิ้ว

2.2.7 การตรวจสอบการจ่ายเงินกู้ (PC7)

เมื่อกองทุนหมู่บ้านคอนวูปปล่อยเงินกู้ได้ระยะหนึ่งก็มีพัฒนากรอำเภอสีคิ้วเข้ามาตรวจสอบการปล่อยเงินกู้ การจัดทำบัญชีเงินกองทุนหมู่บ้าน 2 ครั้ง โดยมีวิธีการตรวจสอบ โดยครั้งแรก เรียกประชุมสมาชิกและสอบถาม เกี่ยวกับการปล่อยเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้าน ส่วนในครั้งที่ 2 เรียกประชุมคณะกรรมการ แล้วสอบถามเรื่องการจัดทำบัญชี และการปล่อยเงินกู้

2.2.8 การจัดทำรายงานและเผยแพร่การดำเนินงาน (PC8)

ในการจัดทำรายงานนี้ทางคณะกรรมการ ได้จัดทำรายงาน 4 เล่มได้แก่

- 1) รายงานรายได้ค่าใช้จ่ายประจำเดือนและปีกองทุน 1 ล้านบาท
- 2) รายงานรายได้ค่าใช้จ่ายประจำเดือนและปีกองทุน เงินออม
- 3) รายงานงบดุลประจำเดือนและปีกองทุน 1 ล้านบาท
- 4) รายงานงบดุลประจำเดือนและปีกองทุน เงินออม

รวมทั้งมีการรายงานสภาวะทางการเงิน ณ ปัจจุบันให้สมาชิกทราบเมื่อมีการประชุมในวาระต่าง ๆ ด้วยซึ่งพบว่าปัญหาข้างในการจัดทำ รายงานงบดุลและรายงานรายได้ค่าใช้จ่าย เนื่องจากยังไม่เข้าใจเรื่องการทำบัญชีอย่างชัดเจน แต่ก็ได้ปรึกษากับพัฒนากรอำเภอ

2.2.9 การจัดสรรประโยชน์

1) หักเจ้ากองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน	30%
2) ปันผลคืนให้สมาชิก	40%
3) เป็นค่าตอบแทนคณะกรรมการ	20%
4) เป็นทุนการศึกษาเด็กยากจนในหมู่บ้าน	5%
5) เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ในหมู่บ้าน	5%

จากการจัดสรรข้างต้นพบว่าอัตราส่วนการปันผลคืนให้สมาชิกค่อนข้างมากเนื่องจากสมาชิกมีจำนวนมาก รองลงมาคือหักเจ้ากองทุนเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและอันดับต่อมาก็เป็นส่วนที่จัดสรรให้แก่คณะกรรมการ เพื่อให้เกิดกำลังใจเกิดแรงจูงใจในการทำงาน และสุดท้ายก็เป็นทุนการศึกษาและสาธารณประโยชน์ เพื่อให้เกิดการเกื้อกูลกันภายในหมู่บ้าน

2.2.10 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้โดยบัณฑิตกองทุน (PC10)

บณช้าย - อาจารย์ที่ปรึกษาเข้าร่วมการจัดเวทีประชาคม

บณชวา - บัณฑิตกองทุนร่วมสังเกตการณ์กระบวนการระดมความคิด

ล่างช้าย - กลุ่มเยาวชนที่เข้าร่วมในการจัดเวทีประชาคม

ล่างชวา - พัฒนาการบรรยายสรุปผลการจัดเวทีประชาคม

ภาพ แสดงการจัดทำเวทีประชาคมการทำแผนแม่บทหมู่บ้าน

2.2.11 การใช้จ่ายเงินกู้ (PC11)

ในการใช้จ่ายเงินกองทุนของสมาชิกผู้กู้นั้นพบว่า มีการนำเงินไปใช้จ่ายใน 4 ประเภท คือ กลุ่มเพาะปลูก กลุ่มเลี้ยงสัตว์ กลุ่มประมง และกลุ่มค้าขาย ซึ่งจัดอยู่ในกิจกรรมที่พัฒนาอาชีพดังต่อไปนี้

2.2.12 การหาความรู้เพิ่มเติม (PC12)

สมาชิกผู้กู้เงินกองทุนมีการหาความรู้เพิ่มเติมในทุก ๆ กลุ่มอาชีพเนื่องจากมี

หน่วยงานรัฐมาอบรมและส่งเสริมที่หมู่บ้านประจำ โดยในกลุ่มเพาะปลูกก็มีเกษตรกรอำเภอมาและบริษัทเอกชนมาส่งเสริมและให้ความรู้เกี่ยวกับเพาะปลูกเป็นประจำทุกปี ส่วนในด้านของกลุ่มเลี้ยงสัตว์ก็มีฟาร์มเอกชนในหมู่บ้านซึ่งสมาชิกบางส่วนก็ได้รับจ้างแล้วก็นำความรู้มาประยุกต์และปรับปรุงโครงการตนเองในส่วนของการค้าขายนั้นก็มีการเสวนาพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในเวลาที่มีการจัดประชุมเช่นเดียวกับกลุ่มประมงที่มักจะหาความรู้จากการดูงานในโอกาสต่าง ๆ เช่นงานองค์การเพื่อการเกษตรกรไทยในอนาคต (อกท.) ซึ่งจัดขึ้นที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครราชสีมา ระหว่างวันที่

2.2.13 การตลาด (PC13)

ในการขายผลผลิตของสมาชิกที่กู้เงินกองทุนนี้มีหลายรายที่ได้รับคำแนะนำในการขายผลผลิตโดยพัฒนากรอำเภอ นอกจากนี้ก็ยังมีเกษตรกรอำเภอที่มานำตลาดใหม่กับสมาชิก ที่ทำการเพาะปลูกพืชทั้งข้าว ข้าวโพด และมันสำปะหลังเป็นต้น

2.2.14 การทำบัญชีใช้จ่ายเงิน (PC14)

ผู้กู้เงินส่วนใหญ่ไม่ค่อยทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย โดยมีเพียงบางกลุ่มเท่านั้น โดยมีเพียงกลุ่มค้าขายที่พอจะทำบัญชีบ้างแต่ก็ไม่ใช่ระบบเท่าที่ควร และมีบางรายในกลุ่มเพาะปลูกอีกทั้งจะจดเฉพาะปริมาณผลผลิตที่ขายได้และค่าพันธุ์ที่ใช้ ไม่ได้บันทึกค่าแรง ค่าน้ำมัน ไร่แต่อย่างใด ส่วนในกลุ่มของการเลี้ยงสัตว์ก็ไม่ได้มีการบันทึกค่าพันธุ์ ค่าอาหารอย่างชัดเจน

2.3 ผลการประเมินผลพบว่า

2.3.1 จำนวนสมาชิกกองทุน (PD 1)

จำนวนสมาชิกกองทุนตั้งแต่เริ่มตั้งมีสมาชิกรายบุคคล ต่อมามีการรับสมัครเพิ่มขึ้นอีก 8 คน รวมเป็น 119 คน และมีสมาชิกประเภทกลุ่มองค์กร 3 กลุ่ม ดังมีรายนามสมาชิกแนบท้ายภาคผนวก

2.3.2 จำนวนผู้ที่ได้เงินกู้ (PD2)

ตารางที่ 12 ทะเบียนผู้กู้

ลำดับ	ชื่อ – สกุล	ผู้ไปดำเนินโครงการ	จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ
1	นางกำไล เชิดชู	ทำนา	10,900
2	นางจันทงค์ ดิฉันท์ก	ค้าขาย	20,000
3.	นางฉวีวรรณ ชูยจันทร์ก	ทำนา	20,000
4.	นายชนะ ปัดมั่ง	ทำไร่	20,000
5.	นายค้วง ราชจันทร์ก	ทำนา	20,000
6.	นายถนอม แผลงจันทร์ก	ทำนา	20,000

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ชื่อโครงการ	ประเภทโครงการ	จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ
7.	นายนาวิน	ไว้สันเทียะ	เลี้ยงสัตว์	20,000
8.	นางประจันต์	ทองสูงเนิน	เลี้ยงสัตว์	20,000
9.	นางผ่องพิศ	ฟุ้งถือทรัพย์	ทำไร่	3,000
10.	นางพยอม	อู่ฉันทิก	ทำนา	20,000
11.	นางมยุรี	ท่อมสูงเนิน	ทำนา	10,000
12.	นางไย	ภักดี	ทำนา	10,000
13.	น.ส.วิไลพร	แย้มสูงเนิน	ค้าขาย	20,000
14.	นายวิทย์ากร	ปิดจันทิก	ทำนา	20,000
15.	นายศักดิ์ดา	หันขุนทด	ประมง	5,700
16.	นางสงัด	เพื่อนจันทิก	ทำไร่	5,000
17.	นางสมนาม	พลจันทิก	เลี้ยงสัตว์	5,000
18.	นายสมศักดิ์	ปิดจันทิก	ทำไร่	20,000
19.	น.ส.สันหัต	กระเช้าเพชร	ค้าขาย	20,000
20.	นายสาย	เกียงเลน	ทำไร่	10,000
21.	นายสีจันทร์	เชิดชู	ทำสวนผัก	20,000
22.	นางสำราญ	โอทอง	ทำนา	20,000
23.	นายเสริมสุข	ปราศสันเทียะ	ทำนา	20,000
24.	นางอำนาจ	น้อยจันทิก	ทำนา	20,000
25.	นางอำไพ	หน้าจันทิก	เลี้ยงสัตว์	20,000
26.	นางอุไรวรรณ	เพื่อนจันทิก	ทำไร่	15,000
27.	นายฉอ้อน	พลจันทิก	ทำไร่	20,000
28.	นายมณูญ	โชคจันทิก	ทำไร่	20,000
29.	นายพยอม	ป้อมัง	ทำไร่	20,000
30.	น.ส.วันเพ็ญ	หันขุนทด	ทำไร่	20,000
31.	นายศักดิ์ดา	วิไลจำ	ค้าขาย	20,000
32.	นายสันติ	ปิดจันทิก	ทำไร่	20,000
33.	นางสำเรียง	บควิชัย	ค้าขาย	20,000
34.	นายสุชี	เดือนจันทิก	ทำสวนผัก	20,000

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ - สกุล	ภูมิลำเนา	ภูมิลำเนา โครงการ	จำนวนเงินที่ได้รับอนุมัติ
35.	นางสุนันท์	จันทน์ทีก	ทำนา	20,000
36.	นางสุทิน	นามจันทีก	ทำนา	20,000
37.	นายสุวิตร์	สุคจันทีก	เลี้ยงสัตว์	15,000
38.	นายชัยยะ	คิจันทีก	ทำสวนผลไม้	20,000
39.	นางพะเยาว์	บัวพรหม	ทำนา	20,000
40.	นายวิบูลย์	รุดจันทีก	ทำสวนผลไม้	20,000
41.	นางสมจิตร	หน่วยจันทีก	ทำนา	20,000
42.	นางสำรวย	เพไทย	ค้าขาย	20,000
43.	นายเกรียงศักดิ์	หันขุนทด	เลี้ยงสัตว์	20,000
44.	นางประเสริฐ	โลหะเวช	ทำนา	20,000
45.	นางสวาท	เจิงสูงเนิน	ประมง	20,000
47.	นางโป้ย	หันขุนทด	ทำไร่	10,000
48.	นางประนอม	ฉัตรพิมาย	ทำนา	20,000
49.	นายสาม	กอดานกลาง	ทำนา	20,000
50.	นางสอิ่ง	แหล่งจันทีก	ค้าขาย	10,000
51.	นายสมาน	โขสูงเนิน	ทำไร่	20,000
52.	นายสุวิตร์	สุคจันทีก	เลี้ยงสัตว์	20,000
53.	นายศักดิ์ดา	วิไลขำ	ค้าขาย	20,000
54.	นางฉวีวรรณ	ขุยจันทีก	ทำนา	20,000
56.	นางสำเรียง	บควิชัย	ค้าขาย	20,000
57.	นายสาย	เกียงเลน	ทำไร่	20,000
58.	นางสุทิน	นามจันทีก	ทำนา	20,000
59.	นายวิทยากร	ปัดจันทีก	ทำนา	20,000

2.3.3 ยอดเงินที่ให้อู้ (PD3)

(รายละเอียดดังตารางที่ 11)

2.3.4 จำนวนผู้ชำระคืนตามกำหนด (PD4)

ตาราง 13 จำนวนผู้ชำระเงินกองทุนหมู่บ้าน

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	จำนวนเงิน	วันที่ชำระเงิน	หมายเหตุ
1.	นายวิบูลย์ รุดจันทิก	20,500	22 ก.พ.	
2.	นางสงัด เฝื่อนจันทิก	5,167	14 มี.ค.	
3.	นายถนอม แผลงจันทิก	21,336	5 พ.ค.	
4.	นางสมนาม พลจันทิก	5,375	3 มิ.ย.	
5.	นายศักดิ์ดา วิไลจำ	21,500	4 มิ.ย.	
6.	นายศักดิ์ดา หันขุนทด	6,128	5 มิ.ย.	
7.	นายวิทยากร ปัดจันทิก	21,667	18 มิ.ย.	
8.	นายสุวิตร์ สูดจันทิก	16,125	22 มิ.ย.	
9.	นางฉวีวรรณ ขุยจันทิก	21,667	22 มิ.ย.	
10.	นางสุทิน นามจันทิก	21,503	27 มิ.ย.	
11.	นางสำเรียง บดวิชัย	21,503	27 มิ.ย.	
12.	นายสาย เกียงเลน	10,834	29 มิ.ย.	
13.	นายสีจันทร์ เจริชู	21,834	8 ก.ค.	
14.	นางอำไพ หน้าจันทิก	21,834	8 ก.ค.	
15.	นายมนูญ โสติจันทิก	21,667	8 ก.ค.	
16.	นายด้วง ราชจันทิก	21,864	9 ก.ค.	
17.	นางไย ภัคดี	10,917	25 ก.ค.	
18.	นางกำไล เจริชู	11,900	25 ก.ค.	
19.	นายพิชิต พันชนะ	21,000	31 ก.ค.	
20.	นางจันทิมา ดิจันทิก	21,834	31 ก.ค.	
21.	นายชนะ ปัดมั่ง	21,834	1 ส.ค.	
22.	นายพยอม ปัดมั่ง	21,834	1 ส.ค.	
23.	นายนาวิน ไร่ตันเทียบะ	22,000	7 ส.ค.	

2.3.5 ยอดเงินที่มีการชำระคืน (PD5)

รายละเอียดอยู่ในตารางที่ 14

2.3.6 กองทุนสะสม (PD6)

ตารางที่ 14 กองทุนสะสม

ลำดับที่	ประเภทกองทุน	จำนวนสมาชิก(คน)	วันที่จัดตั้ง	เงินทุนสะสม(บาท)
1.	เงินฝากสัจจะ	119	6 มิ.ย. 44	42,430.62
2.	เงินค่าสมัครธรรมนิยม	119	15 ก.ค. 44	2,380
3.	เงินค่าหุ้น	119	15 ก.ค. 44	3,570

2.3.7 การใช้เงินตามวัตถุประสงค์ (PD7)

จากการสัมภาษณ์สมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินกู้พบว่า มีสมาชิกหลายรายเกิน 50% ของจำนวนผู้กู้ทั้งหมด 59 คนได้นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ที่ได้เสนอละคณะกรรมการ แต่ก็มีสมาชิกหลายรายที่นำเงินบางส่วนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ในการขอกู้ ซึ่งสาเหตุที่ไม่นำเงินไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ทั้งหมดก็เนื่องจากระยะเวลาที่กู้ นั้น บางที่ไม่ตรงกับช่วงฤดูกาลเพาะปลูก ดังนั้นจึงมีการนำเงินบางส่วนไปใช้จ่ายในด้านอื่น

2.3.8 ทักษะคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน (PD8)

ทัศนคติของชาวบ้านคอนวู้ที่มีต่อคณะกรรมการกองทุนในเชิงบวก

- 1) คณะกรรมการมีความตั้งใจในการบริหารจัดการกองทุนอย่างเต็มความสามารถ และเป็นผู้เสียสละ มีความรับผิดชอบอย่างดียิ่ง
- 2) คณะกรรมการกองทุนช่วยเป็นแบบอย่างในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ขอกู้
- 3) ทางคณะกรรมการเป็นผู้ช่วยเหลือ และช่วยจัดทำตลอดจนเขียนโครงการให้แก่สมาชิก
- 4) คณะกรรมการมีความยุติธรรมแก่สมาชิกทุกคนเท่า ๆ กัน

ทัศนคติของชาวบ้านคอนวู้ที่มีต่อคณะกรรมการกองทุนในเชิงลบ

- 1) ในช่วงปีแรกสมาชิกบางรายคิดว่าดอกเบี้ยที่ทางคณะกรรมการกำหนดยังสูงเกินไปคือร้อยละ 10 ต่อปี ซึ่งสูงกว่าหลายหมู่บ้านในตำบลลาดบัวขาว

ทัศนคติของชาวบ้านคอนวู้ที่มีต่อกองทุน 1 ล้านบาทในเชิงบวก

- 1) ทำให้ชาวบ้านมีแหล่งเงินกู้เพื่อผู้มาประกอบอาชีพแหล่งใหม่ที่มีดอกเบี้ยถูกทำให้ไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบ
- 2) ชาวบ้านได้เรียนรู้อบรม และได้ทำการบริหารจัดการกองทุนกันเอง โดยที่มีความอิสระในการบริหาร

3) ชาวบ้านมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ เดิมซึ่งเป็นการต่อยอดกิจการเดิมให้มั่นคง รวมทั้งประกอบอาชีพใหม่ด้วย

4) ชาวบ้านมีความรักความสามัคคี รู้จักร่วมกันคิดและแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน โดยการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน

5) ชาวบ้านมีความรับผิดชอบมากขึ้น โดยการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุน

ทัศนคติของชาวบ้านคอนวัวที่มีต่อกองทุน 1 ล้านบาทในเชิงลบ

1) ในเรื่องของระยะเวลาที่กำหนดให้มีการชำระหนี้ภายใน 1 ปีนั้นเร็วเกินไป ในบางรายที่ ประกอบอาชีพทำสวนผลไม้นั้นเนื่องจากภายใน 1 ปียังไม่ให้ผลผลิต

2) ในเรื่องของวงเงินกู้ยืม นั้น ยังน้อยเกินไปเมื่อพิจารณาความต้องการของผู้กู้ทำให้วงเงินสูงสุดไม่เกิน 20,000 บาท

2.3.9 การเกิดเครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ ทัศนคติของชาวบ้านคอนวัวที่มีต่อคณะกรรมการกองทุนในเชิงบวก (PD9)

หลังจากมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านคอนวัวได้มีการเกิดเครือข่ายการเรียนรู้หลายอย่างในหมู่บ้าน ได้แก่ การเรียนเรื่องการจัดการบริหารกองทุน โดยมีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการบริหารระหว่างกองทุนทั้งที่อยู่ในตำบลลาดบัวขาว และภายในเขตอำเภอสีคิ้ว นอกจากนี้ก็มีเครือข่ายการเรียนรู้ในส่วนของการทำงานบัญชี การให้คำปรึกษา แนะนำรวมทั้งการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริหารจัดการกองทุนด้วย โดยปัจจัยที่ทำให้เกิดองค์กรเครือข่ายได้แก่การที่สมาชิกมีการเรียนรู้เรื่องของกองทุนในด้านต่าง ๆ ตลอดจนมีการจัดเวทีประชาคมภายในตำบล รวมทั้งมีการตรวจสอบบัญชี การติดตามการชำระหนี้ จากคณะกรรมการเองและจากหน่วยงานราชการที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

2.3.10 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง (PD10)

จากการดำเนินงานกองทุนของหมู่บ้านคอนวัว ได้ก่อให้เกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งเป็นการนำไปสู่การพึ่งพาตนเองดังต่อไปนี้

1) ชาวบ้านคอนวัวได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการประกอบอาชีพทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล

2) ได้มีการเรียนรู้ระบบการบริหารกองทุน รวมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ภายในคณะกรรมการด้วย

3) ได้มีการเรียนรู้ระบบการทำงานเป็นกลุ่มเพิ่มขึ้น

4) เกิดแนวทางในการแสวงหาความรู้และหนทางรวมทั้งแหล่งข้อมูล ในการจะ

นำมาแก้ปัญหา

5) ได้เห็นความตั้งใจในการบริหารงานกองทุนของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

6) ชาวบ้านมีการร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัด

2.3.11 ความเข้มแข็งของชุมชนที่เกิดจากกองทุนหมู่บ้าน (PD 11)

เมื่อมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านคอนวักก็ส่งผลทำให้เกิดความเข้มแข็งแก่หมู่บ้านตามมาอีก ได้แก่

1) ชาวบ้านคอนวักมีความสามัคคีกันมากขึ้น โดยมีการรวมกลุ่มกันในการแลกเปลี่ยนความรู้ใหม่ ๆ ให้แก่กันและกัน

2) ชาวบ้านมีการช่วยเหลือกันในการประกอบอาชีพ ทั้งจากภายในกลุ่มอาชีพเดียวกันและคนละกลุ่มอาชีพ

3) ทางคณะกรรมการ ได้มีการสนับสนุนผู้กู้ที่มีประวัติการชำระหนี้ดีให้สามารถกู้ต่อได้เลย

4) ได้มีเจ้าหน้าที่ภาคราชการและตัวแทนบริษัทเอกชนมาอบรมการจัดงาน เพื่อนำความรู้ใหม่ ๆ ให้ชาวบ้านที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเป็นครั้งคราวตลอดจนการนำไปดูงานตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ศูนย์วิจัยข้าว โพล ข้าวฟ่างแห่งชาติ

5) หลังจากที่มีสมาชิกได้กู้เงินมาพัฒนาอาชีพ ก็ทำให้สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ ซึ่งส่งผลถึงการเกิดความรักความอบอุ่นในครอบครัวตามมาด้วย

6) เมื่อมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านแล้วมีการประชุมเพื่อศึกษาหาหรือเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากการประกอบอาชีพ การดำเนินงานต่าง ๆ บ่อยขึ้น โดยส่วนหนึ่งก็เพราะมีผู้นำที่มีคุณธรรมเห็นได้จากการที่ผู้ใหญ่บ้านได้รับคัดเลือกให้เป็นประธานกองทุนหมู่บ้านด้วย

2.3.12 ผลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการกู้ (PD12)

ผลโดยตรง

1) สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการนำเงินที่ได้รับอนุมัติไปดำเนินโครงการ ทำให้สามารถเลี้ยงครอบครัวได้ดียิ่งขึ้นและนำเงินไปชำระหนี้สินเดิมที่มีอยู่

2) สมาชิกไม่ต้องไปกู้เงินนอกระบบซึ่งดอกเบี้ยแพงกว่ามาก

3) สมาชิกมีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพทำให้เกิดการสร้างงานแก่สมาชิกที่กู้เงิน

ผลโดยอ้อม

1) สมาชิกผู้กู้เงินได้รับการเรียนรู้ และประสบการณ์จากการประกอบอาชีพและ

การอบรมเพิ่มเติมทั้งจากหน่วยงานราชการและหน่วยงานเอกชน

2) สมาชิกได้รับการยอมรับจากเพื่อนบ้าน ว่าสามารถดำเนินโครงการได้ตามวัตถุประสงค์

5. ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ การประเมินกับตัวชี้วัดตามรูปแบบการประเมิน

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ; กรณีศึกษาหมู่บ้านคอนวู้ดครั้งนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์การประเมินไว้ 4 ประการ ได้อาศัยรูปแบบการประเมินแบบซิปป์โมเดล ซึ่งในหัวข้อที่ 3 ได้เสนอตัวชี้แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูลไปแล้ว เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่าข้อมูลตัวชี้วัดสามารถนำมาตอบประเด็นต่าง ๆ ของวัตถุประสงค์ได้นั้นแสดงความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์กับตัวชี้วัดเหล่านั้น ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 15 ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์กับตัวชี้วัด

วัตถุประสงค์ในการประเมิน	องค์ประกอบในการประเมิน			
	C	I	P	P
1.เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพของชาวบ้านคอนวู้ดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน (มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ เกิดกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และมีความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาตัวเอง รวมทั้งมีการสร้างเสริมธุรกิจพอเพียงเสริมธุรกิจของบ้านคอนวู้ดได้รับการกระตุ้น มีภูมิคุ้มกันประชาชนในหมู่บ้านคอนวู้ดมีศักยภาพและความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม)		I2	PC1-PC14	PD1-PD12
		I4		
		I5		
		I6		
		I7		
		I9		
2.เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยที่เป็นด้านบวกและปัจจัยที่เป็นด้านลบที่สนับสนุนและขัดขวางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน	C1-C8	II-I4	PC1-PC14	PD8
3.เพื่อศึกษาเครือข่ายกระบวนการการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และเกิดการเชื่อมโยงระหว่างกันทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล	I3	PC10	PD9	
	I8			
4.เพื่อศึกษาถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนและที่กำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ				PD11

ตอนที่ 3 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติทั้ง 5 ข้อพบว่า

1.1 การเกิดกองทุน

พบว่าหมู่บ้านคอนวูดเดิมมีกลุ่มองค์กรอยู่แล้ว 3 กลุ่ม ซึ่งเมื่อมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านจึงมีการร่วมมือกันอย่างดีโดยมีการสมัครเข้าเป็นสมาชิกเกือบทุกครัวเรือน โดยได้มีพัฒนากรเป็นผู้ให้ความรู้และแนะนำรายละเอียดเกี่ยวกับกองทุนให้ชาวบ้านได้ทราบในครั้งแรก หลังจากมาการตั้งกองทุนสมาชิกส่วนใหญ่ซึ่งเป็นเกษตรกรก็ได้กู้เงินไปใช้ในการพัฒนาอาชีพรวมทั้งกลุ่มค้าขายด้วย ในปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 119 คน และมีจำนวนเงินออม 42,430.62 บาท ปัจจุบันเงินกองทุน 1 ล้านบาทเหลือ 165,133.16 บาท

1.2 ระบบบริหารกองทุน

พบว่ากองทุนหมู่บ้านคอนวูดมีคณะกรรมการบริหาร 15 คน เป็นชาย 9 คน หญิง 6 คน โดยมีคัดเลือกกรรมการในรอบที่ 2 แล้ว และทางคณะกรรมการได้ร่วมกันร่างระเบียบและได้ให้สมาชิกช่วยกันพิจารณาพร้อมด้วย ซึ่งในการดำเนินงานนั้นก็มีการกำหนดให้มีการประชุมประจำทุกเดือน ส่วนใหญ่ในเรื่องการรับสมัครสมาชิกนั้นก็รับทั้งประเภทรายบุคคลและองค์กร รวมทั้งมีการจัดบัญชีโดยเหรัญญิกอย่างสม่ำเสมอ และในด้านของการขอกู้เงินนั้นก็พิจารณาตามหลักเกณฑ์ โดยดูจากตัวผู้กู้และหลักทรัพย์ค้ำประกัน ปัจจุบันมีผู้ที่ได้รับอนุมัติให้กู้เงินจำนวน 59 ราย โดยไม่มีผู้กู้ได้รับการพิจารณาอนุมัติเงินกู้เลยเพราะส่วนใหญ่สมาชิกของกองทุนเกือบทั้งหมดเป็นเครือข่ายกันเกือบทั้งหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีการจัดสรรผลประโยชน์ระบุไว้ในระเบียบด้วย ปัจจุบันมีผู้กู้ที่ชำระคืนเงินกู้ 23 ราย ดอกเบี้ยจากเงินกู้รวม 34,423.16 บาท

1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อพึ่งตนเอง

เมื่อได้มีการตั้งกองทุนหมู่บ้านแล้วชาวบ้านที่เป็นสมาชิกหลายราย ก็ได้รับความรู้เรื่องเศรษฐกิจพอเพียงทั้งจากโทรทัศน์ วิทยุ และหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ซึ่งก็ทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้มากขึ้น เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรกร และได้มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงนี้มาปฏิบัติด้วย อีกทั้งยังมีการเรียนรู้เพื่อพึ่งพาตนเองในระดับหนึ่ง กล่าวคือ มีการนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ในการประกอบอาชีพ กล่าวคือในกลุ่มเพาะปลูกก็จะช่วยกันทำระหัดวิดน้ำเข้ามาทดแทนการรอเครื่องสูบน้ำจากชลประทานจังหวัด รวมทั้งลดการสิ้นเปลืองของน้ำมัน ซึ่งก็แสดงให้เห็นถึงการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำเนินกิจการของผู้กู้รวมทั้งการลดค่าใช้จ่ายด้านเชื้อเพลิงในการดำเนินโครงการด้วย

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

พบว่ามีการชี้แจงจากทางพัฒนากรอำเภอให้ชาวบ้านเข้าใจถึงหลักการกองทุนหมู่บ้าน

ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของทุกคน ให้สมาชิกทุกคนตระหนักถึงการทำตามกฎระเบียบให้เคร่งครัด เพราะ จะได้เป็นการฝึกจัดการบริหารกองทุนโดยชาวบ้านเอง ซึ่งทำให้เกิดภูมิคุ้มกันต่อ เศรษฐกิจ และสังคมแก่หมู่บ้านคอนวัวตามมา และยังให้ผู้กู้แต่ละรายพิจารณาตนเองถึงประโยชน์ที่จะได้รับ หากตระหนักและปฏิบัติตาม ระเบียบของกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดี

1.5 มีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

พบว่า หมู่บ้านคอนวัวซึ่งจัดได้ว่ามีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนค่อนข้างมาก กล่าวคือ ในเรื่องของสภาพป่านั้น แม้จะไม่มีพื้นที่ป่าชุมชนแต่ก็มีต้นไม้ร่มตะครองที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์อยู่รวมทั้งในเรื่องของดินก็นับว่ายังมีความสมบูรณ์อยู่เพราะมีการปลูกพืชบำรุงดินกันหลังจากทำนาแล้ว ซึ่งหมู่บ้านคอนวัวจัดว่าตั้งอยู่ในทำเลที่ดีพอสมควร เพราะมีท่าตะครองไหลผ่านด้านท้ายหมู่บ้าน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากในการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมของชาวบ้านโดยหมู่บ้านคอนวัวมีประชากร 469 คน เป็นชาย 233 และเป็นหญิง 236 คน ซึ่งอาชีพครั้งแรกก็ได้แก่ ทำนา ทำไร่ โดยในปัจจุบันถนนในหมู่บ้านเป็นคอนกรีตเกือบทั้งหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ 94 ครัวเรือน จากทั้งหมด 95 ครัวเรือน และมีประปาน้ำสะอาดใช้ในปี พ.ศ.2538

จากการดำเนินการทำที่ผ่านมามีศักยภาพต่าง ๆ ได้แก่ ทุนด้านการเงินพบว่า หมู่บ้านคอนวัวมีกลุ่มองค์กร 3 กลุ่ม ซึ่งทุนในการจัดตั้งก็ไม่มากนักส่วนในด้านของจำนวนประชากรนั้นก็จัดว่ามีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านอื่น ๆ ในตำบลลาดบัวขาว ส่วนในการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ทำการเกษตร และรับจ้างบริษัทเอกชนควบคู่ไปด้วย และในด้านของวัฒนธรรมและประเพณีนั้น ก็มีวัดคอนเป็นศูนย์รวมจิตใจ และชาวบ้านมีการใช้ภาษาพื้นบ้าน คือ ภาษาไทยโคราช ไทยฉวน แต่ส่วนใหญ่ใช้ภาษากลาง นอกจากนี้ทุนด้านปัญญาจะเห็นได้ว่าที่หมู่บ้าน ไม่มีโรงเรียนประจำหมู่บ้านจะต้องเดินไปโรงเรียนที่โรงเรียนหมู่บ้านโกส่เคียง คือโรงเรียนบ้านใหม่สำโรง และโรงเรียนเอกชนและรัฐบาลในควำอำเภอสีคิ้ว โดยเศรษฐกิจของหมู่บ้านส่วนหนึ่งก็ขึ้นกับผลผลิตทางการเกษตรด้วยโดยเฉพาะการทำนามีผลผลิตประมาณปีละ 278,000 เกวียน ขายไปจำนวน 200,000 เกวียน และเก็บไว้รับประทาน 78,000 กก. ซึ่งในปัจจุบันมีร้านค้าในหมู่บ้าน 6 ร้าน โรงงาข้าวขนาดเล็กจำนวน 3 โรง และมีการเลี้ยงสัตว์ด้วยคือ ไก่ เป็ด โดยส่วนใหญ่เลี้ยงไว้รับประทานเองเหลือถึงขายนอกจากไก่ ก็มี วัว สุกร ซึ่งเป็นสัตว์ที่เลี้ยงไว้ขาย โดยรายได้ส่วนใหญ่อยู่ที่ 30,000 – 50,000 บาทต่อปี และกลุ่มการกู้เงินมาทำกิจกรรมนั้นพบว่าแยกได้ 2 กลุ่มคือ

- 1) การเกษตรมี 52 ราย จำนวนเงินกู้ทั้งสิ้น 814,600 บาท
- 2) ค้าขายมี 7 ราย จำนวนเงินกู้ทั้งสิ้น 170,000 บาท

ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของทุกคน ให้สมาชิกทุกคนตระหนักถึงการทำตามกฎระเบียบให้เคร่งครัด เพราะ จะ ได้เป็นการฝึกจัดการบริหารกองทุนโดยชาวบ้านเอง ซึ่งทำให้เกิดภูมิคุ้มกันต่อ เศรษฐกิจ และสังคมแก่หมู่บ้านคอนวัวตามมา และยังให้ผู้กู้แต่ละรายพิจารณาตนเองถึงประโยชน์ที่จะ ได้รับ หากตระหนักและปฏิบัติตาม ระเบียบของกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดี

1.5 มีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

พบว่า หมู่บ้านคอนวัวซึ่งจัดได้ว่ามีศักยภาพและมีความเข้มแข็งของชุมชนค่อนข้างมาก กล่าวคือ ในเรื่องของสภาพป่านั้น แม้จะ ไม่มีพื้นที่ป่าชุมชนแต่ก็มีต้นไม้ริมตะคลองที่ค่อนข้างอุดมสมบูรณ์อยู่รวมทั้งในเรื่องของดินก็นับว่ายังมีความสมบูรณ์อยู่เพราะมีการปลูกพืชบำรุงดินกันหลังจากทำนาแล้ว ซึ่งหมู่บ้านคอนวัวจัดว่าตั้งอยู่ในทำเลที่ดีพอสมควร เพราะมีลำตะคลองไหลผ่านด้านท้ายหมู่บ้าน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากในการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมของชาวบ้านคอกหมู่บ้านคอนวัวมีประชากร 469 คน เป็นชาย 233 และเป็นหญิง 236 คน ซึ่งอาชีพครั้งแรกก็ได้แก่ ทำนา ทำไร่ โดยในปัจจุบันถนนในหมู่บ้านเป็นคอนกรีตเกือบทั้งหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้ 94 ครั้วเรือน จากทั้งหมด 95 ครั้วเรือน และมีประปาน้ำสะอาดใช้ในปี พ.ศ.2538

จากการดำเนินการทำที่ผ่านมามีศักยภาพต่าง ๆ ได้แก่ ทุนด้านการเงินพบว่า หมู่บ้านคอนวัวมีกลุ่มองค์กร 3 กลุ่ม ซึ่งทุนในการจัดตั้งก็ไม่มากนักส่วนในด้านของจำนวนประชากรนั้นก็จัดว่ามีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับหมู่บ้านอื่น ๆ ในตำบลลาดบัวขาว ส่วนในการประกอบอาชีพส่วนใหญ่ทำการเกษตร และรับจ้างบริษัทเอกชนควบคู่ไปด้วย และในด้านของวัฒนธรรมและประเพณีนั้น ก็มีวัดคอนเป็นศูนย์รวมจิตใจ และชาวบ้านมีการใช้ภาษาพื้นบ้าน คือ ภาษาไทยโคราช ไทยญวน แต่ส่วนใหญ่ใช้ภาษากลาง นอกจากนี้ทุนด้านปัญญาจะเห็นได้ว่าที่หมู่บ้าน ไม่มีโรงเรียนประจำหมู่บ้านจะต้องเดินทางไปโรงเรียนที่โรงเรียนหมู่บ้านใกล้เคียง คือโรงเรียนบ้านใหม่สำโรง และ โรงเรียนเอกชนและรัฐบาลในตัวอำเภอสีคิ้ว โดยเศรษฐกิจของหมู่บ้านส่วนหนึ่งก็ขึ้นกับผลผลิตทางการเกษตรด้วยโดยเฉพาะการทำนามีผลผลิตประมาณปีละ 278,000 เกวียน ขายไปจำนวน 200,000 เกวียน และเก็บไว้รับประทาน 78,000 กก. ซึ่งในปัจจุบันมีร้านค้าในหมู่บ้าน 6 ร้าน โรงง้าวขนาดเล็กจำนวน 3 โรง และมีการเลี้ยงสัตว์ด้วยคือ ไก่ เป็ด โดยส่วนใหญ่เลี้ยงไว้รับประทานเองเหลือถึงขายนอกจากไก่ ก็มี วัว สุกร ซึ่งเป็นสัตว์ที่เลี้ยงไว้ขาย โดยรายได้ส่วนใหญ่อยู่ที่ 30,000 – 50,000 บาทต่อปี และกลุ่มการกู้เงินมาทำกิจการนั้นพบว่าแยกได้ 2 กลุ่มคือ

- 1) การเกษตรมี 52 ราย จำนวนเงินกู้ทั้งสิ้น 814,600 บาท
- 2) ค้าขายมี 7 ราย จำนวนเงินกู้ทั้งสิ้น 170,000 บาท

2. ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

2.1) ปัจจัยด้านบวกพบดังนี้

1) สมาชิกกองทุนส่วนใหญ่ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อกองทุนก่อให้เกิดความสามัคคีกันมากขึ้น

2) การมีแหล่งเงินกู้แหล่งใหม่ที่มีดอกเบี้ยราคาถูก

3) สามารถกู้เงินได้สะดวกรวดเร็วและไม่ยุ่งยาก

2.2) ปัจจัยด้านลบ

1) ระยะเวลาการชำระหนี้เร็วเกินไป

2) วงเงินที่ปล่อยกุน้อยเมื่อเทียบกับผู้ที่ต้องการของกู้

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

พบว่าหมู่บ้านคอนวัวมีเครือข่ายและกระบวนการสร้างเครือข่ายทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล กล่าวคือ มีกลุ่มปลูกข้าวโพดฤดูแล้งหลังการทำนา กลุ่มอนุรักษ์ลำตะคลองซึ่งมีเครือข่ายกับหมู่บ้าน โนนารวมทั้งยังมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน เข้ามาอบรม และจัดงานให้ความรู้แก่ชาวบ้านเป็นประจำทุกปี โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มอาชีพเพาะปลูก และในส่วนของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์นั้นหมู่บ้านคอนวัวก็เป็นแหล่งผลิตภัณฑ์ที่มีผู้นำมาทำการปลูกวัตถุดิบคือกล้วย โดยนำไปทำกล้วยกรอบแก้ว กล้วยปาราภิรักษ์ ซึ่งมีการจัดทำอยู่ที่หมู่ที่ 2 บ้านลาดบัวขาว

4. ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

จากการสัมภาษณ์ตามแบบบร. 2 พบว่าชาวบ้านคอนวัวมีความสามัคคีกันมากเพราะส่วนใหญ่เป็นเครือญาติกัน ดังนั้นในการประกอบอาชีพจึงมีการช่วยเหลือกันดี เมื่อพิจารณาจากการอนุมัติเงินกองทุนนั้นปรากฏว่าได้รับการอนุมัติตั้งแต่ในชุดแรก ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความพร้อมของหมู่บ้าน โดยเมื่อพิจารณาในด้านการประกอบอาชีพพบว่า มีการประกอบอาชีพอย่างน้อย 2 อย่าง ทำให้เศรษฐกิจของหมู่บ้านดีขึ้นซึ่งจะดูได้จากการที่มีการชำระหนี้กองทุนก่อนถึงระยะเวลาการชำระหนี้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการดำเนินการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านคอนวัว สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ

1.เพื่อให้ทราบถึงศักยภาพของชาวบ้านคอนวัวในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน (มีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ , เกิดกระบวนการพึ่งพาตนเองโดยการเรียนรู้และมีความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาตัวเอง รวมทั้งมีการสร้างเศรษฐกิจพอเพียง , เศรษฐกิจของบ้านคอนวัวได้รับการกระตุ้นและมีภูมิคุ้มกัน , ประชาชนในหมู่บ้านคอนวัวมีศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม)

2.เพื่อให้ทราบว่ายังมีปัจจัยที่เป็นด้านบวกและปัจจัยที่เป็นด้านลบที่สนับสนุนและขัดขวางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

3.เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้และเกิดการเชื่อมโยงระหว่างกันทั้งในระดับหมู่บ้านและระดับตำบล จนถึงในระดับประเทศ

4.เพื่อศึกษาถึงตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนจากทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านคอนวัว รวมทั้งระดับความเข้มแข็งของชุมชนจากตัวชี้วัด ซึ่งถูกกำหนดโดยกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

2. วิธีการดำเนินการ

2.1 ลงไปที่หมู่บ้านคอนวัวเพื่อศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้าน พร้อมทั้งสภาพแวดล้อมของหมู่บ้านและบริบทอื่น ๆ ของหมู่บ้านคอนวัว เพิ่มเติม โดยการเขียนสารนิพนธ์ครั้งนี้ผู้เขียน ได้มีโอกาสศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับบริบทของหมู่บ้านพร้อมกับการปฏิบัติงานในหมู่บ้านคอนวัวซึ่งผู้เขียนก็มีภูมิลำเนาอยู่ในหมู่บ้านนี้ด้วยดังนั้นในการประเมิน โครงการนี้จึงเสมือนเป็นการประเมิน โครงการแบบภายในซึ่งรูปแบบการประเมินจะได้ กล่าวในตอนต่อไป

2.2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านในหมู่บ้านคอนวัว ในด้านต่าง ๆ เช่น

ด้านการบริหารจัดการ ,การสร้างงานสร้างรายได้แก่ชาวบ้าน เป็นต้น

2.3 ทำการประเมินผลโดยใช้ชีพชีพอเมเคลววิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านคอนวัว และกำหนดตัว บ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

2.4 เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้ใช้รูป ต่าง ๆ เป็นเครื่องมือช่วยในการเก็บข้อมูล บางส่วนเก็บข้อมูลเพิ่มเติม และยังใช้เครื่องมืออื่น ๆ ช่วยในการเก็บข้อมูลอีก เช่น กล้องถ่ายรูป เป็นต้น ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องและไม่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้าน

2.5 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นต่าง ๆ ที่ได้กำหนดตัวชี้วัดและตัวแปร รวมทั้งให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในนโยบายของรัฐบาล

2.6 ทำการรายงานออกมาในรูปของสารนิพนธ์

3. ผลการดำเนินการ

3.1. ประชาชนในหมู่บ้านมาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านเพิ่มเติม

3.2. ประชาชนในหมู่บ้านนำเงินกู้จากกองทุน ไปใช้ในกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์

3.3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีประสิทธิภาพในการบริหารกองทุนเพิ่มขึ้น มีความรับผิดชอบต่อเงินกองทุน และส่งเสริมการทำงานของเงินกองทุน

3.4. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน มีความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีกองทุนเพิ่มเติม

3.5. ระเบียบกองทุนมีความชัดเจน โปร่งใสมากขึ้น เป็นระเบียบที่สามารถปฏิบัติตามได้ โดยไม่ส่งผลกระทบต่อการบริหารกองทุน

3.6. สมาชิกในหมู่บ้านและคณะกรรมการกองทุน มีความสามัคคีกัน มีความคิดริเริ่มร่วมแสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อกองทุน

3.7. สมาชิกในหมู่บ้านมีความอยู่ดีกินดีขึ้น มีเงินทุนหมุนเวียนประกอบอาชีพและรู้จักระมัดระวังในการใช้เงินเพิ่มมากขึ้น

3.8. ประชาชนมีงานทำ มีรายได้ สามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ก่อให้เกิดความสงบสุขขึ้นในหมู่บ้านคอนวัว

อภิปรายผล

1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านคอนวัว

วัตถุประสงค์ข้อ 1 จากการประเมินสถานะแวดล้อมหมู่บ้านคอนวัว พบว่าหมู่บ้านคอนวัวตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ทำเลที่ตั้งดี กล่าวคือ มีลำคลองไหลผ่านหมู่บ้าน ดังนั้นอาชีพส่วนใหญ่ของชาวบ้านคือ การทำการเกษตร (การทำนา การทำสวนผลไม้ เลี้ยงสัตว์ และปลูกผัก) เห็นได้จากข้อมูลของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมู่บ้านมีจำนวนมากกว่า 300 ไร่ เป็นผลจากการที่มีลำคลองไหลผ่านดังกล่าวข้างต้นนอกจากนี้ก็ยังมีแหล่งน้ำในหมู่บ้านอื่น ๆ อีก และการสัมภาษณ์ชาวบ้านในการประกอบอาชีพพบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีสมาชิกอย่างน้อย 1-2 คน รับจ้างบริษัท

เอกชนควบคู่กับการทำการเกษตรด้วย และในด้านความเข้มแข็งของหมู่บ้านนั้น จากข้อมูลที่ได้ สัมภาษณ์จากชาวบ้าน โดยแบ่งการสัมภาษณ์เป็น 3 กลุ่ม ผู้นำ , เกษตรกร , รับจ้าง ทั้ง 3 กลุ่มได้ แสดงให้เห็นว่าหมู่บ้านมีความเข้มแข็ง ซึ่งก็มีสาเหตุมาจากการที่ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นเครือญาติ กัน

จากข้อมูลรายได้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติเงินกู้ก็พบว่าเมื่อเปรียบ เทียบรายได้ก่อนกู้เงิน และแหล่งกู้เงินกองทุนของหมู่บ้าน สามารถจำแนกได้เป็นกลุ่ม ๆ ดังนี้

1) กลุ่มที่มีรายได้เพิ่มเติมคือกลุ่มที่มีรายได้ปกติ การรับจ้างบริษัทเอกชนในหมู่บ้าน ซึ่งมีรายได้อีกส่วนจากการกู้เงิน ไปดำเนิน โครงการด้วยได้แก่ สมาชิกที่กู้เงิน ไปเลี้ยงสัตว์ และ กลุ่มเพาะปลูกในรายที่กู้ ที่กู้เงินมาทำสวนผัก ผลไม้ ปลูกข้าวโพด

2) กลุ่มที่รายได้เท่าเดิม ได้แก่กลุ่มเพาะปลูกซึ่งได้แก่ สมาชิกที่กู้ไปทำไร่มัน ลำปะหลัง เนื่องจากยังไม่ได้ทำการเก็บเกี่ยวผลผลิต

3) กลุ่มที่รายได้ลดลงจากการกู้เงิน ไปลงทุน ได้แก่กลุ่มที่ปลูกข้าว ข้าวโพด ในสภาพ ที่ไร่ เนื่องจากปลายปีที่แล้ว ฝนทิ้งช่วงเกิดภาวะภัยแล้ง ทำให้สมาชิกหลายรายขาดทุน และไม่มี รายได้จากการลงทุนตามที่ขอกู้

เมื่อพิจารณาด้านหนี้สินของสมาชิกพบว่า มีหนี้สินเดิมอยู่แล้วส่วนใหญ่ เป็นหนี้กับ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เนื่องจากรัฐบาลจัด โครงการพักชำระหนี้อยู่ ดังนั้น จึงไม่ต้องทำกำไรจากการลงทุนไม่ใช้หนี้ทันที ซึ่งเป็นผลดีในการนำรายได้จากการประกอบอาชีพ ไปชำระหนี้กองทุนหมู่บ้าน ก่อนที่จะครบระยะเวลา 1 ปีดังจะเห็นได้จากตารางชำระหนี้ ถึง กระนั้นก็มีอีกหนึ่งสาเหตุ ที่ทำให้การชำระหนี้ก่อน คือ การที่คณะกรรมการปรับลดดอกเบี้ย เป็น ที่น่าสังเกตว่าในการนำเงินมาชำระหนี้ แล้วได้มีการทำสัญญากู้ต่อทันทีดังแสดงรายชื่อให้เห็นใน ตาราง ทะเบียนสมาชิกผู้กู้ทั้ง 2 ครั้ง

วัตถุประสงค์ข้อ 2 ในด้านการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านนั้นจะเห็นได้ว่าในกระบวนการ นั้น การจัดตั้งจำนวนชาวบ้านที่มาประชุมก็เกิน 3 ใน 4 ของตัวแทนครัวเรือน และเมื่อ พิจารณาในด้านการอนุมัติเงินพบว่าได้อยู่ในชุดแรกของอำเภอสี่คิ้วที่ได้รับเงินสรรแสดงให้เห็นถึง ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นผลมาจากการที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้มีการ แบ่งหน้าที่มีโครงสร้างองค์กร ชัดเจนและ ได้มีการอบรมจากทางเจ้าหน้าที่ภาครัฐหลายครั้ง ทั้งใน ด้านการทำความเข้าใจ และการบริหารกองทุนหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การมีเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง กองทุนหมู่บ้านคอนวิว เปิด โอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยการจัดเวทีสัมมนาจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ให้ความรู้ รวมทั้งมีตัวแทนบริษัทเอกชนที่เกี่ยวกับการเกษตรนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มา ถ่ายทอดให้ชาวบ้านซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรได้รับทราบเป็นประจำทุกปี เพื่อให้ประชาชนนำ

ความรู้ที่ได้ มาปรับปรุงใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ แต่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกเพื่อการเรียนรู้ต่อไป

ในการสร้างภูมิคุ้มกันทางค่านิยมเศรษฐกิจและสังคม จากการประเมินสถานะแวดล้อม หมู่บ้านคอนวัว พบว่าหมู่บ้านคอนวัวตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ทำเลที่ตั้งดี กล่าวคือ มีลำตะคลองไหลผ่านหมู่บ้าน ดังนั้นอาชีพส่วนใหญ่ของชาวบ้านคือ การทำการเกษตร (การทำนา การทำสวนผลไม้ เลี้ยงสัตว์ และปลูกผัก) เห็นได้จากข้อมูลของพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมู่บ้านมีจำนวนมากกว่า 300 ไร่ เป็นผลจากการที่มีลำตะคลองไหลผ่านดังกล่าวข้างต้นนอกจากนี้ก็ยังมีแหล่งน้ำในหมู่บ้านอื่น ๆ อีก และการสัมภาษณ์ชาวบ้านในการประกอบอาชีพพบว่าชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีสมาชิกอย่างน้อย 1-2 คน รับจ้างบริษัทเอกชนควบคู่กับการทำการเกษตรด้วย และในด้านความเข้มแข็งของหมู่บ้านนั้น จากข้อมูลที่ได้สัมภาษณ์จากชาวบ้านโดยแบ่งการสัมภาษณ์เป็น 3 กลุ่ม ผู้นำ , เกษตรกร , รับจ้าง ทั้ง 3 กลุ่ม ได้แสดงให้เห็นว่าหมู่บ้านมีความเข้มแข็ง ซึ่งก็มีสาเหตุมาจากการที่ชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นเครือญาติกัน

การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นประชาชนทั่วไปและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านคอนวัว มีความซื่อสัตย์ต่อชุมชน ร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อส่วนรวมมีความสามัคคีรักใคร่กลมเกลียวกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน มีความรักต่อบ้านเกิดของตนเอง ร่วมแรงพัฒนาหมู่บ้านอย่างสม่ำเสมอ จึงทำให้หมู่บ้านคอนวัวเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและเป็นหมู่บ้านที่เข้มแข็งจนถึงปัจจุบัน

2. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

2.1. ปัจจัยด้านบวก

- 1) ประชาชนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน โดยมีสมาชิกกองทุนทั้งหมด 119 คน จากจำนวนครัวเรือน 95 ครัวเรือน ซึ่งถือว่าการจัดตั้งกองทุนประสบความสำเร็จ
- 2) การที่ชาวบ้านมีความสมัครสมานสามัคคีกัน
- 3) การที่ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ อย่างน้อย ครัวเรือนละ 2 อาชีพ ได้แก่ การรับจ้างบริษัทเอกชนในหมู่บ้านและประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมที่บ้านหลังจากหมดเวลาทำงานที่บริษัท
- 4) การที่มีหน่วยงานราชการทั้งภาครัฐและเอกชนมาให้ความรู้ทั้งในการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต

2.2. ปัจจัยด้านลบ

- 1) ประชาชนในหมู่บ้านยังคงมีสภาพเป็นลูกหนี้ของธนาคาร และนายทุนนอก

ระบบซึ่งอัตราดอกเบี้ยค่อนข้างสูง ทำให้ขาดเงินทุนหมุนเวียน เพราะเงินส่วนหนึ่งต้องนำไปชำระหนี้ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้ให้เจริญเติบโตได้ในระยะเวลาอันสั้น

2) สมาชิกบางรายมีงานต้องรับผิดชอบทำงานมาก บางคนต้องออกไปทำงานนอกพื้นที่หมู่บ้าน ทำให้ไม่ได้รับข่าวสารจากการประชุมกองทุน ทำให้การบริหารจัดการกองทุนของคณะกรรมการเกิดความล่าช้า เก็บเงินฝากก็จะได้ไม่ครบตามกำหนดเวลา

3) คณะกรรมการกองทุนบางคนขาดความรู้ ในการบริหารจัดการกองทุน และการทำบัญชีกองทุน ดังนั้นภาระหนักจึงตกเป็นของประธานและเหรัญญิก ทำให้ระบบการบริหารกองทุนมีความล่าช้า ขาดความละเอียดในการทำงาน บางครั้งคณะกรรมการได้ขอความช่วยเหลือจากบัณฑิตกองทุนให้ช่วยจัดทำบัญชี ซึ่งเป็นการช่วยบรรเทาปัญหาได้เพียงระดับหนึ่ง

3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการปฏิบัติงานภาคสนาม ผู้วิจัยได้เข้าร่วมศึกษาการสร้างองค์กรเครือข่ายย่อยภายในหมู่บ้าน ซึ่งสมาชิกหมู่บ้านคอนว้าวได้จัดตั้งสมาชิกกลุ่มผู้ปลูกข้าวโพดหลังการทำนา โดยเป็นองค์กรเครือข่ายเพื่อการเรียนรู้ที่ได้จัดตั้งขึ้นก่อนหน้าแล้ว แต่เมื่อมีกองทุนหมู่บ้านเข้ามา กลุ่มองค์กรเหล่านี้ได้มีการพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้น สมาชิกกลุ่มมีการแลกเปลี่ยนความรู้เพิ่มขึ้นกว่าเดิม ทำให้กลุ่มองค์กร มีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้นเป็นส่วนช่วยเสริมประสิทธิภาพ และความแข็งแกร่งในการดำเนินโครงการ ตลอดจนการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกชุมชน

4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

ประชาชนในหมู่บ้านคอนว้าวรู้หน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและทำงานเพื่อส่วนรวมโดยไม่คำนึงถึงสิ่งตอบแทน อีกทั้งสมาชิกหมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพ ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมจากหน่วยงานของรัฐ แสดงความคิดเห็นให้ข้อเสนอแนะอย่างเต็มที่ อีกทั้งสมาชิกต่างยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับมติในที่ประชุม จึงทำให้การบริหารกองทุนคล่องตัวขึ้น การอยู่ร่วมกันอย่างอบอุ่นภายในครอบครัว เด็ก สตรี และคนชรา จึงทำให้ การอาศัยอยู่ในหมู่บ้านคอนว้าวมีความสุข อยู่กันอย่างมีสันติ

5. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ

1) ผลโดยตรง (Immediate Result) เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง สมาชิกที่กู้เงินไปดำเนินการประกอบอาชีพต่าง ๆ สามารถลงทุนทำให้เกิดรายได้จากการผลิต และสามารถนำเงินมาชำระกองทุนทั้งต้นและดอกเบี้ยได้ครบตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ทำให้เงินกองทุนเพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นถึงการเจริญเติบโตของกองทุน

2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) สมาชิกผู้กู้เงินไปดำเนินโครงการตามกิจ

กรรมต่าง ๆ สามารถปลดปล่อยภาระหนี้สินได้ในระดับหนึ่ง และช่วยเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น โดยสมาชิกรู้จักการใช้เงินให้เกิดประโยชน์ในการนำไปประกอบอาชีพ นำความรู้ที่ได้จากการร่วมกลุ่มองค์กร ไปพัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพตนเองและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าในอดีต

3) ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact) วิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นกว่าเดิม ประชาชนเกิดความสามัคคีมากขึ้น สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านเพิ่มมากขึ้น มีทัศนียภาพให้เกิดกองทุนที่มั่นคงมีประสิทธิภาพเพื่อความ เป็นอยู่ที่ดีของประชาชน

ข้อเสนอแนะ

6. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับระเบียบกองทุนหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี มีการจัดสรรปันผลค่า หุ้นคืนแก่สมาชิกมากเกินไป คือ 40% เมื่อพิจารณาคำนวณจัดสรรเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้านและ ในส่วนของทุนการศึกษาแล้วพบว่าได้รับการจัดสรรเพียง ส่วนละ 5% ซึ่งควรจะมีการ ปรับเงินจัดสรร จากส่วนปันผล มาให้ในส่วนนี้เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 รัฐบาลควรมีการพิจารณาจัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้าน โดยพิจารณาจากความประสงค์ในการขอกู้เงิน (โดยดูจากจำนวนสมาชิกที่ขอกู้) ซึ่งในแต่ละหมู่บ้านมีจำนวนไม่เท่ากันควรมีการปรับเพิ่ม-ลดในหมู่บ้านที่มีจำนวนประชากรมากและน้อย ตาม ลำดับ

2. ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 ควรมีการแบ่งงาน บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ กองทุน ตามความสามารถของแต่ละบุคคล เพื่อให้การบริหารกองทุนเป็น ไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ควรมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการทำบัญชีกองทุน แก่คณะกรรมการให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะเหรียญกษาปณ์และเลขานุการ ควรได้รับความรู้ในการทำ บัญชีกองทุนมากที่สุด เนื่องจากการทำบัญชีกองทุนค่อนข้างยากและข้อมูลมาก ต้องทำบัญชีไม่ให้ ผิดพลาด เพื่อความโปร่งใสในการบริหารกองทุน และการจัดรับบัญชี ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วย ในการบริหารจัดการกองทุน

7. ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนาอาชีพของสมาชิกกองทุน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 สมาชิกที่กู้เงินควรนำเงินทั้งหมดจากจำนวนที่ขอกู้ไป ใช้ตามวัตถุประสงค์ที่เขียนขอ โครงการ ไม่ควรนำเงินไปใช้จ่ายทางอื่นที่ไม่เป็นประโยชน์ หรือนำ ไปชำระหนี้แก่นายทุนนอกระบบ เพราะจะเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินผูกพันมากขึ้น

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 สมาชิกผู้เงินไปประกอบอาชีพต่าง ๆ ที่มีกิจกรรมเดียวกันหรือคล้ายกัน ควรมีการรวมกลุ่มในการจัดตั้งการประกอบอาชีพขึ้น เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในกลุ่มอาชีพเดียวกันและมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จะช่วยให้การประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 สมาชิกที่ผู้เงินควรมีการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการผลิต การตลาด ซึ่งจะช่วยให้สมาชิกมีทางเลือกมากขึ้น มีอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลางมากขึ้น จะทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ช่วยลดปัญหาการเป็นหนี้สินลงได้

8. ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไป

ข้อเสนอแนะข้อที่ 1 หัวข้อสาเหตุการไม่ประสบความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 2 ผลกระทบในระยะยาวที่อาจเกิดขึ้น หลังจากมีเงินกองทุน 1 ล้านบาท เข้ามาในหมู่บ้านและชุมชน

ข้อเสนอแนะข้อที่ 3 ผลจากการบริหารกองทุน โดยคณะกรรมการกองทุน แต่ละชุดแต่ละสมัย

ข้อเสนอแนะข้อที่ 4 การส่งเสริมสนับสนุนกองทุนหมู่บ้านที่มีการบริหารจัดการกองทุนจนประสบความสำเร็จ เพื่อกระตุ้นให้กองทุนหมู่บ้านอื่นปฏิบัติตาม

ข้อเสนอแนะข้อที่ 5 การประกอบอาชีพใหม่ที่อาจเกิดขึ้นภายในหมู่บ้าน หรือมีการรวมกลุ่มการจัดตั้งองค์กร เพื่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนในหมู่บ้าน

บรรณานุกรม

- กรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้ง และดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ. บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. คู่มือนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมินโครงการ. นครราชสีมา. 2544
- กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. ชุดวิชาการวิจัยชุมชน.ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ